

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

**ЗВО „Відкритий міжнародний університет розвитку людини
“Україна”**

**Полтавський інститут економіки і права
Полтавський літературно-меморіальний музей В. Г. Короленка
Oxford class Київський екзаменаційний центр**

**МАТЕРІАЛИ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СУЧАСНІ ПИТАННЯ ФІЛОЛОГІЇ:
ТЕОРЕТИЧНА ТА ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА»**

9 грудня 2021 року

м. Полтава

УДК 330.111.66(477):34

*Друкується за ухвалою вченої ради
Полтавського інституту економіки і
права*

*ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини
«Україна»(протокол №4 від 17 грудня 2021 року)*

Редакційна колегія:

Мякушко Н.С. – голова, доктор філософії, кандидат політичних наук, доцент кафедри соціальної роботи, директор інституту.

Рябокін Н.О. – співголова, канд.філол.наук, доцент, завідувач кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін

Данилюк Л.В. – канд.філол.наук, доцент, доцент кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін.

Січова Д.Ю. – ст. викл. кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін.

Сучасні питання філології: теоретична та прикладна лінгвістика: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 9 грудня 2021 року / Полтавський інститут економіки і права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна». Полтава: ШЕП, 2021. 220 с.

Видання розраховано на науковців, викладачів, практиків, здобувачів вищої освіти.

© Полтавський інститут економіки і права, 2021

© Колектив авторів, 2021

Анастасьєва Оксана Анатоліївна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри мовної підготовки

Державний біотехнологічний університет

КОМУНІКАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АФОРИЗМУ

Вступ. Лінгвісти почали застосовувати принципи та методи прагматичного аналізу з 60–77-х років ХХ ст. Прагматичний поворот означав, що у центрі уваги лінгвістів опинилася жива мова у дії, в усьому розмаїтті її функцій і соціально-функціональних варіантів. У прагматиці застосовується не просто принцип антропоцентризму, а принцип егоцентризму, який реалізується у тому, що увага приділяється не абстрактній людині, а певній особистості.

Витоки прагматичних ідей беруть свій початок у домені філософії мови та пов'язані із іменами П. Ф. Стросона, Г. П. Грайса, Дж. Л. Остіна та Дж. Р. Серля. Власне термін «прагматика» запропонував Ч. Морріс. Прагматику він розглядав як складник семіотики (поруч із семантикою та синтаксисом) та відносив до предмету прагматики відношення знаку до суб'єкта. Піонерами лінгвістичної прагматики стали представники породжуючої семантики: Дж. Д. МакКолі, Дж. Лакофф, Р. Т. Лакофф, Дж. Р. Росс, Дж. М. Сейдок, С. К. Левінсон.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціональний підхід базується на дослідженні ефективності передачі інформації у процесі спілкування, дозволяє окреслити, яким способом та чи інша мовленнєва одиниця реалізує своє призначення в процесі висловлювання, забезпечує системний опис реально існуючих параметрів (знакових, категоріальних, синтаксичних, прагматичних) та співвідношення між ними [1, с. 68–76; 2].

У лінгвістиці слово «функція», зазвичай, застосовується у значенні «виконана робота, призначення, роль». Головними функціями мови є комунікативна та функція формування думки. Органічна єдність двох

центральної функції мови і безперервність її існування в суспільстві роблять мову зберігачем і скарбницею суспільно-історичного досвіду поколінь [3]. При цьому неодноразово наголошувалося на нерозривності функції та структури, адже реалізація функцій можлива саме в структурі [5].

В українській германістиці дослідники розглядали низку функцій, а саме емоційну, емоційно-оцінну, естетичну, спонукальну, експресивну та контактну функції як складники прагматичної функції. Тобто прагматична функція вважалася складним явищем або системою, що включає в себе декілька компонентів.

Але на думку інших дослідників, зазначені вище складники прагматичної функції є окремими прагматичними функціями, оскільки кожна з них зумовлена прагматичною настановою автора. Крім того, кожна функція будь-якого тексту реалізує в собі певну прагматичну настанову [4, с. 136].

Приймаючи до уваги існуючі підходи до трактування поняття прагматичної функції, у цій роботі розглядаємо прагматичну функцію у такому розумінні: прагматична функція – це спрямованість мовних одиниць на досягнення певного інтелектуального, емоційного чи вольового впливу на адресата; функція реалізується шляхом застосування певних вербальних і невербальних засобів комунікації, які об'єктивують прагматичні настанови автора.

При цьому, приймаючи до уваги увесь спектр підходів до тлумачення прагматичної настанови, вважаємо за доцільне визначити її як матеріалізований у тексті усвідомлюваний намір адресанта здійснити певний вплив на адресата. При цьому розглядаємо прагматичну настанову як першоелемент прагматики англомовного афоризму. Саме на підставі прагматичної настанови створюється прагматичний зміст, який зумовлює вибір мовленнєвих засобів, та сприяє реалізації прагматичного ефекту англомовного афоризму, що викликає необхідність всебічного ґрунтовного дослідження.

Висновки. З урахуванням підходів до визначення прагматичних функцій афоризмів та після обґрунтування ступеня їх релевантності виокремлено такі прагматичні функції англomовного афоризму: регулятивна, моделювальна, кумулятивна, когнітивна, аксіологічна, естетична, експресивна. Найважливішими функціями афоризму вважаємо регулятивну, естетичну. Важливою є когнітивна функція, як функція мислетворення та пізнання світу. Згідно з принципом антропоцентричності мовлення, прагматичні функції розподілено за аспектами людської особистості, а саме: поведінковий (вольовий): регулятивна, моделювальна; ментальний (когнітивний): кумулятивна, когнітивна, аксіологічна; емоційний аспекти: естетична.

При цьому кожен афоризм може об'єктивувати декілька прагматичних настанов водночас. При цьому ці настанови знаходяться в певній ієрархії, що зумовлює вибір релевантних мовностилістичних засобів.

Список використаних джерел:

1. Денисенко С. Н. Функціоналізм – одна з найважливіших парадигмальних рис лінгвістики кінця ХХ – початку ХХІ ст. Іноземна філологія на межі тисячоліть. Х. : Константа, 2000. № 471. С. 68–76.
2. Левицький А. Е. Функціональний підхід до аналізу системи номінативних одиниць сучасної англійської мови. Іноземна філологія на межі тисячоліть: Вісник Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Х. : Константа, 2000. № 471. С. 137–143.
3. Маслов Ю. С. Введение в языкознание. 4-е изд., стер. СПб. : Филологический факультет СПбГУ, 2005. 304 с.
4. Пільгуй Н. М. Англomовний науковий агротехнічний дискурс : лінгвостилістичний та прагматичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2014. 238 с.
5. Сусов И. П. Функциональный подход в языкознании и прагмалингвистика. Вологда : Вологодский ГПИ, 1986. С. 132–133.

Бабай Людмила Володимирівна

старший викладач кафедри мовної підготовки

Державний біотехнологічний університет

Аленіна Інна Сергіївна

кандидат медичних наук

кафедра педіатрії №1 та неонатології

Харківський національний медичний університет

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ

Вступ: теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити методику формування комунікативної компетентності студентів у процесі навчання в університеті.

Об'єкт дослідження – процес формування комунікативної компетентності студентів під час навчання у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – методика формування комунікативної компетентності у студентів у процесі навчання в закладах вищої освіти.

Практична значущість одержаних результатів дослідження полягає у розробці методики формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Матеріали дослідження можуть бути використані викладачами інших вищих навчальних закладів у професійній підготовці студентів.

Виклад основного матеріалу: Метою освіти є не тільки передача студенту компетентності сукупності знань, умінь і навичок у певній сфері, але і розвиток кругозору, міждисциплінарного чуття, здатність до індивідуальних креативних рішень, до самонавчання, а також формування гуманістичних цінностей. Саме з формуванням майбутнього фахівця пов'язують сьогодні якість професійної освіти, що забезпечує конкурентоспроможність випускника на ринку праці. Його реалізація передбачає перенесення акцентів на виховну, розвиваючу функції освіти, на становлення в процесі навчання особистості майбутнього фахівця, його

гармонійний, духовний і моральний розвиток, високу психологічну стійкість і готовність до корисної праці. Вхідження в європейський соціокультурний простір зумовлює потребу в ефективній дидактичній технології, яка б забезпечувала неперервну взаємодію співучасників навчання, мотивоване залучення студентів до навчання, постійне навчання впродовж усього життя; сприяла б впровадженню інноваційних підходів у практику сучасної вищої школи, підвищенню привабливості та конкурентоспроможності європейського простору вищої освіти для інших регіонів світу.

Категорія «професійна компетентність» визначається головним чином рівнем професійної освіти, досвідом, індивідуальними здібностями людини, його вмотивованим прагненням до безперервної самоосвіти та самовдосконалення, творчим і відповідальним ставленням до справи. Більшість дослідників використовують поняття «професійна компетентність». Так Т.Браже доводить, що професійна компетентність осіб, що працюють у системі «людина—людина», визначається базовими знаннями та вміннями, ціннісними орієнтирами фахівця, мотивами його діяльності, розумінням себе самого у світі і світу навколо себе, стилем стосунків з людьми, загальною культурою, здатністю до розвитку творчого потенціалу [1]. А.Маркова розглядає компетентність як «володіння людиною здатністю й умінням виконувати певні трудові функції» [2]. Професійна компетентність особистості є складним системним утворенням, основними елементами якої є: підсистема професійних знань як логічна системна інформація про навколишній і внутрішній світ людини, зафіксована в її свідомості; підсистема професійних умінь як психічних утворень, що полягають у засвоєнні людиною способів і технік професійної діяльності; підсистема професійних навичок – дії, сформовані в процесі повторення певних операцій і доведені до автоматизму; підсистема професійних позицій як сукупності сформованих установок і орієнтацій, відношення та оцінок внутрішнього і навколишнього досвіду, реальності і перспектив, а також домагань, які визначають характер професійної діяльності і поведінки

фахівця; підсистема індивідуально-психологічних особливостей фахівця – поєднання різних структурно-функціональних компонентів психіки, які визначають індивідуальність, стиль професійної діяльності, поведінки і виявляються у професійних якостях особистості; підсистема акмеологічних інваріант – внутрішніх збудників, які обумовлюють потребу фахівця в постійному саморозвитку, творчості та самовдосконаленні [3].

Знання, уміння і навички виступають як діяльнісно-рольові характеристики професійної компетентності. Усі інші компоненти є суб'єктивними характеристиками, що вказують на ставлення фахівця до професійної діяльності та на його індивідуальний стиль. Зміст сучасної підготовки за тією чи іншою спеціальністю представлений у нормативній моделі компетентності – освітньо-кваліфікаційній характеристиці, яка відображає науково обґрунтований склад професійних знань, умінь і навичок [4].

Спираючись на вищезазначене, визначимо структурними складовими професійної компетентності майбутнього працівника – виступають усі знання, уміння та навички, що придбані нею у процесі теоретичного навчання та практичної діяльності: «знання» – формуються на етапі теоретичного навчання, те, що студент знає і пам'ятає; «уміння» – формуються у процесі вивчення фахових дисциплін, те що студент може, при необхідності, виконати; «навички» – формуються під час практичного навчання, це добре відпрацьовані і доведені до автоматизму уміння.

Професійні здібності багато в чому співвідносяться з професійними знаннями і уміннями, оскільки виконання діяльності неможливе без певного запасу професійних еталонів. Проте при цьому необхідно чітко розуміти, що професійні здібності – це властивості людини, що виконує діяльність, а професійні уміння – це характеристика виконання діяльності цією конкретною людиною. Тим самим здібності – це те, що характеризує особистість діяча, а уміння – це одна із сторін самої діяльності. При цьому здібності особистості реалізуються в певних уміннях і навичках діяльності.

Таким чином, для відповідності сучасним вимогам – фахівець має володіти професійною компетентністю, що досягається тільки завдяки добре сформованим та розвинутим комунікативним здібностям.

Під комунікативною компетентністю розуміють здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування [5].

Висновки. Вона передбачає уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти і бути зрозумілим для партнера по спілкуванню. Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми. Цей досвід набувається не тільки у процесі безпосередньої взаємодії, а також опосередкованої, в тому числі з літератури, театру, кіно з яких людина отримує інформацію про характер комунікативних ситуацій, особливості міжособистісної взаємодії і засоби їх вирішень.

Список використаних джерел:

1. Браже Т.Г. Основные принципы совершенствования профессиональной квалификации учителей в ИИУ / Т.Г.Браже // Совершенствование профессиональных знаний и умений учителя в процессе повышения его квалификации: Сб. научных трудов. М.: АПН СССР, 1982. С.18-33.
2. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К.Маркова. М. 1996. 308 с
3. Педагогика: Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, А.И. Мищенко, Е.Н. Шиянов. 3-е изд. М., 2000. 512 с.
4. Психология и педагогика. Учебное пособие / Под редакцией А.А. Бодалева, В.И. Жукова, Л.Г. Лаптева, В.А. Слостенина. М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. 585 с.
5. Жуков Ю.М., Петровская Л.А., Растяжников П.В. Диагностика и развитие компетентности в общении, М., 1990.

Букій Анна Анатоліївна
аспірантка першого року навчання
спеціальності «035 Філологія»,
Харківський національний університет
імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: Борисов Володимир Андрійович,
канд. філол. наук, доцент,
проректор з навчально-наукової роботи
Харківського національного університету
імені Г.С. Сковороди

ЛІНГВОДИДАКТИКА ЯК НАУКОВИЙ ДИСКУРС: СТАНОВЛЕННЯ ГАЛУЗІ Й ФОРМУВАНН МЕТАМОВИ

Термінологійна система сучасної української лінгводидактики, як зауважують С. Омельчук та А. Нікітіна, перебуває в постійній динаміці, збагачується, оновлюється, що активізує появу наукових понять, спільних для багатьох гуманітарних наук. Науковці пояснюють це розширенням теоретичних і практичних напрямів наукових досліджень з теорії й методики навчання мов загалом, й української зокрема. З огляду на це учителям-словесникам фахівці радять вивчати лінгводидактичну термінологію системно, під кутом лексико-семантичного, граматичного, стилістичного зрізів. Вагому роль на заняттях з мовно-методичних дисциплін відведено студіюванню українського лінгводидактичного дискурсу, праць видатних лінгвістів та лінгводидактів.

Системна робота з науковими текстами лінгводидактичного спрямування дозволяє уникати типових помилок, дотримуватись граматичних, словотвірних, орфографічних, лексичних, стильових норм, що значною мірою сприяє формуванню термінологічної культури компетентного фахівця-словесника в контексті сучасних вимог до мовної освіти [2].

Аналіз наукової літератури з проблеми, спостереження над перебігом

навчальної діяльності в загальноосвітній і вищій школі дає підстави стверджувати, що в межах сформованого педагогічного дискурсу можна виділити дискурс лінгводидактичний. Керуючись міркуваннями А. Нікітіної, поняття «лінгводидактичний дискурс» розуміємо як дискурс, що наявний у ситуаціях опанування мови й мовлення, у комунікативних процесах, спрямованих на дослідження, обговорення проблем методики навчання й методичної роботи з мови. Свого часу термін лінгводидактика на позначення дидактико-методичних основ навчання мови запропонував М. Шанський (1969). З того часу лінгводидактика сформувала потужний науково-практичний дискурс, який поєднує теоретичні основи й методичну практику, що постає як процес і результат професійної діяльності словесників. Як зазначає А. Нікітіна, для вербального компонента лінгводидактичного дискурсу характерним є використання своєрідних метатекстів, посилена увага до користування функційними типами дискурсів (дискурсом-описом, дискурсом-розповіддю, дискурсом-міркуванням), системно-лінгвістичний підхід до засвоєння мовних і мовленнєвознавчих понять, вироблення мовних, мовленнєвих умінь і навичок [1]. Вербальний компонент лінгводидактичного дискурсу відрізняється змістовим наповненням — повідомленнями, переважно спрямованими на спонукання до аналізу мовних явищ, ефективному використанню мовних одиниць у різноманітних ситуаціях спілкування.

Педагогічний дискурс учителя-словесника як спеціально організоване професійне комунікативне середовище містить у своєму теоретичному аспекті багато інтегровальних, міждисциплінарних понять, від засвоєння яких залежить якість навчальної комунікації. Сучасний учитель-словесник у дискурсній практичній діяльності спирається на здобутки не тільки традиційно визнаних як фахові галузей знань, а й на широке коло наукової інформації узагальнювального характеру, що зумовлює збагачення лінгводидактики новими термінами й удосконалює часткові методики навчання мови, мовлення, риторики, комунікації на уроках української мови.

Список використаних джерел:

1. Нікітіна А. В. Педагогічний дискурс учителя-словесника: [монографія]. Київ: Ленвіт, 2013. 338 с.
2. Омельчук С. А. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
3. Пентиліук М. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей. Київ: Ленвіт, 2011. 256 с.

Гладких Ірина Олександрівна,
викладач кафедри мовної підготовки,
Державний біотехнологічний університет

DENGLISCH: WIE BENUTZT MAN ENGLISCHE WÖRTER IM DEUTSCHEN?

Einleitung. Die historische Entwicklung der deutschen Sprache wird von verschiedenen Sprachen beeinflusst. Die heutige Sprache enthält Wörter aus Latein, Französisch, Italienisch und auch aus Englisch. Einige Wörter sind schon seit Jahrzehnten ein Teil des deutschen Vokabulars und werden dem Deutschen lautlich und schriftlich angepasst (Lehnwörtern). Andere Wörter sind Fremdwörter geblieben, weil sie die ursprüngliche Form behalten haben. Die Anglisierung ist heutzutage eine Tendenz nicht nur in Deutschland, sondern in ganz Europa. Dieses Thema ist aktuell und wurde noch nicht ausreichend untersucht. In unserer Forschung werden die Gründe beschrieben, warum immer mehr englische Wörter in Deutsch entstehen. Es werden der Unterschied zwischen Denglisch und Anglizismen, verschiedene Reaktionen auf Denglisch, die Verwendung von Denglisch im Alltag betrachtet.

Hauptteil. In den letzten Jahren ist es in Mode gekommen, Deutsch mit englischen Ausdrücken zu schmücken. Es gibt bestimmte Gründe dazu:

1. Die Notwendigkeit: es kommen immer neue Sachen und sie bringen ihren Namen mit. Man muss darauf warten, bis man ein neues Wort dafür erfindet. Manchmal ist es nicht möglich, einen passenden deutschen Begriff zu finden.

2. Viele englische Wörter sind meistens kürzer, attraktiv, relativ affixfrei als die deutschen Entsprechungen.

Erstens muss man zwischen Denglisch und Anglizismen differenzieren. Anglizismen sind aus dem Englischen ins Deutsche übernommene Wörter. Sie sind wertneutral und können durch objektiv feststellbare Kriterien bestimmt werden.

Im Online-Wörterbuch Duden erfahren wir, dass Denglisch die Mischung aus Deutsch und Englisch ist. Denglisch kann entweder als entsprechende Wörter, oder in ganzen Sätzen vorkommen, wo man manchmal englische grammatische Regeln einmischt. Der Begriff Denglisch ist abwertend.

Es gibt verschiedene Reaktionen auf Denglisch. Einige Deutsche finden das *cool*, andere sehen Denglisch als Bedrohung ihrer Muttersprache. Befürworter argumentieren, dass Denglisch eine kreative Bereicherung der deutschen Sprache sein kann. Der Sprachwissenschaftler Wilhelm Schellenberg von der Universität Erfurt z.B. ist der Meinung, der deutsche Wortschatz weise Lücken auf, die sich durch Anglizismen wunderbar schließen ließen. Denglisch ist wie eine neue Sprache, die gelernt werden muss. Vor allem ältere Leute, die nicht viel Englisch können, fühlen sich ausgegrenzt und finden sich im Alltag nicht mehr zurecht.

Wie in vielen anderen Sprachen, gibt es auch im Deutschen viele Wörter aus englischer Sprache. Nach Duden Fremdwörterbuch gibt es vier wichtige Merkmale, die ein Wort als fremdes kennzeichnen können:

- 1) die Bestandteile eines Wortes (z.B. *Mobbing*);
- 2) die Lautung eines Wortes (z.B. Boot [bu:t]);
- 3) die Schreibung des Wortes (bestimmte Buchstabenverbindung kann fremdsprachliche Herkunft zeigen, z.B. *Bodybuilder*);
- 4) der seltene Gebrauch des Wortes in der Alltagssprache.

Die meisten Sprachforscher betrachten ein Wort als fremd, wenn es sich in Lautung, Intonation oder Schreibung nicht in die Gastsprache eingepasst hat und

somit als Wort fremder Herkunft zu erkennen ist, z.B. *Lifestyle*. Als Lehnwort gilt also jedes Wort, das nicht mehr als Wort fremder Herkunft identifiziert werden kann, z.B. *Sport*.

Denglisch wird in der Alltagssprache und vor allem von Jugendlichen benutzt. Auch in den Bereichen soziale Medien, Wirtschaft, Wissenschaft und Informatik, sowie in der Werbung wird viel Denglisch gebraucht. Fast die Hälfte aller Werbungen beinhalten englische Wörter oder Phrasen. Als Beispiele können wir originelle deutsche Kreationen wie *relaxen*, *clonen*, *outen* und *stretchen* nennen.

In vielen Texten stoßen wir auf Wörter, deren Ursprung mit der deutschen Sprache nicht viel zu tun hat, die wir im Alltag jedoch sehr oft hören. Einige Beispiele von Denglisch und Anglizismen, die wir durch deutsche Wörter ersetzen können: *abchecken* = überprüfen, klären; *Break* = Pause; *business* = Geschäft; *Cash* = bar; *Challenge* = Herausforderung; *chillen* = herumhängen; *downloaden* = herunterladen; *highlighten* = markieren; *Outsourcing* = Auslagerung von Arbeitsaufgaben; *relaxen* = entspannen; *Shopping* = Einkaufen.

Denglisch wird immer mehr im Beruf verwendet. Das englische Wort *Meeting* ist eine Besprechung, ein organisiertes formales Treffen. *HR-Abteilung* (*Human-Resources-Abteilung*) ist eine Personalabteilung, die die menschlichen Ressourcen des Unternehmens generiert und eingrenzt. *Deadline* bezeichnet ein vorher festgelegtes Abgabe- oder Fertigstellungsdatum für eine bestimmte Arbeitsaufgabe. *Head of Department* ist Abteilungsleiter. *Managen* bedeutet etwas organisieren, bewältigen, regeln. *Burnout* ist eine Erschöpfungskrankheit. *Teamwork* ist Gemeinschaftsarbeit. *Feedback* bedeutet Rückmeldung.

Zusammenfassung. Zusammenfassend kann man sagen, dass die Entstehung von Denglisch sowohl objektive, als auch subjektive Voraussetzungen hat. Es gibt die Wörter, die noch keine Entsprechungen in Deutsch haben. Und es entstehen neue Wörter, die „attraktiver“ als deutsche Wörter sind. Die Reaktionen auf Denglisch sind unterschiedlich. Denglisch wird in der Alltagssprache, in den Bereichen soziale Medien, Wirtschaft, Wissenschaft und Informatik, sowie in der

Werbung gebraucht.

Quellenverzeichnis:

1. Dieter Hermann H. Denglich großgeschrieben. Versuch zu einer sachlichen Polemik. Denglich, nein danke! Paderborn, 2001. S.171-182
2. FinkHermann. Echt cool-Überlegungen zur Amerikanisierung der Allgemein- und Jugendsprache in der Bundesrepublik Deutschland. Denglich, nein danke! Paderborn, 2001. S.33-51.

Lyudmyla Vsevolodivna Danylyuk,

PhD., Associate Professor,

Philology, Social and Humanitarian Disciplines Department,

Poltava Economics and Law Institute,

“Ukraine” International University of Personality Development

Olexandr Ivanovych Rozumny,

Student of Philology,

Ukrainian Humanitarian Institute, Butcha

LEARNING ENGLISH IN THE XXI CENTURY

(PERSONAL EXPERITNCE)

We are living in a very interesting time of rapid development in all the spheres of our being – social, cultural and economic. Unprecedented changes provoked by innovations and new IT favour new ideas and new vision of our life on the planet. The world is becoming smaller, people of different continents can communicate, cooperate and learn more about each other. The only barrier, the language, seems to be not so terrible as it used to be: new electronic devices and technologies (such as Google translators) can help to some extant.

Great and various changes have been taking place in the Ukrainian society as well. The break of the ‘Iron Curtain’, the opportunity to meet different people from the oversea, to travel and even to start to cooperate in different

spheres was unprecedented event for the people living under the soviet power. The Ukrainians felt free (though for some time many of them could not believe it can be true and forever). Gradually they begin understand what real freedom is and appreciate it. There appeared grate need in mastering foreign languages, first of all English, because it is so widely used in the world being the mother tongue, or state or second language of millions of people (it is known to ranks the third (after Chinese and Spanish) in the world (after Chinese and Spanish) in the number of native speakers. It is evident, that English is used on every continent, it leads in IT, medicine and many other important spheres, becoming the language of international communication. This is the main reason to know English, to learn English and to use it.

It is evident that there is no need anymore to agitate or advocate for the necessity of learning and the privilege to know to-day a foreign language. Nowadays Ukrainians have many great possibilities an opportunities for learning languages. And they do! Nor only schoolchildren or students, but what is a new phenomena – people of the so called 'third ´generation start learning (or refreshing) English. Not everyone for travelling, of course. Unfortunately, many of them just can't afford it. They take English to be able to communicate, to be free in using Internet resources, to learn more about other countries and their people/ and just because it was their all-life dream (like the author , for example) to learn to understand and speak English. It's also true that very often many learners of English leave the idea soon...on different reason, but mostly, to our mind, because of the way they were taught it : **1)** not interesting long process with no evident result in communicating; **2)** not very proper technique practiced during many years teaching a foreign language at schools at soviet time and later; **3)** besides, traditionally learners rely on teachers mostly, believing that only a good teacher can help them to achieve the aim. But , in fact, much more depends on the leaner. Nobody can teach you a language until you yourselves start working hard, systematically and diligent (as a pianist or a football player does).

There we can draw the conclusion : a creative teacher ,who is able to

motivate and support the interest of his/her learners for a long time, plus a diligent hardworking learner by all means come to success. Nobody denies that it is not an easy thing to learn a language, but it's not so difficult as some assume. Try and , perhaps, you will find it a fun to learn easily and remember for ever (if you are going to use them) 30 new words every day in the way of "harmoshka", a well known for many Ukrainian students way of cheating at the exams, which does not add dignity to such students , of course, but can be efficiently used in memorizing foreign words when all types of human memory work simultaneously – the eye sees, the tongue pronounce the word, the ear hears and the hand writes. The focus is – you should do such an effort 3- 4 times a day (spending only 10-15 minutes each time) . First interval should be not more then 30-40 minutes (short memory), second can be a few hours, and next may be a day or two with practical use the words in oral or written form, better – both.

Демченко Надія Олександрівна

доцент, кандидат педагогічних наук,

в.о.зав.кафедри теорії та практиці перекладу

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

КОНЦЕПТ ЯК БАЗОВЕ ПОНЯТТЯ СУЧАСНОЇ НАУКОВОЇ ПАРАДИГМИ

У даний час термін «концепт» широко використовується у сучасних гуманітарних науках. Дефініцій даного терміна безліч. Це пояснюється тим, що він є ключовим у дослідженні етнічної мовної картини світу як варіант плану змісту. Ми робимо спробу вивчити різні підходи до визначення цього поняття та визначити, що може бути покладено в його основу для вивчення конкретного дослідження мовного матеріалу. Попри те що термін «концепт» є терміном сучасної лінгвістики, його вивченням займалися вчені середньовіччя. У сфері сучасного знання цей термін почав запроваджувати російський

мислитель С.А. Аскольдів (1870-1945). Сучасна наука розглядає «концепт» як факт реальності, як квант знання (1: 116) як якийсь ідеальний об'єкт, «як потік культури у свідомості людини, то як культура входить у ментальний світ людини» (1: 117). Мікромодель культури, а культура – мікромодель концепту. Аналіз досить великої літератури дозволяє вважати, що концепти представляють наше знання про оточуючих нас живих істот та об'єкти, які реалізують «базову когнітивну сутність, що дозволяє пов'язувати думку зі словом.» і з «психологічного погляду виконують функцію категоризації.» (1:128) В.В. Красних запроваджує вузьке поняття «національний концепт», який застосовує поняття концепт лише до абстрактних сутностей тоді як В.І. Карасик визнає існування так званих предметних концептів. У зв'язку з цим ми відзначаємо варіативність визначення «концепту». Спільним є положення, що концепт належить свідомості і включає на відміну від поняття як описово – кваліфіковані, а й чуттєво-вольові, образно-емпірические характеристики.

Існуючі в лінгвістиці підходи до розуміння «концепту» зводяться до лінгвокультурного та лінгвокогнетивного осмислення цього явища. Ці два підходи ні є взаємовиключними. Ці підходи відрізняються тільки векторами стосовно індивіду: лінгвокогнетивний підхід «концепту» – це напрямок від індивідуальної свідомості до культури, а лінгвокультурний «концепт» – це рух від культури до індивідуальної свідомості. Такий прийом застосовується як дослідницький метод, а насправді обидва ці підходи виступають як цілісний багатовимірний процес.

Багато вчених (В.І.Карасік, В.В.Красних, Л.Ю.Чернейко та інші) вважають, що «концепт» це як мінімум представляє тривимірну одиницю. Виділяється його предметно-образна, поняттєва та цілісна складова. Виділяються конкретні та абстрактні, індивідуальні та групові концепти і навіть транскультурні універсалії. Д. Лихачев називає велику структурну організацію концептів "концептосферою". Концепт – це заступник кожного основного (словникового) значення окремо. Концептосфера мови співвідноситься із поняттям концептосфери культури. Концептосфера національної мови

складається з окремих варіантів, що групуються між собою.

Об'єктом дослідження концептів прийнято вважати не дійсність саму по собі, а її відображення у свідомості народів та їх історії. Вивчення концепту дозволить уявити як елементи дійсності, а й простежити динаміку пізнання світу і формування картини світу. Твердження в науці поняття «концепт» дозволяє з нових позицій розглянути особливості та кореляції мови, свідомості та культури, а отже нові аспекти взаємодії когнетивної лінгвістики, лінгвокультурології, психології, філософії.

Список використаних джерел:

1. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс . Гнозис , 2004. 389с.
2. Красных В.В. От концепта к тексту и обратно. К вопросу о психолінгвистике текста. Вестник МГУ- серия 9:Филология. 1998. № 1. С 53-70.
3. Лихачов Д.С. Концептосфера русского языка. Изд. РАН. Т .52. 1993. №1. С.3-9.

Дроздова Ірина Петрівна

д-р пед. наук, професор,

завідувач кафедри мовознавства,

Державний біотехнологічний університет

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Вступ. В умовах світової глобалізаційної та інтеграційної кризи загострюється потреба у фахівцях із високим рівнем загальнолюдських цінностей, соціальної відповідальності, особистісної і професійної культури, майстерним володінням комунікативними стратегіями і тактиками.

Провідну роль у навчанні й вихованні особистості відіграє мова, а саме:

опанування професійної української або іноземної (англійської) мови. Акцент на мовленнєву, мовну, соціокультурну змістові лінії, урахування специфіки мовного простору сприяє більш якісному формуванню навичок грамотного, повноцінного володіння мовою в усіх видах мовленнєвої діяльності, у різних сферах комунікації, поглиблює знання, світогляд студентів інформацією про майбутню професію. Утім, у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 рр. зазначається, що пріоритетом розвитку мови й освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення вдосконалення навчально-виховного процесу, доступності й ефективності освіти, підготовки молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Специфіка та складність означеного процесу полягає в тому, що підготовка майбутніх фахівців відбувається застарілими методами, тому додаткових зусиль вимагає цілеспрямоване залучення інноваційних технологій в освітньому процесі вищої школи.

Застосовувані нині в сучасних освітніх закладах інноваційні технології вимагають широкої адаптації загальних принципів наукової організації праці до особливостей навчального процесу і значних досягнень в узагальненні творчого досвіду передових викладачів закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні освітні процеси спрямовані на підготовку людини до професійної діяльності й активної участі в громадському житті. Формування особистості майбутнього фахівця передбачає мовленнєву компетентність як умову щодо вправності послуговуватися засобами мови і дотримуватися норм сучасної літературної мови; мати навички та вміння швидкого, автоматичного, доречного вживання мовленнєвих засобів; здатності розуміти й висловлювати зміст тощо. Це зумовлено загальнопсихологічними ознаками людини, впливом позалінгвальних чинників і метакогнітивним підходом до віддзеркалення дійсності.

Поняття мовної особистості пов'язане також із роботами Ф. Бацевича,

Г.Богіна, В. Виноградова, О. Залевської, Ф. де Соссюра та інш., які вважали, що за кожним текстом приховується певна мовна система.

Мовна особистість розглядається як певний тип мовної ідентичності, яка функціонує у рамках специфічних способів обміну комунікативною інформацією. Тож рушійною силою для мовної особистості фахівця виступає професійна комунікація, що передбачає конкретні комунікативні дії, зафіксовані в писемному й усному мовленні, яке здійснюється в відповідному когнітивно-комунікативному просторі. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології активізують низку видозмін у цьому просторі. Очевидно, що питання використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі, зокрема дистанційного навчання, нині є достатньо дискусійним.

Дистанційне навчання в Україні найчастіше відбувається на трьох основних Інтернет-платформах: Moodle, Zoom, Google Classroom і в середовищі електронного навчання (E-learning) із застосуванням персонального комп'ютера, мобільного телефону, DVD-програвача тощо. За визначенням ЮНЕСКО, E-learning – це навчання за допомогою Інтернет і мультимедіа.

Чинниками появи й розвитку сучасних форм дистанційної освіти насамперед можна назвати не тільки об'єктивні тенденції глобалізації світу, зокрема й перманентну пандемічну кризу, а й підвищення динаміки соціально-економічного розвитку суспільства, ураховуючи нові потреби тих, хто навчаються, щодо характеру отримання за цих умов якісної освіти. Таким значним чинником є також бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), їх усебічне впровадження в усі сфери життєдіяльності людини. Це й передбачає необхідність широкого застосування ІКТ в освітній практиці як засобу навчання і предмета вивчення.

Формування сучасної мовної особистості фахівця ґрунтується на широкій ерудиції, вільному орієнтуванні в основних наукових теоріях,

легкому опанування різних вузьких спеціалізацій за профілем підготовки. Проте слід звертати увагу на урахування реальних можливостей студентів, що спирається на узгодження обсягу навчальної інформації із реальним бюджетом часу студентів. Адже це відкриває значні можливості для самостійної роботи у напрямку формування мовної особистості у процесі навчання у закладах вищої освіти України. Утім, інформаційно-комунікативні технології мають як свої переваги, так і недоліки.

Нагадаємо, що застосування інтерактивних технологій для формування мовної особистості фахівця для підвищення якості освіти на інноваційній основі особливо актуально через пандемію коронавірусу у світі.

Зміст освіти у вищій школі – це система знань, умінь, навичок, якими мають володіти ті, хто навчаються в відповідний період для здобуття певної професії на рівні спеціаліста вищої кваліфікації. Це лінійно укладається в функційне позначення за трьома показниками: мовна особистість – загальний розвиток – спеціальний.

Висновки. Отже, актуальність застосування інноваційних технологій для формування мовної особистості з метою підвищення якості освіти на інноваційній основі зумовлено не тільки пандемією коронавірусу у світі, а й багатьма аспектами, зокрема готовністю до застосування сучасних інтерактивних інформаційних технологій як важливого напрямку професійного зростання в умовах безперервної освіти в інформаційному суспільстві. Важливу роль відіграє й здатність до моделювання та конструювання інформаційно-освітнього середовища, формування мовної особистості для адекватного прогнозування результатів професійної діяльності.

Ємельянова Євгенія Степанівна,
кандидат філол. наук, доцент,
доцент кафедри мовної підготовки,
Державний біотехнологічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ІНШОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Вступ. Збагачення української наукової та виробничої терміносистеми аграрної сфери запозиченнями є необхідною передумовою її нормального розвитку та функціонування. Проблеми стандартизації іншомовних термінів постійно привертає увагу мовознавців (див. роботи А.Д'якова, Т.Кияк, І.Кочан, Г.Мацюк, Н.Нікуліної, Л.Симоненко та ін.), але й до цього часу у різних дослідників спостерігаються неоднозначні підходи до розв'язання цього питання. Безперечним залишається те, що сьогодні більшість заходів вітчизняних термінологів спрямовано на впорядкування та стандартизацію української галузевої термінології.

Своєрідність ситуації з сучасною терміносистемою аграрної сфери полягає у поєднанні щонайменше двох актуальних, але прямо протилежних тенденцій її розвитку. З одного боку, під впливом запозичень виникає її інтернаціоналізація, зростає загальний фонд запозичених елементів та кількість гібридів поміж термінів. Завдяки цілому ряду переваг (поняття часто розкривається через значення складових компонентів терміна, широкі словотворчі можливості тощо) іншомовні терміни та терміноелементи виявляються найбільш стабільними та витісняють з ужитку автохтонні синоніми. З іншого боку, співвідношення між національними та інтернаціональними елементами у терміносистемах встановлюються тільки за умови, якщо розв'язане питання національного, тому для української термінології АПК актуальною є орієнтація на загальнонародну основу в лексиці, в побудові стандартних терміносполучень, відмові від штучного

словотворення. Вищевикладені положення зумовлюють актуальність нашої розвідки, метою якої є надання практичних рекомендацій щодо упорядкування і стандартизації іншомовних термінів у сучасній терміносистемі аграрної сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальною проблемою нормування іншомовних термінів української терміносистемі аграрної сфери є варіативність, адже вибір найдоцільнішого й найраціональнішого варіанта, що відповідає не лише лінгвальним вимогам, а й основним тенденціям розвитку термінолексики й термінотворення, є важливим етапом стандартизації термінології. Основний корпус термінів АПК сьогодні вже сформовано [1, с.34; 2, с.25], однак усе ще потребує кодифікації, оскільки для того самого поняття у різних виданнях уживаються різні номінації, а граматичне оформлення термінів часом суперечить законам української літературної мови. Зокрема, серед термінів-прикметників представлені варіанти із суфіксом *–подібний*, що виконує функцію передачі схожості: *вазоподібна (пальмета), газоподібна (форма ґрунтової вологи), грипподібний (стан тварини)*. Одночасно у функції схожості вживається суфіксоїд *–видний*, наприклад: *бокаловидний, ланцетовидний, ліановидний*. Непослідовність у вживанні цих формантів пояснюється, очевидно, впливом російської мови. На нашу думку, перевагу слід надавати термінам із формантом *–подібний*.

Прикметникові термінологічні одиниці як лексико-граматичний клас постійно поповнюються за рахунок ад'єктивації дієприкметника, який виражає ознаку за відношенням до дії. У сучасній українській мові наявна тенденція уникати активних дієприкметників на *–уч/–юч*, як таких, що не властиві українській мові, проте в аналізованих спеціальних текстах спостерігаємо паралельне використання форм на *–уч/–юч* та *–льн(ий)*: *екрануючий (екранувальний) пристрій, пресуючі (пресувальні) вальці, калібруючий (калібрувальний) пристрій*. Сучасна загальнолітературна норма рекомендує вживати деривати на *–уч/–юч-* в тих випадках, коли

дієприкметник виступає у функції прикметника, або коли зазначений формант диференціює значення термінологічних одиниць. На нашу думку, уникнення активних дієприкметників свідчатиме про більш тісний зв'язок термінології з народно-розмовною основою сучасної української літературної мови. Пропонуємо обмежити вживання дієприкметників теперішнього часу активного стану типу *екрануючий*, поширюючи віддієслівні прикметники та іменники на позначення властивостей предметів та виконавців дії типу *екранувальни*.

До граматичних проблем стандартизації аналізованої термінології належить, зокрема, функціонування термінів, що передаються двовидовими дієсловами, які мають одну форму й для позначення dokonanoї дії, й для позначення дії недokonanoї. Пропонуємо у випадках, де це можливо, подолати граматичну недостатність двовидових дієслів та утворених від них дієприкметників за допомогою префіксів зі значенням dokonanoї дії (наприклад: *фільтрована рідина* – рідина, яка знаходиться в процесі фільтрації, а *профільтрована рідина* – рідина, що пройшла процес фільтрації).

Висновки. Таким чином, зменшення кількості словотвірних варіантів через вилучення непродуктивних словотвірних типів сприятиме уніфікації сучасної терміносистеми аграрної сфери. Подальше унормування термінів має передбачати узгодження національного й іншомовного компонентів у терміносистемі з метою вибору найдоцільнішого варіанта для надання практичних рекомендацій фахівцям галузі.

Список використаних джерел

1. Ємельянова, Є.С., Амеліна, С.М., Жук, Л.Я. (2013). Термінологія і професійна комунікативна культура фахівців аграрної сфери: монографія. Харків: Щедра садиба плюс.
2. Rey A. (2018) A mots découverts. Chronique au fil de l'actualité. Paris : Editions Points.

Заїка Віталій Миколайович

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти

Полтавського інституту економіки і права Університету “Україна”

ТРАНСАКТНИЙ АНАЛІЗ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ГАРМОНІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

Вступ. Вміння гармонійно комунікувати з різними людьми, розуміти та враховувати їх інтереси під час взаємодії, правильно передавати інформацію та реагувати на неї, вирішувати складні ситуації в обмежений проміжок часу – це, чи не найголовніші особистісні якості, котрі цінуються в будь якій професії останнім часом [3]. Саме для них була придумана назва «soft skills», або «м'які» (гнучкі) навички чи компетенції які є особистісними і пов'язані з ефективною взаємодією з іншими людьми на відміну від «hard skills», або «жорстких» навичок чи компетенцій, до яких відносять професійні знання, вміння та навички з обраного фаху.

Розвитку «soft skills» присвячено багато різноманітних навчальних та методичних матеріалів, спеціально розроблені тренінгові програми з набуття потрібних «м'яких» компетенцій (Безега Н.М., Безкоровайна І.М., Воскресенська Л.К., Длугунович Н.А., Заїка В.М., Клевака Л.П., Коваль К.О., Махначова Н.М., Мідляр А.К., Пера-Васильченко А.В., Ряднова В.В., Смагіна Т.М., Сосновенко Н.В., Стебловська І.С., Ткачук І.І., Тушак А.В. та ін.) [4; 5]. Проте, ми вважаємо, що даними компетенціями можна оволодіти застосовуючи трансактний аналіз комунікації, котрий був запроваджений американським психологом Еріком Берном (1910 – 1970 рр.) та описаний в його працях «Ігри, в які грають люди» та «Люди, які грають в ігри» [1].

Виклад основного матеріалу дослідження. Під трансактним аналізом (від лат. transactio - угода і грец analysis – розкладання, розчленування) розуміється аналіз взаємодії, де трансакція – це одиниця взаємодії партнерів по спілкуванню і представлення їх позиції у спілкуванні. Кожна людина під

час комунікації та взаємодії може мати три позиції, або ролі: Батько, Дорослий і Дитина, які складають структуру її особистості та формуються протягом життя, починаючи з дитинства [2].

Позиція Батька – це інформація, отримана в дитинстві від батьків і інших авторитетних осіб, а також навчання, повчання, правила поведінки, соціальні норми, заборони, тобто інформація про те, як потрібно і як не можна поводитися в тій або іншій ситуації. З одного боку, це набір корисних, перевірених часом правил, з іншої - арсенал забобонів і упереджень. Батько може виступати в ролі Контролюючого Батька (заборони, санкції) і Батька, що Піклується (ради, підтримка, опіка). Діагностувати стан Батька можна по таких висловах, як “я винен”, “мені не можна”. До вербальних (словесних) характеристик відносяться також повчальні, оцінюючі, підтримуючі або критичні зауваження типу “завжди”, “ніколи”, “припини це”, “ні за що в світі”, “отже, запам'ятай”, “скільки разів я тобі говорив”, “я б на твоєму місці”, “милий мій”, “бідолаха”, “яка дурниця”.

Фізичними ознаками Контролюючого Батька є нахмурені брови, стиснуті губи, гойдання головою, грізний вигляд, “вказуючий перст”, постукування ногою, руки на стегнах, руки, схрещені на грудях, зітхання, погладжування іншого по голові і т.п.

Позиція Дитини – це емоційний початок в людині, який може виявлятися в двох видах: Природна Дитина і Адаптована Дитина. Природна Дитина – це властиві дитині межі: довірливість, ніжність, безпосередність, цікавість, творча захопленість, винахідливість. Завдяки цим рисам Природна Дитина набуває великої цінності незалежно від віку, що додає людині чарівність і теплоту. Разом з тим Природна Дитина не тільки приваблива, але і капризна, образлива, легковажна, поблажлива до себе, егоцентрична, уперта і агресивна. Адаптована Дитина – це та частина особистості, яка, бажаючи бути прийнятою батьками і боячись їх відкидання, не дозволяє собі поведінки, не відповідної очікуванням і вимогам батьків. Для Адаптованої Дитини характерні підвищена конформність, невпевненість, особливо при

спілкуванні із значущими особами, боязкість, соромливість. Різновидом Адаптованої Дитини є Бунтуюча (проти Батька) Дитина, що іраціонально заперечує авторитети, норми, порушує дисципліну.

У трансактному аналізі Дитина діагностується на підставі висловів, що виражають відчуття, бажання, побоювання: “я хочу”, “я не хочу”, “мене злить”, “я ненавиджу”, “мені все одно”, “яка мені справа”. До невербальних характеристик відносяться тремтячі губи, сльози, надутий вигляд, опущений погляд, пхикаючий голос, знизування плечима, розмахування руками, емоційний вираз захоплення.

Дорослий, або доросле “Я” – це стан, що утілює об’єктивну, розсудливу і разом з тим емпатичну, доброзичливу частину особистості. Якщо Батько – це викладена концепція життя, а Дитина - концепція життя через відчуття, то Дорослий - це концепція життя через мислення, заснована на збиранні і обробці інформації. Дорослому Я-стану відповідає фрейдівське “Я” (Его).

Дорослий у Е. Берна грає роль арбітра між Батьком і Дитиною. Роль дорослого зводиться не до придушення того і іншого і піднесенню над ними, а до вивчення інформації, записаної в Батьку і Дитині. Аналізуючи цю інформацію, Дорослий вирішує, яка поведінка найбільш відповідає конкретним обставинам, від яких стереотипів необхідно відмовитися, а які прийняти. При взаємодіях (трансакціях) людей можуть включатися різні Я-стани.

Також під час взаємодії можуть мати місце такі трансакції: додаткові, перехресні та приховані [1; 2]. Додатковими (паралельними) називаються трансакції, що відповідають очікуванням людей під час взаємодії і відповідають здоровим людським відносинам. Такі взаємодії не конфліктогенні і можуть тривати необмежений час (наприклад, Дорослий – Дорослий). Перехресні трансакції починаються взаємними докорами, образливими репліками і закінчуються сварками. У цьому випадку на стимул дається реакція, що активізує невідповідний «Его-стан» (наприклад, на позицію Дорослого іде відповідь з позиції Дитини або Батька, що утруднює

комунікацію). Приховані трансакції включають більше двох «Его-станів», повідомлення в них маскується соціально прийнятним стимулом, але відповідна реакція очікується з боку ефекту прихованого повідомлення, що становить суть психологічних ігор. Психологічна гра є набором подальших один за одним додаткових прихованих трансакцій з чітко певним і передбаченим результатом, це набір трансакцій з прихованою мотивацією, які містять пастку.

Висновки. Гармонійні відношення можливі лише тоді, коли кожен з учасників процесу комунікації дотримується паралельних трансакцій та відповідної Его-позиції, яка буде актуальною та продуктивною для вирішення певної задачі. Так, під час ділового спілкування адекватними позиціями будуть Дорослий-Дорослий, під час неформального спілкування, відпочинку позиція Дитина-Дитина тощо. Приховані та перехресні трансакції не завжди будуть продуктивними і можуть свідчити про бажання маніпулювати іншою людиною. Саме тут потрібно не піддаватись на маніпуляції, а до спікера, який їх застосовує, звертатися з позиції Дорослого, не впадаючи в позицію Дитини або Батька.

Список використаних джерел:

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы: перевод с английского. СПб.; М.: Университетская книга; АСТ, 1997. 400 с.
2. Берн Э. Трансактный анализ в психотерапии. СПб.: Братство, 1992. 229 с.
3. Заїка В.М. Психологічні особливості безконфліктного спілкування. Актуальні питання теоретичної та прикладної лінгвістики. Колективна монографія. Полтава : Полтавський інститут економіки і права Університету «Україна», 2020. С. 64 – 68.
4. Заїка В.М., Клевака Л.П. Розвиток «soft skills» як передумова успішної самореалізації здобувача вищої освіти. Молодь: освіта, наука, духовність.

Youth: education, science, spirituality: тези доповідей XVII Всеукр. наук. конф., м. Київ, 27–28 травня 2020 р. У III част., ч. III. К. : Університет «Україна», 2020. С. 343 – 345.

5. Ряднова В.В., Безега Н.М., Безкоровайна І.М., Пера-Васильченко А.В., Стебловська І.С., Воскресенська Л.К. Формування й розвиток «soft skills» у студентів медичних закладів вищої освіти як важлива складова їх успішної самореалізації. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. Полтава: УМСА, 2021. С. 223–224.

Кірсен Дік, волонтер Корпусу Миру США

ADVERTISING LOCALIZATION

The article is devoted to the problems connected to translation of advertising texts and slogans in glossy magazines for women. The author analyses the mistakes made during translating process and points out the world famous companies which became examples how not to translate the commercial texts and slogans.

Key-words: advertisement, advertising localization, translation, social adequacy, slogan

It is generally acknowledged that the integration of global economy promotes economic contacts among all countries and further improved them in depth and height than ever before. So people in translation circle and pursuing business affairs attach more importance to the translation of business texts. The translation of advertisements has evolved during the last decade towards what is now called “Advertising Localization”. It is not a mere change of designation stemming from computer science vocabulary but a radical change of perspective concerning the real nature and modes of linguistic and cultural transfer from one language into another [3]. Within the framework of international marketing strategies, advertising plays a key role. The debate between the upholders of global

standardization and those of local adaptation is still open and will likely stay that way as long as the Earth is teeming with different languages and cultures. International advertising consists of using the same strategy of communication in all targeted countries. Localization of international advertising campaigns consists of adapting the company's communication to the specificities of the local environment of the hosting countries targeted by the campaign.

The approach to translating commercial advertisements may be dual: on the one hand, any advertisement is designed to inform the public about a certain product or service newly launched or existing on the market. On the other hand, owing to the suggestive character of advertising, the text and, moreover, the slogan must be psychologically grounded and worded in such a way as to “what” the consumer’s desire to purchase and try the product, and the sooner the better. But at this point it is worth mentioning the translator’s work. After bulk of paper work translation the translator pays not enough time to little slogan or commercial text. That is where the huge mistakes take place. Company PEPSI is now famous also for careless translation from English to Chinese. Their slogan “*Come Alive with Pepsi*” was translated as “*Pepsi brings your ancestors back from the grave*”, which utterly ignores the refreshing, invigorating qualities of the drink advertised. Good slogans must be easy to remember (they are sometimes rhymed) and are designed so as to form long-time associations [4]. The most successful of them become part of the source-language colloquial register of a speech community, can be attributed to realia, influence the world of fashions, and even become titles of novels. Thus, before the DeBeers Mining Syndicate informed the world in 1949 that “*A diamond is forever*” the diamond solitaire as the standard token of engagement did not exist. Now, thanks to the simple audacity of the advertising proposition, the diamond engagement ring is a must virtually worldwide. The same formula is very often quoted in the plural: “*Diamonds are forever*”, and nearer to the 1960s it was chosen by Ian Fleming as the title of one of his James Bond novels. The novel was translated into Russian, and the slogan in the title sounds: “*Діаманти – назавжди*»[2].

Naturally, the translation of slogans can very seldom be successful, and they are rarely «exported» because these vivid formulas tend to lose their vigor and bright connotations, and, hence, rarely retain their overall impact on the target-language audience. There are so many extraordinary examples of not rendering the meaning or complete wrong translation. One of them is cosmetic company Clairol which presented their new deodorant using the slogan “*Mist Sick*” for the German market where word *mist* is translated as *manure*. For Italian consumer the Schweppes water with slogan “*Schweppes Tonic Water*” came out as “*Schweppes Toilet Water*”. Scandinavian company made a mistake launching their vacuum-cleaner on American market with the slogan *Nothing Sucks like an Electrolux*. No need to explain.

As we can see there are many methods to translate advertisements and so many ways to make a mistake if not taking into account the local frame and social character of target people. Advertising slogans are difficult to render in all their original brilliant appeal. Besides, slogans need a rich semiotic environment; otherwise each of them would require too many explanations [5]. However, owing to their sharp and memorable formulas advertising became part of the colloquial register of their source audiences and as such belong to the mass culture of the countries of their origin. The conclusion is following: translating advertisement needs creativity and possibility to stick as close to original text as possible and of course the sense of social adequacy. Also the examples of bad translation are very useful to know in order to avoid the same misunderstanding.

References

1. Dimo O., S. Sofronie et al. Publicitatea ca formă a comunicării comerciale. O.Dimo, Sofronie S. et al.Symposia Professorum, Seria Economie, Chişinău: ULIM, 2003.p. 19-23.
2. Garfeld B. Top 100 advertising campaigns of the century. B.Garfeld.[электронный ресурс] джерело доступу: <http://www.yahoo.com/publicity>. 2002.

3. Guidere M. The Translation of Advertisements: from Adaptation to Localization M. Guidere Lyon 2 University – France[електронний ресурс] джерело доступу: <http://www.translationdirectory.com/article60.htm>
4. Морозова, И. Слагая слоганы. И Морозова. Омск: ОМГУ, 2007. 172 с.
5. Панкова, И. М. Особенности семантики и структуры рекламного текста [електронний ресурс] джерело доступу: <http://www.ncstu.ru>. 2004.

Король Лариса Леонідівна

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри англійської та німецької філології,
Полтавський національний педагогічний університет імені
В. Г. Короленка

РОЛЬ СПОГАДОВОГО ДИСКУРСУ В РЕКОНСТРУКЦІЇ ОБРАЗУ ІВАНА БАБИЧА

Вступ. Неперебутнім джерелом у дослідженнях біографічного світу відомих особистостей минулого, до яких уналежнюємо й постать українського перекладача французького походження, педагога, поліглота, Члена спілки письменників України Івана Бабича, слугують спогади їхніх сучасників.

В них осенсовується комплекс реальних подій, який забезпечує постання образу суб'єкта спогадів у множині обставин та поведінкових, учинкових на них реагувань, або ж, навпаки, означений образ висвітлюється в межах якоїсь однієї буттєвої обставини [1, с. 142]. Спогади дають змогу змодельовати подію, надати їй емоційного, людського виміру, позаяк реконструкція лише на основі документів буде абсолютно неповною [2, с. 191], а тому увага сучасних біографологів прикута до спогадового дискурсу (Л. Буряк, Т. Ківшар, В. Попик, О. Онищенко, О. Пухонська, О. Яценко та інші).

Виклад основного матеріалу дослідження. Нам імпонує міркування М. Коцюбинської про те, спогади як один із проявів документалістики мають свою специфіку, але становлять «напрочуд змістовний і своєрідний інформаційно-психологічний феномен на непевній і рухомій межі між сьогодні й учора, між живим і неживим, між пам'яттю і історією, між документом і сповіддю». І як кожне межеве явище, в усіх своїх іпостасях спогадовий дискурс живий і багатовимірний, насичений неповторними деталями і суб'єктивними цюхвилинними враженнями, він залишає по собі смак автентичности і водночас не цурається домислу, чару імпровізації, адже грань між художнім домислом і спогадом доволі неокреслена... [3, с. 108]. Можна впевнено ствердити, що спогади – неодмінний складник осмислення ключових соціальних та психологічних впливів, процесів і явищ, котрі формували сприятливі, чи, навпаки, нестерпні умови несвободи, упереджености, особливо в умовах тоталітарного суспільства.

Українська дослідниця Н. Колошук слушно зауважила, що тексти спогадового дискурсу потребують особливої методики аналізу кожного конкретного свідчення, яка повинна враховувати не лише критерії достовірности матеріалу та яскравість вираженої авторської суб'єктивности, а й низку ідейно-поетикальних характеристик, як-от: масштаб узагальнення окремого людського досвіду; мистецтво відбору вражень і фактів; точність деталей, обставин, характеристик; безстрашність свідчень усупереч тенденціям суспільного замовчування «білих плям» історії; авторську здатність подолати зужиті ідеологічні стереотипи; жанрову і стилістичну свободу та вправність оповіді; вихід поза естетичні канони доби у формуванні неповторної структури документального свідчення; здатність викликати ефект катарсису «позаестетичними» засобами документального письма; розкриття авторської особистости та вміння бачити й показувати інших людей [3, с. 216].

Реконструкція образу І. Бабича на основі спогадових текстів родичів, колег, студентів переконливо довела, що інтерпретування тих чи тих подій,

співпережитих автором із суб'єктом його спогадів, насичують задокументовані факти тим живим колоритом невідомих раніше епізодів, завдяки яким і відбувається «олюднення» наявного біографічного матеріалу, розкриваються імпліцитні причиново-наслідкові зв'язки, оприявлюється бабичева «інакшість» як людини, котрій властиві внутрішня свобода, нетерпимість до ницости в будь-яких її проявах. Прикметно, що спогадові тексти зчаста екстрапольовані на певні контроверзи, дражливі епізоди інтегрованості І. Бабича в радянський соціопростір, на парадигму протидії авторитарним / одіозним явищам у професійному оточенні.

Біографологиня Л. Буряк образно відзначила, що біографічний обшир талановитої людини – безодня, пірнаючи в яку дослідник щоразу натрапляє на приховані в ній перлини. Кожна з них є неоціненною знахідкою, адже може не лише доповнити вже усталені біографічні реконструкції, а й кардинально їх змінити. Колись залишені поза увагою або невідомі факти, свідчення, міркування раптом починають відігравати ключову роль у спробах відновити цілісну картину біографічного буття особи, переконливо підтверджуючи факт змінності та рухливості самої біографічної реконструкції як феномена, особливості якого зумовлені соціокультурними процесами, часовими трендами, світоглядними позиціями автора [4, с. 216].

Мозаїка думок, вражень, переконань спогадників упорядкувалася в характеристику особистості І. Бабича, домінуючими рисами якої постають: інтелектуальність, різнобічна освіченість, професіоналізм, гідність, незалежність, талановитість, готовність прийти на допомогу, тактовність, мудрість, скромність, працелюбність, доброта, почуття гумору тощо.

Висновок. Реконструкція життєвого шляху І. Бабича за спогадами удоступнила екзистенційне середовище, світогляд, генезу самовідчуттів та самотворення. У розлогих і лаконічних спогадових візіях розкодовано постать перекладача – взірць духовного розвитку, здатности обстоювати ідеали та ціннісні пріоритети, протистояти життєвим обставинам, домагатись успіху.

Список використаних джерел:

1. Король Л. Інтелектуал, гуманіст, культурник: Іван Бабич у рецепціях сучасників. *New Horizons of Philological Science* : collective monograph. Riga, Latvia : “Baltia Publishing”, 2021. С. 141–168.
2. Пухонська О. Я. Література і пам'ять: версії взаємовпливу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : НаУОА. 2018. Вип. 4(72). С. 191–193.
3. Колошук Н. Нефікційна література (документалістика) як маргінальне явище мультикультурного процесу сучасності: українська ситуація. *Питання літературознавства* : наук. зб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. Вип. 78. С. 215–223.
4. Буряк Л. І. Іван Лисяк-Рудницький: матеріали до біографії у вимірі оточення і часу. *Українська біографістика*. 2019. Вип. 18. С. 67–94.

Кравченко Вікторія Леонідівна,

канд. філол. наук, доцент,

доцент кафедри англійської та німецької філології,

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.

Короленка

МУЗИЧНИЙ ДИСКУРС ЯК РІЗНОВИД КОМУНІКАТИВНОГО ДИСКУРСУ

Процеси глобалізації музичного життя, виконавчої діяльності, музичної освіти диктують необхідність оновлення наукової основи методів виконавчої і педагогічної роботи. Оскільки мистецтво в цілому, і музичне мистецтво в особливості, належать до галузі людської діяльності безпосередньо пов'язаного з комунікацією (передачею інформації в різних її формах від однієї людини до іншої), на даний момент назріла необхідність вироблення принципів аналізу та термінологічної бази досліджень, спрямованих на

вивчення національної специфіки на всіх рівнях в рамках різних культурних практик, у тому числі музичного мистецтва [3, с. 63-64].

Музика як об'єкт дослідження давно стала залучати увагу не тільки музикантів, але і науковців різних спеціальностей. Музична педагогіка, музична терапія, психологія – це лише приклади деяких областей досліджень, в яких музика розглядається в різних аспектах.

Саме поняття музичного дискурсу включає в себе наступне:

а) процес створення музичного тексту, а саме: стадію зародження ідеї твору, особливості її становлення та реалізації, художній результат;

б) сам текст і його дослідження (редакторську роботу і текстологічний аналіз);

в) наявні (озвучені авторами або виконавцями), а також потенційно можливі інтерпретації музичного тексту (у вигляді аналізу існуючого виконання або інструктивного виконавського аналізу методичного характеру);

г) рефлексію, сприйняття музичного тексту та його інтерпретацій, значення і роль даного тексту в культурі (психологічний, соціальний, статистичний аналіз, історичний аналіз) [4, с. 33-35].

Таким чином, широке поняття “музичний дискурс” охоплює не тільки сам музичний текст, але і основні складові його буття в культурі: породження, інтерпретацію, рефлексію. Неважко помітити, що виділені три складові в цілому відповідають трьом видам музичної діяльності: створення, виконання та сприйняття музики.

Музичний дискурс – художнє явище і тип мовленнєвої практики в цілому, визначений шлях до того чи іншого смислу; сутність комунікативної моделі мовленнєвої практики в цілому, існування музичного твору, що залежить від законів, в яких авторський смисл вступає в складні відношення з сенсом, який знаходить слухач [4, с. 36].

Жанр пісні унікальний за масовістю і соціальною значущістю, оскільки пісня займає значну частку ефірного часу, має широку аудиторію і

користується величезною популярністю. Прагнучи наблизити мову пісні до мовного стандарту масового слухача і тим самим посилити ефективність впливу, автори сучасних пісенних текстів вдаються до активного використання жаргонної, просторічної, іншомовної лексики і т.п. Потужний фактор, який впливає на мовні процеси в цілому і на стилістичний вигляд пісні – засоби масової інформації. Існує безліч жанрів пісні: народна пісня, блюз, джаз, кантрі, рок, популярна музика, хіп-хоп) [2, с. 27-28].

Художні стилі та напрямки, що існують в літературі та поезії (сучасного періоду), відображають основні загальні естетичні ідеали, уявлення про людину і людську індивідуальність у дану епоху, що знаходить своє відображення в мові літератури, поезії та піснях і відповідно в особливостях лінгвостилістичної організації засобів репрезентації внутрішнього світу персонажу. Можна вважати, що пісня – це найкращий засіб відобразити почуття та емоції, та взагалі життя та душу людини. Пісня, як культурний феномен фактично здійснює функцію ліричної поезії, зберігає ряд її суттєвих рис. Зі стилістичної точки зору пісенний текст неоднорідний, оскільки містить як риси розмовно-побутового стилю, так і риси поетичної мови. Проблемність дослідження пісенних текстів полягає у тому, що вони представляють собою складну єдність музичного та вербального компонентів. Пісенний текст найбільш адекватно передає емоційний баланс з навколишнім світом.

Пісня як культурний феномен музичної культури, її особливості у порівнянні зі “серйозною” музикою, такі, як простота структури (традиційна пісня складається з 2–3 куплетів і приспіва та має один й той же ритмічний малюнок) і мелодійність, здібність передавати емоції та почуття сучасної людини.

Роль тексту полягає у тому, щоб конкретизувати емоційно-почуттєвий компонент, розказуючи історію чи деталі історії, звичайно любовної, типові колізії якої знайомі практично кожній людині, повідомляє про думки, оцінки та судження автора [1, с. 43-45].

Одноманітність ритму впливає на одноманітність музикальної та текстової організації матеріалу. У сучасній англomовній музиці звичайно автор і виконавч – одне й теж саме обличчя, що сприяє скороченню дистанції між автором тексту та аудиторією.

Інший важливий компонент – те, що саме сучасна пісня найбільш адекватно виконує властиву музиці функцію бути засобом досягнення емоційного балансу з навколишнім світом. Сучасна пісня, а англomовна пісня зокрема, впливає на емоційний стан людини, викликає асоціації, пам'ять про минуле, сприяє зміні настрою.

Список використаних джерел:

1. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования: монография. 2-е изд. Москва : Едиториал УРСС, 2004. 137 с.
2. Дячков В.П. Интерференция художественного образа при переводе: учебное пособие. М. : Наука, 2000. 269 с.
3. Плотницький Ю. Є. Лінгвістичні і лінгвокультурні характеристики англomовного пісенного дискурсу: дис. кандидат філологічних наук: 10.02.04. К., 2005. 183 с.
4. Рябініна О.В. Феноменологія музики. Досвід концептуалізації: [монографія]. Х. : Харківський військовий ун-т, 2000. 286 с.

Маленко Олена Олегівна

д-р філол. наук, професор,

завідувач кафедри українознавства і лінгводидактики,
Харківський національний педагогічний університет імені

Г. С. Сковороди

КОМУНІКАТИВНІ *SOFT SKILLS* У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вимоги сучасної професійної сфери до компетентностей фахівця помітно переорієнтовують вектор з його вузькоспеціальних знань на

особистісні якості й здатності, які забезпечують продуктивність і результативність справи (будь то освітня, бізнесова, виробнича, підприємницька діяльність). В американсько-європейському професійному лексиконі це сформулювалося в поняття *soft skills*, яке буквально означає «м'які навички», але функціонує в нашому дискурсі як *гнучкі навички* [1]. Особливої ваги це поняття набуває в епоху цифрових технологій, коли знання будь-якого рівня не є статичним ресурсом, вони еволюціонують й оновлюються, тому професійна компетентність фахівця (ресурс його *hard skills* [2]) теж перебуває в динаміці: уже замало знань, отриманих в процесі здобуття вищої освіти, важливо їх поповнювати, синхронізуючи з тенденціями часу та розвитком науки. Джерела поповнення цих знань різні: публікації з теоретичних проблем, науково-практичні конференції, семінари, вебінари, подкасти, стажування, обмін досвідом, професійна комунікація. Тож фахівцеві потрібно бути динамічним, гнучким, мобільно реагуючи на виклики часу щодо підтримки свого професійного потенціалу й відповідних компетентностей.

Гнучкість як вияв особистісних здатностей людини успішно інтегруватися в контекст професійної сфери привертає увагу не лише роботодавців, а й соціологів, філософів, психологів з різних країн, зокрема США, Англії, Німеччини, Франції, Італії, які долучаються до розробок теорій управління бізнесовою сферою та успішної самореалізації людини в професійній діяльності. Це створює переконливе наукове підґрунтя для ефективного управлінського менеджменту й для успішного self-менеджменту.

Серед гнучких навичок найбільш продуктивними є такі: *комунікативні* (міжперсональна й публічна комунікація), *робота в команді, адміністрування, тайм-менеджмент, особисті якості* (зокрема, здатність використовувати свої особисті зв'язки для продуктивного вирішення професійних питань; те, що отримало назву *нетворкінг (networking)*; *лідерські якості, емоційний інтелект, функційна грамотність*.

Науковці вважають, що гнучкі навички оптимально формувати в процесі здобуття освіти — загальної й вищої, тому МОН України рекомендує закладати стратегічну програму *soft skills* в освітньо-професійних програмах ЗВО, у програмах дисциплін загального й професійного блоків, в аудиторній та позааудиторній роботі зі студентами. На особливу увагу заслуговує формування комунікативно орієнтованих гнучких навичок, тобто здатностей студентів здійснювати ділову й особисту комунікацію з учасниками освітньої діяльності, будь то ректор, декан, завідувач кафедри, викладач, студенти.

На сьогодні маємо гостру проблему несформованих комунікативних навичок у молоді, адже реальне, фізичне спілкування з людьми замінене на більш комфортне — віртуальне, здійснене за допомогою гаджетів, що не потребує активної мовленнєвої діяльності (говоріння), умінь вести предметний (не побутовий) діалог у реальній комунікативній ситуації, слухати й підтримувати бесіду, ставити предметні питання. Про ці проблеми говорять адміністратори й викладачі ЗВО, розуміючи, що за цим ряд психологічних і соціальних причин: страхи й внутрішні комплекси, нездатність і невміння їх долати, неготовність до реальних життєвих ситуацій тощо. Тому вкрай важливо працювати над розвитком комунікативних навичок безпосередньо на заняттях, створюючи діалоговий формат навчання на противагу академічному, монологічному.

До комунікативних *soft skills* уналежнюємо: а) навчальне спілкування; б) онлайн-листування; в) комунікація в розв'язанні конфліктних ситуацій; г) публічний виступ перед аудиторією. У навчальному процесі ці навички можуть бути реалізовані в таких ситуаціях: ведення навчального (предметного) діалогу студентів з викладачами на заняттях; ведення діалогу з викладачами щодо організаційних ситуацій онлайн-навчання; перебіг онлайн-листування для вирішення навчальних питань (надсилання емейлом виконаних домашніх завдань з дотриманням етики онлайн-спілкування); уникнення конфліктних ситуацій у перебігові навчального процесу або здатність розв'язати конфлікт шляхом домовленостей. У

щоденних навчальних ситуаціях такого спілкування за умов його регулярності й системності в студентів можуть бути сформовані вміння комунікувати з викладачами й однокурсниками для успішного розв'язання навчальних завдань у перебігові освітнього процесу, серед яких і налагодження діалогу з викладачем, тобто здатність дати відповіді на питання викладача без спонукання й ідентифікації за прізвищем; і готовність узяти участь у полеміці з неоднозначних питань; і сміливість висловити власну думку, яка може бути не суголосною позиції викладача тощо. Як свідчить досвід, це найскладніші комунікативні задачі для студентів, які більшою мірою пасивні на заняттях. Важливим є також здатність студентів здійснювати комунікацію для запобігання або розв'язання конфліктних ситуацій.

Упродовж свого навчання в ЗВО здобувачі освіти мають практику публічно виступати перед аудиторією (виступ з рефератом, науковою доповіддю на студентській конференції чи семінарі, виступ на захисті бакалаврської чи магістерської роботи, відповіді на питання аудиторії), тож публічний виступ стає певним комунікативним викликом, до якого студент має бути підготовленим. Ця підготовка поєднує різні аспекти: орфоепічна вправність (вимова звуків відповідно до норм артикуляції; розуміння фонетичних явищ у мовленні; нормативне наголошення слів); лексична, граматична й стилістична вправність. Особливу вагу має знання принципів та законів публічного виступу (зокрема, дотримання максим Грайса: кількість інформації, її якість, відповідність ситуації, спосіб дії доповідача).

За умов системного формування навичок публічного виступу, студенти будуть здатні на таке: а) виступати з повідомленнями в процесі навчання на практичних заняттях та семінарах; структурувати повідомлення відповідно до його змісту, уміння давати відповіді на питання й самому ставити питання до доповідача (долання внутрішніх комплексів); б) підготувати наукове повідомлення й виступити з ним публічно перед аудиторією на науковому семінарі, конференції, захисті випускової роботи; уміти структурувати

повідомлення відповідно до його змісту; дотримуватися таймінгу; в) виступати з повідомленнями інформаційного характеру на старостаті чи деканаті, уміти виокремлювати основне, коментувати його, давати відповіді на питання.

Комунікативно орієнтовані *soft skills* є важливим складником не тільки освітньої, але й подальшої професійної діяльності здобувачів освіти, адже завдяки цим навичкам фахівець здатний органічно інтегруватися в професійне середовище, успішно розв'язувати виробничі завдання, презентувати себе й свої досягнення, Усе це можна й треба формувати в процесі навчання студента в ЗВО й здобуття ним якісної й сучасної вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Білик В. Що таке гнучкі навички та чому вони важливі? URL: <https://volodymyrbilyk.medium.com/>
2. Ковальчук Т. П'ять найважливіших гнучких навичок, які потрібно розвивати вже сьогодні. URL: <https://thepoint.rabota.ua/>
3. Cross-country survey on soft skills mostly required by companies to medium/high skilled migrants. *Methodological approach for a common framework of soft skills at work*. Torino, september 2015.
4. What is hard skills? Definition from WhatIs.com. URL: <https://searchcio.techtarget.com/definition/hard-skills>

Матвієнко Леся Григорівна

канд.пед.наук,

старший викладач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін,

Полтавський державний аграрний університет

ПРИНЦИПИ СТИЛІСТИЧНОГО ЗАБАРВЛЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ ІТ СФЕРИ

Вступ. Галузь інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) стрімко

розвивається в сучасному світі та потребує ґрунтовного дослідження фахівців різних сфер діяльності. Матеріали пов'язані з інформаційними технологіями і сферою їх застосування містять значну кількість специфічних термінів та лексичних структур, зрозумілих лише ІТ-фахівцям і викликають труднощі у звичайних перекладачів. Тому існує необхідність в підготовці сучасних фахівців з перекладацької діяльності до оволодіння спеціальними навичками та принципами їх застосування в професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тексти спеціальної тематики інформаційних технологій мають базову характеристику профільних матеріалів – насиченість особливими рідкісними термінами, характерними лише для вузької галузі знань. Саме ця особливість створює складнощі в їх перекладі та інтерпретації з допомогою іншомовного середовища. Одні і ті жє слова в різних областях можуть означати різні поняття. Тому завданням сучасного перекладача є не лише оволодіння відповідною спеціальною лексикою, а знання стилістичних особливостей текстів в сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Також з'являється необхідність враховувати контекст і значення, яке вкладається в термін його автором в оригінальному тексті.

До найпоширеніших типів документації в галузі інформаційно-комунікаційних технологій, з якими працюють сучасні перекладачі відносяться [2]:

1. Переклад інструкцій з експлуатації. Значну частину роботи перекладача складає переклад інструкцій з експлуатації апаратного (hardware) і програмного (software) забезпечення. Складність перекладу такої документації полягає в тому, що вона містить як спеціальні терміни галузі інформаційно-комунікаційних технологій, так і специфічні поняття, що належать до сфери застосування обладнання.

2. Переклад комп'ютерних ігор. В цьому випадку робота перекладача полягає не лише в перекладі елементів інтерфейсу та ігрового меню. Фахівець здійснює переклад діалогів ігрових персонажів, що вимагає від

перекладача досвіду аналізу ігор подібного жанру, докладного знання сюжету гри і ролі персонажів. Від перекладача комп'ютерних ігор вимагається те ж, що і від перекладача художньої літератури: переклад повинен бути адаптований аудиторію з урахуванням особливостей мови перекладу, а мова персонажів повинна бути образною і добре запам'ятовуватися.

3. Переклад огляду комп'ютерного забезпечення. Перекладачам досить часто доводиться працювати з перекладом порівняльних оглядів апаратного та програмного забезпечення для спеціалізованих сайтів та періодичних видань, присвячених інформаційно-комунікаційним технологіям. Такі статті містять матеріали про останні досягнення комп'ютерних технологій. Наявність в порівняльних оглядах великої кількості зведених таблиць і діаграм вимагає від ІТ-перекладача уваги до числових даних і навички роботи з зображеннями.

4. Переклад наукових статей про інформаційно-комунікаційні технології. Статті для ІТ-фахівців часто містять приклади програмного коду або командних сценаріїв, і для розуміння і адекватного перекладу таких статей іноді необхідно хоча б часткове знання мов програмування або описуваного синтаксису команд.

5. Переклад прес-релізів. Такий тип подання інформації зазвичай включає матеріали, присвячені останнім новинкам у сфері ІТ, що вимагає від перекладача уваги до розвитку комп'ютерного ринку, знання історії інновацій конкретного виробника апаратного або програмного забезпечення, уваги до дрібниць і віртуозного володіння словом для того, щоб грамотно перевести повідомлення про продукцію, ще не представлену на російському ринку.

Під час перекладу текстів ІТ сфери основною є робота зі словами, у яких немає точних еквівалентів в українській мові, або з назвами процесів, об'єктів, методів, що викликають труднощі через рідкість їх вживання в інших сферах. Під час роботи перекладача з термінами, відповідників яких не містить українська мова слово просто транслітерують і намагаються зробити

максимально співзвучним з оригіналом. Наприклад Firewall (Мережевий екран) – це програмний комплекс, призначений для захисту комп'ютера від несанкціонованого доступу, другому випадку перекладачі часто залишають оригінальні назви [3]. Це слово часто перекладається українською як фаєрвол і спеціалісти з інформаційних технологій знають його значення. Також прикладом такого перекладу може бути аббревіатура ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) – асиметрична цифрова абонентська лінія – це нова технологія, що дозволяє використовувати існуючі абонентські телефонні лінії для високошвидкісної передачі і прийому даних між комп'ютерами абонентів. Часто переклад цього терміну можна зустріти як Асиметрік Діжитал Сабскрайбер Лайн. Базові програми Microsoft Office мають однаковий переклад будь якою мовою. Табличний процесор Excel – це програма, що входить в комплекс програм Windows Office, одна з найбільш популярних серед користувачів. Її назва завжди транслітерується під час перекладу іншими мовами. Зазвичай такі перекладацькі трансформації застосовуються для перекладу документації та програмного забезпечення в середовищі розробки програм, де користувач буде змушений писати англійською мовою складні конструкції, і дослівний переклад створить труднощі у застосуванні програми.

Також ґрунтовною характеристикою інформаційно-комунікаційно орієнтованих матеріалів є необхідність врахування контексту і значення, яке вкладається в термін його автором. В ІТ-текстах постійно зустрічаються аббревіатури. Це викликано тим, що більшість термінів цієї галузі англійські, а саме в англійській мові можна дуже часто зустріти скорочення довгих конструкцій. Наприклад поширений термін FTP (File Transfer Protocol), що з англійського перекладається як «протоколу передачі файлів» [1]. Спеціалісти з програмування часто самі створюють спеціальні сленгові слова та конструкції, які в англійському варіанті не вимагають перекладу. Специфіка перекладу ІТ-термінів, пов'язаних з вчинками людей, полягає в необхідності врахування настрою автора терміну, ті почуття, які він в нього вклав.

Особливість ІТ-перекладу в тому, що більша частина інформації в текстах містить терміни і сленг упереміш з англійськими блоками. Сучасні Інтернет ресурси дозволяють під час перекладу спеціальної термінології застосовувати адаптовані сайти та електронні засоби перекладу, які полегшують роботу перекладача та адаптують до сучасних вимог суспільства. До основних електронних ресурсів, які допомагають перекладачеві в адаптації до роботи з текстами ІТ сфери можна віднести он-лайн словники Techterms, ComputerLanguage.com, Gartner IT Glossary, Webopedia, мовний портал Microsoft [2].

Корисними для перекладача в сфері інформаційно-комунікаційних технологій будуть і оф-лайн електронні програми, які сприяють розширенню функцій перекладача та структуруванню подальшої перекладацької діяльності. Серед найпоширеніших програм можна виділити: SDL Trados Studio, Kilgray MemoQ, Wordfast PRO, SDL Multiterm (Desktop, Extract, Convert, Palex Verifika, ApSic X-Bench, TQAuditor ChangeTracker.

Висновки. ІТ на сьогодні є однією зі сфер діяльності людини, що найшвидше розвиваються. Нові терміни і явища з'являються постійно, а старі відмирають і забуваються користувачами. Тому висококваліфікований перекладач – це в першу чергу знавець сфери новітніх інформаційних технологій, і тільки потім безпосередньо перекладач.

Саме до перекладачів в сфері інформаційно-комунікаційних технологій висуваються підвищені вимоги. Крім перекладацького професіоналізму і базових знань в одній з областей ІТ, перекладач повинен володіти ентузіазмом, справжнім інтересом до інновацій і постійною готовністю підвищувати свою кваліфікацію і обмінюватися досвідом з колегами - тільки в цьому випадку гарантується бездоганна якість перекладу.

Список використаних джерел

1. Белякова І. В., Зеркин Н. Н., Ломакіна О. А. Читання і переклад. Теорія і практика для ІТ-фахівців. IT Reading & Translating. ФЛІНТА. 2019. 140 с.

2. Квасова Л.В., Підвальний С.Л., Сафонова О.Е. Англійська мова в області комп'ютерної техніки і технологій. КноРус. 2014. 131 с.

3. Matviienko Lesia Mobile philological applications. *Management of Modern University: II International Scientific and Practical Internet Conference Proceedings* (Kyiv, 23 October 2020). Kyiv, 2020. P.48-52.

Проходка Ганна Анатоліївна

к.ю.н., асистентка кафедри

теоретико-правових дисциплін

Полтавського юридичного інституту Національного
юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ТЛУМАЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОГОВОРУ (ФІЛОЛОГІЧНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ)

Тлумаченню міжнародного договору в теорії міжнародного права завжди приділялося багато уваги, так в юридичній літературі найчастіше звертаються до проблеми встановлення дійсного змісту, значення норми, яка пропонується. Найбільш принципові положення щодо тлумачення положень міжнародних договорів містяться у Віденській конвенції про право міжнародних договорів 196 року (далі – Конвенція), інших міжнародних документах та працях науковців, зокрема: Булгакова Д.О., Васюка Н.О., Галецької Н.Б., Лукашука І.І., Талалаєва А.М. та ін. проте через складність та багатоманітність процедур дослідження проблем тлумачення міжнародних договорів продовжує зберігати свою актуальність.

Тлумачення міжнародних договорів представляє собою процес встановлення дійсного значення тексту міжнародного договору і справжніх намірів сторін, які погодилися на укладання договору. Тлумачення міжнародного договору є складною процедурою, яка вимагає і якісно підготовленого проєкту договору і спеціальної підготовки перекладачів, які не тільки володіють знаннями за власним фахом але і добре обізнані в

культури, мистецтві, релігії. Наприклад, при здійсненні перекладу тексту договору, учасником якого виступає мусульманська країна.

На думку Київець О.В., при тлумаченні міжнародного договору, як і при іншій тлумаченні юридичної норми, застосовуються всі засоби тлумачення, які відомі юридичній доктрині за винятком тих, які не можуть бути використані при тлумаченні міжнародного договору. Частина цих прийомів (засобів) закріплена у вищезазначеній Конвенції, інші мають звичаєво – правовий характер. Доктрина міжнародного права вважає, що граматичне тлумачення-це не тільки тлумачення окремих термінів міжнародного договору, а й контексту договору [1, с 287-288].

Дійсно, серед різних способів (прийомів) тлумачення, найчастіше першим виділяють граматичне (філологічне, мовне) як спосіб тлумачення при якому завданням для юриста, перекладача постає з'ясування значення окремих слів, з яких складається сама правова норма, а також розкриття змісту юридичних понять, правильність і доречність використання спеціальних термінів [2, с. 215].

Важливе значення у цьому процесі має навіть правильність дотримання розділових знаків та сполучників. Використання логічного способу тлумачення теж нерозривно пов'язане із філологічним, оскільки передбачає не тільки загальну логіку викладення тексту але і логіку змістовної частини, яка повинна бути прив'язаною до змісту, часу, мовних особливостей, культури народу, з мови якого здійснюється переклад. Застосування таких прийомів необхідне для забезпечення правильної інтерпретації текстів.

Наприклад, Антошкіна В.К, зазначає, що граматичне тлумачення полягає як у з'ясуванні сенсу використаних у нормах права слів, термінів так і у встановленні між ними синтаксичного зв'язку. Останній включає в себе дослідження поєднання слів у речення, звороти та ін. Сюди ж відносять і врахування правил пунктуації. Граматичне тлумачення дає можливість у кожному конкретному випадку з'ясувати зміст слів і термінів, а також сенс речення (речень), з яких складається той чи інший текст закону. Крім цього

вона зазначила, що неможливо здійснити граматичне тлумачення, мінаючи лексичний рівень мови. Однією з основних проблем лексичного компонента граматичного аналізу є розпізнавання значення багатозначних слів, а також установлення тотожності визначень різних слів і словосполучень, які використовуються під час формулювання правових норм [3, с.9].

При здійсненні перекладу текстів міжнародних договорів, перекладачу також потрібно враховувати специфіку мови етнічної групи, народу або нації з якої здійснюється переклад, наприклад, якщо мова є поширеною у певному регіоні, наприклад: англійська/американська/австралійська або поширеність іспанської чи португальської мови у інших країнах. Не зважаючи на використання родових мов, вони маючи спільні корені, різняться наголосами, термінологією, зворотами і можуть мати принципове значення при здійсненні максимально можливого точного тлумачення.

Підсумовуючи викладене, ми можемо зробити висновок, що на сьогоднішній день, при здійсненні тлумачень юридичних норм і міжнародних договорів використовуються різноманітні засоби (способи) здійснення тлумачення, серед яких філологічне (граматичне) тлумачення займає одне з провідних місць. Використання філологічних (граматичних) правил при здійсненні перекладу відповідних текстів сприяє встановленню дійсної волі сторін та з'ясуванню автентичності представлених текстів.

Список використаних джерел:

1. Київець О.В. Тлумачення міжнародних договорів. Правова система України й міжнародне право, порівняльне право. *Часопис Київського університету права*. № 2, 2011. С. 286-289.
2. Лукашук И.И. Современное международное право цивилизованных народов. В 2 т. Т.1. М.: Зерцало.368 с.
3. Антошкіна В.К. Способи і правила тлумачення норм права та договорів. *Прикарпатський юридичний вісник*. Вип. 4(29) Т.1. 2019. С.8-14.

Рева Ірина Анатоліївна,
старший викладач кафедри гуманітарних і
соціальних дисциплін

Полтавського державного аграрного університету

СПЕЦИФІКА АВТОРСЬКОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ В КНИЗІ «РОЗДУМИ ПРО КРИСТУ Т.» К. ВОЛЬФ

У сучасній філології постмодернізм окреслюється як сучасний культурологічний, літературний феномен, часові межі якого є певною мірою конверсійними. Великою мірою це зумовлене тим, що в основі естетики постмодернізму лежить певна дифузія різних художніх і, навіть, світоглядних систем. Причому дифузія ця є вкрай неоднорідною, і часто справляє враження безсистемної, евентуальної. Відтак органічно звучить іронічне визначення постмодернізму, що належить одному з найяскравіших постмодерністів в українській літературі Ю. Андруховичу, «постмодернізм – це одна з інтелектуальних фікцій нашого часу, така собі конференційна вигадка якихось французів чи американців...». Своєрідним підтвердженням наведеного визначення може бути, зокрема, те, що дотепер серед дослідників немає сталої єдності, стосовно питання, коли саме розпочинається доба постмодернізму.

Основу теоретико-філософських засад постмодернізму закладено в працях філософів Ж. Дерріди, Ж. Батая, Ж.-Ф. Ліотара, М. Фуко, а також у роботах Р. Барта. Постмодерністи, завдяки гіркому історичному досвідові, стали переконуватися у марності спроб поліпшити світ, почали втрачати ідеологічні ілюзії, вважаючи, що людина позбавлена змоги не лише змінити світ, а й осягнути, систематизувати його, що подія завжди випереджає теорію. Принципи повторюваності та сумісності перетворюються на стиль художнього мислення з притаманними йому рисами еkleктики, тяжінням до стилізації, цитування, переінакшення, ремінісценції, алюзії. Митець має справу не з «чистим» матеріалом, а з культурно освоєним. Проте в німецький

літературі з'являються автори, які не використовують літературні запозичення. Вони намагаються послуговуватися власним стилем і своїми індивідуальними рисами такими як: описи внутрішнього «я» або спостереження за іншими [4, с. 234].

К. Вольф – німецька письменниця, котра висвітлює не тільки власну душу, але ще й осучаснює сюжети через монолог і діалог з читачем, не дотримуючись стильових рис напряду та його представників.

Метою даного дослідження є ознайомлення авторських ознак монологічного мовлення в книзі «Роздуми про Крісту Т.» К. Вольф.

Монолог у художньому творі, як правило, виконує певні композиційні та архітектонічні завдання, характеризуючи персонажі і ставлення автора до них. За словами В. Виноградова, вільне володіння формами монологічного мовлення – мистецтво. Для монолога необхідна творча сила індивідуальної своєрідності і відповідна традиція суспільно-побутових форм мовлення. Мистецтво тут полягає в оволодінні традиційною монологічною розмовною структурою, в умінні наповнити її відповідною лексикою і органічно ввести в текст. У сучасних художніх творах монологічна форма надзвичайно різноманітна – від ліричного пафосу до пристрасної публіцистики. В основу якої входить багатство лексики зі складністю синтаксису, що свідчить про вміння висловлювати свої думки і в усній, і в писемній формах. Мова автора будується звичайно від третьої особи, хоч іноді автор може звертатися до читача і безпосередньо. Такі окремі звертання автора не роблять ще викладу прямим авторським монологом, коли автор стає одним з персонажів твору. Розповідь від третьої особи дає змогу авторові зосередити увагу читача на переживаннях героя в момент оповіді, відбиває першу реакцію героя на слова чи вчинки співрозмовника, і таким чином передає ставлення героя і до співрозмовника, і до дійсності. Часто слова автора – це не другорядний, додатковий засіб характеристики персонажа, а важлива ланка в художньому цілому. В. Кухаренко пропонує розглядати потік свідомості, внутрішній монолог, автодіалог і малі вкраплення внутрішнього мовлення як головні

форми внутрішнього мовлення. На основі інформаційної структури внутрішнього монологу, тобто з точки зору напрямку руху розумової діяльності персонажа, розрізняють:

1) Ретроспективний внутрішній монолог – це вербалізований потік спогадів; його використовують з метою передачі автобіографічних даних, а також надання соціальнопсихологічної характеристики персонажа.

2) Актуальний внутрішній монолог – це спосіб вербалізованого зображення

внутрішньої реакції персонажа, рушійних сил його поведінки, підтексту його дій у даний момент.

3) Проспективний внутрішній монолог – це підтип внутрішнього монологу, який характеризує проектування майбутніх передбачених або нездійснених подій; широке використання умовних речень створює ефект ірреальної дійсності [3, с. 44].

Доробок «Роздуми про Крісту Т.» опубліковано в 1968 р. Твір – без жанрового означення, але документальність книги досить умовна: це психологічний портрет реальної жінки, і водночас літературний образ. Крістіна Т. була подругою письменниці, тому в романі є невигадані цитати зі щоденників і листів, доповнені «роздумами» автора. Це певний «проект біографії» – тема, модна в літературі цього періоду, якщо, приміром, порівняти «Назву себе Гантенбайн» і п'єсу «Біографія: гра» М. Фріша. Найбільша мрія Крісті – побудова власного будинку на морському узбережжі, коли будинок збудовано, – смерть у 35 років від лейкемії. К. Вольф використовує прийом поліфонії, де її власний голос веде тему пам'яті. Книга тривалий час перебувала в центрі літературних дискусій, адже авторку дорікали за недостатню дистанційованість від своєї героїні. Це справді так, К. Вольф передає власну тугу за подругою монологічно, наприклад: *«Auf ihrem Dorffriedhof liegt sie unter den beiden Sanddornstruchern, tot neben Toten. Was hat sie da zu suchen? Ein Meter Erde ber sich, dann der mecklenburgische Himmel, die Lerchenschreie im Frhjahr, Sommergewitter,*

Herbststrme, der Schnee. Sie schwindet. Kein Ohr mehr, Klagen zu hören, kein Auge, Trnen zu sehen, kein Mund, Vorwrfe zu erwidern. Klagen, Trnen, Vorwrfe bleiben nutzlos zurck. Endgltig abgewiesen, suchen wir Trost im Vergessen, das man Erinnerung nennt [5, с. 9]». – «На своєму сільському кладовищі, під двома кущами обліпихи лежить вона, мертва біля мертвих. Що могло їй знадобитися тут? Над нею метровий пласт землі, ще – Мекленбургське небо, співи жайворонків по весні, літні грози, осінні бурі, сніг. А вона зникає. Немає більше вух, здатних почути скарги, очей – побачити сльози, рота – відповісти на докори. Скарги, сльози, докори безплідно згасають. І ми, відкинуті назавжди, шукаємо розради в здатності забувати, яку прийнято називати спогадом». На цьому прикладі звертаємо увагу на те, що використано актуальний внутрішній монолог. К. Вольф ніби забуває про всіх, навіть, про читача, вона так заглиблюється в свої страждання, що не помічає нікого. Але все ж таки читаючи книгу «Роздуми про Крісту Т.», відчувається гнітюче почуття. Читачеві стає зрозуміло, що провідною ідеєю твору стає смуток, нудьга, тривога, не характерні ознаки для даного періоду.

Австрійський психоаналітик К. Юнг виділяє особисте несвідоме. складається з переживань, які були колись свідомими, але потім стали забутими чи витисненими із свідомого. За певних умов вони стають усвідомленими. Структурні одиниці особистого несвідомого є констеляцією почуттів, думок і спогадів, що певним чином організовані в так званих «комплексах». Центральну роль серед архетипів К. Юнг відводив архетипу «самості» як потенційному центру особистості на відміну від «Его» («Я») як центру свідомості. Так у книзі «Роздуми про Крісту Т.» знаходимо ретроспективний внутрішній монолог, котрий базується на особистісному несвідомому авторки: «*Es war der Tag, an dem ich sie Trompete blasen sah. Da mag sie schon monatelang in unserer Klasse gewesen sein. Da kannte ich ihre langen Glieder und den schlenkrigen Gang und den kunstlosen, kurzen Haarschwanz in der Nackenspange schon auswendig, ebenso wie ihre dunkle, etwas rauhe Stimme und ihr leichtes Lispeln [5, с. 12]». – «Це був день, коли я*

побачила, як вона трубить у трубу. Там в нашому класі, ми могли знаходитись місяцями. Тоді я пізнала її довгі кінцівки, хитку ходу та невмілий короткий хвіст волосся, в зубах брекети, децю грубий голос та її легка шепелявість».

Таким чином, дане дослідження показує, що як у напрямі постмодернізму немає чітких часових меж і ознак, так і творчість К. Вольф не відноситься до якось певного періоду. Її можна назвати вільним письменником. Завдяки визначенню основних різновидів монологічного мовлення у книзі «Роздуми про Крісту Т.», простежили індивідуальну психологію К. Вольф.

Список використаних джерел:

1. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. Тернопіль. 2005. Т.1. 824 с.
2. Коваль А. Практична стилістика української мови. Київ. 1987. 352 с.
3. Кухаренко В. Інтерпретація тексту. Москва. 1988. 192 с.
4. Помазан І. Історія зарубіжної літератури ХХ. Харків. 2016. 264 с.
5. Wolf C. Nachdenken über Christa T. Suhrkamp. 2007.

Руденко Світлана Миколаївна

канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри мовної підготовки,
Державний біотехнологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЛЮТОНІЧНОГО ДИСКУРСУ У «ЖІНОЧО-ЧОЛОВІЧОМУ ТЛУМАЧНОМУ СЛОВНИКУ»

Уявлення про мужність/жіночність мають місце в кожній культурі. Воно відбивається і в конотаціях (додаткових значеннях) глютонімів (від лат. *gluttio* – ковтати, споживати) – лінгвістичних знаків із широким спектром плану вираження (від слова до тексту) та плану змісту (репрезентують

харчову картину світу в складі гастрономічного, обрядового, медичного, соціального, демографічного, гендерного та інших фреймів). До семантики одних і тих самих глютонічних реалій мовна особистість, залежно від її статі, статусу, рівня культури приєднує власні бачення та оцінку, створюючи зокрема й гендерно-іронічні конотації, що яскраво відбивається в повсякденному мовленні, зафіксованому «Жіночо-чоловічим тлумачним словником» 2005 року. Метою нашої розвідки є порівняльний аналіз жіночої («ж.») та чоловічої («ч.») інтерпретації сприйняття одиниць глютонічного дискурсу, якій до сьогодні не приділялося уваги в наукових дослідженнях.

Реалеми-натурфакти: *груша* – ж.: 1. Солодкий фрукт, джерело вітамінів 2. Тип жіночої фігури з масивними стегнами й маленькими грудьми; ч.: Спортивний снаряд для заняття бойовими єдиноборствами, різновид маківари ("боксерська груша"); *кальмар* – ж.: Округлі тушки. У вареному вигляді підходять для салату; ч.: Головоногий моллюск із широким спектром застосування, сушено-солоний – чудова закуска до пива. **Реалеми-артефакти:** *закуски* – ж.: Загальна назва страв, які подають перед супом (під час обіду) або перед гарячим (під час вечері). Розрізняють холодні та гарячі; ч.: Те, чим закушують пиво або спиртні напої. Наприклад, кальмари, огірки, іриски тощо; *пельмені* – ж.: Продукт із м'яса й тіста, складний у приготуванні; ч.: Продукт із м'яса й тіста, легкий у приготуванні; *перець* – ж.: 1. М'ясистий овоч (солодкий, болгарський перець), від якого не псується фігура. Смачний у фаршированому вигляді. 2. Різні приправи (перець горошком, мелений, червоний, чорний і білий, у стручках). Якщо ви сумніваєтеся, який саме перець краще використати для певної страви, запитайте маму; ч.: 1. (молодіжн.) пацан, хлопець. 2. Темно-сіра приправа з гірким смаком; *пиво* – ж.: Гіркий алкогольний напій; ч.: Слабоалкогольний напій з неповторним ароматом і відмінним смаком. Пиво є кращим засобом розслабитися в компанії із друзями; *плитка* – ж.: Шоколад; ч.: Кахель; *салат* – ж.: 1. Багата на вітаміни рослина з ніжними листочками, використовується для приготування різних закусок; ч.: Незначна розминка перед їжею. Фінал

свята – «пикою в салат»; *скотч* – **ж.:** 1. Клейка, часто прозора стрічка. 2. Порода собаки; **ч.:** Міцний алкогольний напій; *шар* – **ж.:** 1. Частина борошняного виробу. **ч.:** Будь-яка тверда, рідка або газоподібна субстанція, розмір якої в одному з напрямків суттєво менше, ніж в інших; *шуба* – **ж.:** 1. Те, що прикрашає будь-яку жінку. Норкова, рисяча, соболина шуби – об'єкт жіночих мрій і заздрощів. 2. Форма приготування салату, коли на основу з м'яса або риби шарами укладають терті овочі; **ч.:** Верхній одяг із хутра; *шампанське* – **ж.:** Незамінний напій на святах. Прекрасно підходить для пробудження почуттів у романтичній обстановці, особливо в комплекті зі свічками; **ч.:** Жіночий алкогольний напій. Сприяє загостренню жіночих «заморочок»; *Ячня* – **ж.:** Найпростіша страва, яку повинен уміти приготувати чоловік у випадку відсутності жінки на кухні; **ч.:** Смажені курячі яйця; непогана їжа за відсутності пельменів. **Глютоніми-темпоративи:** *час миття посуду* – **ж.:** Відразу після їжі; **ч.:** Перед їжею. Заодно й руки вимити можна; *свято* – **ж.:** Крилатий стан душі. Може виникнути спонтанно, але частіше з таких причин, як Новий рік, 8 березня й день народження; **ч.:** Новий рік, 23 лютого, день народження, ДМБ, друг прийшов. **Глютоніми-процесиви:** *оздоровлення* – **ж.:** Нова дієта для поліпшення фігури; **ч.:** Шашлик із друзями на природі або баня. **Глютонічні стани:** *погане самопочуття* – **ж.:** Знову болить голова; **ч.:** Похмілля; *голод* – **ж.:** Малоприємне посмоктування «під ложечкою», що виникає зазвичай у перервах між сніданком та обідом, обідом і вечерею. Для його вгамування рекомендується з'їсти некалорійний сирок, мюслі або яблуко; **ч.:** Бажання їсти, звичайно сильне. Для вгамування, якщо ніхто не приготував багато смачної їжі, підійдуть пельмені або ячня. **Глютоніми-локативи:** *ринок* – **ж.:** Місце, де торгують продуктами. Ті, хто любить готувати, саме тут купують свіжу городину, фрукти, м'ясо та сир; **ч.:** 1. Сфера товарообігу. 2. Місце роздрібної торгівлі під відкритим небом або в торговельних рядах, базар; *супермаркет* – **ж.:** Місце, де можна чудово погуляти й розважитися, купуючи всілякі смачні речі. Рекомендується відвідувати в моменти депресії; **ч.:**

Великий магазин. **Глютоніми-інструментативи:** *м'ясорубка* – **ж.:** Загадковий пристрій для переробляння м'яса на фарш; **ч.:** У кінематографі – кульмінаційна батальна сцена. Після м'ясорубки переважно залишається в живих лише головний герой. Ветерани м'ясорубки: Арнольд Шварцнеггер, Брюс Уїлліс, Вин Дизель; *пляшка* – **ж.:** Гра, коли всі цілуються; **ч.:** Ємкість, зазвичай з алкогольним напоєм; *чарочка* – **ж.:** Один із різновидів підбора на чобітках, черевиках та інших видах взуття; **ч.:** Невелика за об'ємом ємкість з бажаним алкогольним напоєм.

Розглянуті гендерно-іронічні конотації одиниць глютонічного дискурсу підкреслюють дещо різне сприйняття одних і тих самих реалій, станів, процесів, місця, часу та харчових інструментів з огляду на стать мовної особистості.

Список використаних джерел:

1. Женско-мужской толковый словарь. URL: <https://iskatel.livejournal.com/90501.html> (дата звернення 18.10.2021).

Рябокінь Наталія Олександрівна,

канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри філології та
соціально-гуманітарних дисциплін

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

СПЕЦИФІКА ІСПИТУ НА РІВЕНЬ ВОЛОДІННЯ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ В УКРАЇНІ?

Вступ. Національна комісія зі стандартів державної мови у межах своїх повноважень організовує іспит для визначення рівня володіння державною мовою, призначає спеціально уповноважені державою установи, які проводять іспити, та видає державні сертифікати. Іспити проводяться на спеціально створених іспитових майданчиках, розташованих на території

України.

Виклад основного матеріалу. Для складання іспиту та отримання сертифіката про рівень володіння державною мовою, претенденту, починаючи з **16 липня 2021 року**, необхідно [1]:

- онлайн зареєструватися за посиланням: <https://exam.mova.gov.ua>, зазначивши ПІБ, дату, місце і час складання іспиту (із запропонованих варіантів);

- прийти на зареєстрований час до обраної локації із документом, що ідентифікує особу, та пристроєм КЕП;

- скласти іспит, використовуючи платформу <https://exam.mova.gov.ua>.

Результати іспиту встановлюються не пізніше **15 календарних днів** від дати складення іспиту.

Рівень володіння державною мовою підтверджує державний сертифікат.

Запис про видачу державного сертифіката заноситься Комісією до Реєстру державних сертифікатів.

Пам'ятка “День проведення іспиту”

- прийдіть на місце складання іспиту заздалегідь, не пізніше, ніж за 30 хв до його початку. Після початку іспиту Ви не зможете потрапити на іспитовий майданчик. Претендент, який зареєструвався, але не з'явився на іспит, буде вважатися таким, який використав свою спробу скласти іспит. Повторно він зможе зареєструватися на іспит лише через 4 місяці;

- візьміть із собою документ, який посвідчує особу (паспорт, водійські права, електронний паспорт у Дії). Та негативний **результат тестування на COVID-19 методом ПЛР або експрес-тесту на визначення антигена коронавірусу SARS-CoV-2, яке проведене не більш як за 72 години до складання іспиту, або документ, що підтверджує отримання повного курсу вакцинації**, міжнародного, внутрішнього сертифіката або іноземного сертифіката, що підтверджує вакцинацію від COVID-19 однією дозою

однодозної вакцини або двома дозами дводозної вакцини (зелені сертифікати), які внесені Всесвітньою організацією охорони здоров'я до переліку дозволених для використання в надзвичайних ситуаціях, або одужання особи від зазначеної хвороби, чинність якого підтверджена за допомогою Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, зокрема з використанням мобільного додатка порталу Дія [1].

Якщо претендент не зможе надати такого підтвердження, його не допустять до іспиту. У такому випадку він має право залишити у заявці коментар з проханням скасувати заяву на іспит, щоб мати можливість повторно зареєструватися на іспит.

Без посвідчення особи Ви не зможете потрапити на іспитовий майданчик і скласти іспит;

- на іспитовому майданчику Ви зобов'язані постійно перебувати в захисній масці. Особи без маски не будуть допущені до складання іспиту;

- відповідно до Порядку проведення іспитів на рівень володіння державною мовою претендентам заборонено: спілкуватися в будь-якій формі під час виконання завдань з іншими претендентами або третіми особами; списувати відповіді; використовувати засоби зв'язку, пристрої для зчитування, оброблення, збереження та відтворення інформації, що не передбачені процедурою проведення іспиту; робити помітки, що можуть ідентифікувати особу. Усе перераховане є підставою для припинення іспиту для претендента;

- іспит триватиме **30 хвилин.**

Хто надає роз'яснення щодо процедури іспиту.

Уповноважені установи (організації), які проводять іспити на рівень володіння державною мовою, **не надають роз'яснень** щодо оцінювання іспитових робіт претендентів, рішень Комісії щодо встановлення результатів іспиту, процедури подання скарг та оскарження результатів іспиту.

Основне призначення уповноважених установ (організацій) – забезпечити належні матеріально-технічні та організаційні умови для

проведення іспитів на визначення рівня володіння державною мовою. **Їхній обов'язок – ідентифікувати претендентів перед початком іспиту та супроводжувати технічно перебіг іспитової сесії.**

Усі питання щодо організації та проведення іспитів, а також їхніх результатів слід спрямовувати на офіційні комунікаційні канали

Перелік центрів іспитування.

Нагадаємо, що у липні 2021 році набув чинності Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (№ 2704-VIII, визначений конституційним від 14.07.2021, підстава -v001p710-21)/

Відповідно до ст.9 вищезазначеного закону до **осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків належать:** *керівники закладів освіти всіх форм власності; педагогічні, науково-педагогічні і наукові працівники, крім іноземців чи осіб без громадянства, які запрошені до закладів освіти та/або наукових установ та працюють на тимчасовій основі як наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники або викладачі іноземної мови;*

Відповідно до ст. 11 “Рівні володіння державною мовою”:

- Класифікація рівнів володіння державною мовою розробляється і затверджується Національною комісією зі стандартів державної мови з урахуванням рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CEFR). *Національна комісія зі стандартів державної мови (далі – Комісія) здійснює опрацювання та утвердження стандартів української мови як державної, розроблення методів перевірки рівня її володіння. Завданням Комісії є збереження та розвиток державної мови через встановлення стандартів державної мови і методів перевіряння рівня володіння державною мовою, необхідного для набуття громадянства чи зайняття визначених законами посад. Комісія є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через міністра, який очолює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.*

- За результатами проведеного іспиту на визначення рівня володіння державною мовою особа отримує державний **сертифікат про рівень володіння державною мовою (далі – державний сертифікат)**, що засвідчує один з рівнів за шкалою, встановленою частиною третьою цієї статті.

А тепер про сам іспит, його структуру та зміст [2].

Письмова частина складається із Завдання 1–3 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Оберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді.

*1. Позначте речення, у якому за змістом можливі обидва слова, наведені в дужках: А За інформацією уряду, торік рівень інфляції (складав, становив) 4 %. Б Державна символіка формувалася впродовж (століть, сторіч). В Комісія видала накази щодо виборчої (компанії, кампанії). Г Дотримання карантинних обмежень перевіряють у (людних, людяних) місцях.

2. Позначте речення, у якому правильно вжито всі слова та форми: А Листів на домашній адрес ми уже не получали давно. Б Листів на домашню адресу ми вже не получали давно. В Листів на домашній адрес ми вже не отримували давно. Г Листів на домашню адресу ми вже не отримували давно

Завдання 4–6 мають по шість варіантів відповідей, серед яких три правильні. Оберіть правильні, на Вашу думку, варіанти відповідей.

4. Позначте три вислови, які відповідають нормам культури мови: А заявити позицію стосовно проблеми Б ухвалити рішення щодо обговорюваного питання В оприлюднити перелік вільних вакансій Г висловитися по зазначеній проблемі Д домовитися із партнерами про співпрацю Е заявити ради інтересів співпраці

5. Позначте три словосполучення, які утворено правильно: А ознайомити Дацюк Василя Петровича Б повідомити про Марцинюка Миколу Валерійовича В видано Ігореві Петровичу Проценко Г попередити Савченка Олега Мироновича Д доручити Папугі Юрію Олеговичеві Е преміювати Ковалева Андрія Івановича

У завданнях 7–9 до кожного з чотирьох рядків, позначених цифрами 1–4, оберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений літерою А, Б, В, Г, Д чи Е. Два варіанти відповіді зайві.

7. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е):

1 консолідувати А започаткувати

2 реалізувати Б об'єднати

3 демонструвати В обмежити

4 девальвувати Г показати

Д знецінити

Е втілити

1 2 3 4

Б Е Г Д

У завданнях 10–14 оберіть один правильний, на Вашу думку, варіант слововживання, позначений буквами А, Б, В або Г.

Удосконалюючи своє епістолярне мистецтво, не забудьте про такий 10___ вид ділових листів, як листи-підтвердження. Ви – людина енергійна, цілеспрямована, передбачлива, турбуєтеся про власний авторитет та престиж своєї фірми. Дбаючи про успіх, ви звикли 11___ все до найменших дрібниць, щоб уникнути зайвих непорозумінь. І ви, 12___, знаєте, що надіслане письмове підтвердження попередньої угоди, домовленості чи запрошення є виграшним для вас із кількох причин. Насамперед такий лист утверджує ваше реноме 13___ ділового партнера, який із належною повагою ставиться до тих, із ким має справу. По-друге, ви маєте нагоду ненав'язливо запросити потенційних партнерів до співпраці та підтвердити свою 14___ у ній.

10 А другорядний Б неістотний В злободенний Г важливий

11 А підраховувати Б розраховувати В враховувати Г обраховувати

12 А звично Б звичайно В винятково Г навряд чи

13 А засвідченого Б освідченого В досвідченого Г освіченого

14 А зацікавленість Б користь В прихильність Г обізнаність

10 11 12 13 14

Г В Б Г А

У завданнях 15–19 впишіть пропущену літеру або пропущені літери у виділені слова, позначені відповідними цифрами.

15 жовтня 2020 року на платформі Zoom відбувся вебінар «Програма «Horizon Europe»» – (15) найбли[...]а перспектива». Інформаційний захід організовано за ініціативи Національного контактного пункту Рамкової програми (16) [...]вропейського Союзу з досліджень та (17) і[...]овацій «Horizon 2020» за тематичними напрямками «Майбутні технології» та «Інклюзивні, інноваційні та розумні суспільства». Головними темами для обговорення були підсумки участі України у Програмі «Horizon 2020» та ознайомлення з основними (18) пр[...]оритетами наступної Рамкової програми «Horizon Europe». (19) Уча[...]ики мали змогу отримати найактуальнішу інформацію про успіхи українських організацій в отриманні грантів, дізналися, як краще підготуватися до майбутньої Програми, взяли участь у жвавій дискусії.

Відповіді:

(15) найбли[жч]а

(16) [Є]вропейського

(17) і[нн]овацій

(18) пр[і]оритетами

(19) Уча[сн]ик

Прочитайте текст. Для пропусків (20–24) доберіть варіанти відповідей (А–З). Три варіанти відповіді зайві.

Ринок праці майбутнього Усе чи майже все на ринку праці визначатимуть високі технології. Робота з великими базами даних та їх аналіз, «хмарні» технології, електронна комерція – це 20 ____. Сюди ж можна додати 21 ____, штучного інтелекту та роботів. Очікується, що до 2025 року 22 ____ виконуватимуть приблизно однаковий обсяг роботи. Проте лише люди 23 ____, але й навички та вміння. Працівникам потрібні критичне мислення, вміння розв’язувати проблеми, 24 ____, вміння пристосовуватися до змін,

стійкість до стресів та гнучкість у підходах. Про це йдеться у дослідженні «Майбутнє робочих місць» від Всесвітнього економічного форуму.

А люди та машини

Б штучний інтелект

В мають не тільки певні знання

Г ефективно виконують роботу

Д підвищений інтерес до шифрування даних

Е важливі технології майбутнього

Ж пріоритети бізнесу на найближчі п'ять років

З здатність до самостійного навчання

20 21 22 23 24

Ж Д А В З

Прочитайте текст. Для тверджень (25–29) оберіть «Правда», якщо вони правдиві щодо інформації в тексті, або «Неправда», якщо вони неправдиві (помилкові).

«Академік Вернадський» Україна – антарктична держава. 6 лютого 1996 року Велика Британія передала Україні свою антарктичну станцію «Фарадей», яку перейменували на «Академік Вернадський». Станція розташована на острові Галіндез, що входить до архіпелагу Аргентинських островів неподалік витягнутого Антарктичного півострова. До речі, перші будівлі для наукових цілей були споруджені на острові Вінтер ще у 1930-х роках. Українські вчені продовжили дослідження британців із метеорології, геофізики й іоносфери та започаткували низку нових, інформація про які постійно надходить до міжнародних баз даних. Зараз українські полярники в Антарктиці проводять дослідження з біології, метеорології, океанографії, вивчають вплив холоду на організм людини, «Озонову діру», зміни магнітного поля Землі, іоносферу та космос. На «Вернадському» також відкрили кілька нових видів тварин і рослин.

25. Українські вчені живуть в Антарктиці з 30-х років ХХ століття.

А Правда

Б Неправда

26. Українські науковці звузили спектр досліджень в Антарктиці.

А Правда

Б Неправда

27. Робота в експедиції вимагає вміння поєднувати навички кількох фахів.

А Правда

Б Неправда

28. Станція «Академік Вернадський» доступна для туристів.

А Правда

Б Неправда

29. Фауна Антарктики перебуває під захистом.

А Правда

Б Неправда

25 26 27 28 29

Б Б А А А

УСНА ЧАСТИНА

Бланк претендента

Із запропонованих тез оберіть одну й висловіть своє бачення та обґрунтуйте позицію.

Обсяг висловлювання має становити 15–20 речень.

1. В умовах кардинальних змін у світі актуальність проблем міжнародної співпраці постійно зростає. Від статусу держави на міжнародній арені залежать розв'язання проблем світового співтовариства та добробут громадян. Від чого, на Вашу думку, залежить міжнародний престиж держави?

2. У народі кажуть: не все те золото, що блищить. Ми часто женемося за красивим, а коли отримуємо бажане не дістаємо від того насолоди. Яка ж краса справжня?

Список використаних джерел:

1. <https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/NPA/vedennya-reestriv.pdf>
2. <https://osvita-omr.gov.ua/porady-shchodo-otrymannia-sertyfikatu-na-znannia-ukrainskoi-movy/>

Тагільцева Яніна Михайлівна,

к.філол.н., доцент,

доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін,

Полтавський державний аграрний університет

Савенкова Олена Олександрівна,

старший викладач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін,

Полтавський державний аграрний університет

Костенко Владислава Русланівна,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти (1 курс)

спеціальності «Філологія», Полтавський державний аграрний

університет

СПЕЦИФІКА НОВОГО АНГЛОМОВНОГО ТА НІМЕЦЬКОМОВНОГО СЛЕНГУ В КОНТЕКСТІ СПІЛКУВАННЯ У СОЦМЕРЕЖАХ

Вступ. Вивчення сленгу є одним з найактуальніших питань сучасної лінгвістики, що обумовлено такими особливостями даного мовного явища, як постійне оновлення, мобільність, еволюція.

Сленгізми почали з'являтися ще в минулих століттях, тому велика кількість відомих мовознавців досліджували розвиток цього шару лексики, серед них: Д. Крістал, Е. Партридж, В. Вілюман, І. Арнольд та ін. Метою нашої наукової розвідки є вивчення специфічних рис англomовного та німецькомовного сленгу в соцмережах.

Сленг, що використовують сучасні інтернет-користувачі, називаємо

новим, оскільки він представлений іншими лексичними одиницями із специфічною структурою і семантикою порівняно із сленгом, скажімо, 10 років тому. Українська дослідниця Оксана Дзюбіна вживає термін «сленговий неологізм», під яким розуміє «новостворені сленгові одиниці з яскраво вираженою конотацією новизни». Ми погоджуємося із запропонованим лінгвісткою визначенням даного терміну: «Це експресивно забарвлені лексичні одиниці ..., чиє використання обмежено певною комунікативною ситуацією (та середовищем), а також характерне для окремої групи осіб, для якої такі лексичні одиниці виступають маркером їхньої ідентифікації та приналежності, які виникли у визначений проміжок часу і сприймаються як новотвори (інновації) колективною мовною свідомістю носіїв мови та перебувають на стадії соціалізації» [1, с. 63].

Виклад основного матеріалу дослідження. У нашій роботі ми досліджуємо специфічні риси нового сленгу залежно від його звукового, графічного оформлення, структури та вживання у реченні. На лексичному рівні коментарі користувачів соціальних мереж відзначаються такими мовними явищами як: аббревіатури, акроніми, емотивні вигуки (hahaha, awwwww, shhh), капіталізація (STOP, It's Right, NOOOO).

Сленг у вигляді аббревіатур та акронімів є одним із найуживаніших у сучасному текстуванні й не залежить від місця використання, професії, віку, статі та соціальної мережі.

Серед найпопулярніших скорочень ми визначили наступні: HUD – How you doing?; HRU (або HAU) – How are you?; BF – boyfriend or best friend; BFF – best friend(s) forever; FF – friend(s) forever; MF – my friend; LOL – Lots of love/ Laughing out loud; LY – Love you; SYL (або SUL) – See you later; TLC – Tender loving care; TMI – Too much information; Q – question; RBTL – Read between the lines; MfG – Mit freundlichen Grüßen; www – wir werden warten; bb – bis bald; KA – Keine Ahnung; sTn – schönen Tag noch; Wmd – Was machst du?; akla – Alles klar?; braduhi – Brauchst du Hilfe?; HAHU – Habe Hunger; MaMiMa – Mail mir mal; RUMIAN – Ruf mich an.

У контексті звукової репрезентації варто відзначити використання фоноідеограм, що «утворюються шляхом заміни компонента чи слова літерою/цифрою, лексикалізована форма має ті ж (або наближені до них) фонетичні характеристики, що й замінюваний компонент» [1, с. 105]: U – звуконаслідування займенника you; cuz – звукове скорочення від “because”, HRU? – How are you?, cu – see you. U2 – You too; S2U – Same to you, Q6 – Komme um 6 Uhr, ko20mispa – komme 20 Minuten später, gn8 – Gute Nacht, 8ung – Achtung.

З точки зору синтаксису спостерігаємо тенденцію до аграматизму, що проявляється у відхиленні від синтаксичних та пунктуаційних норм. Використання знаків оклику, знаків питання та крапок (наприклад, «.....», «!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!» або «?!?!?!?!») допомагає підкреслити значущість текстового повідомлення.

Висновки. Як бачимо, спілкування у соцмережах стало новим виміром життя для інтернет-користувачів, тому виникає потреба у мовному відбитті нових понять, які утворюються під час комунікації. Лексичні і звукові скорочення є найпоширенішим різновидом сленгових інновацій у соцмережах і виконують функцію субститутів багатоскладових слів, що відображає тенденцію до стислості, спонтанності висловлювання, економії мовних ресурсів з метою заощадження часу. Новий сленг відображає експресивно-емоційний аспект мовлення сучасних користувачів соцмереж, виступає маркером їхнього самовираження, формує культуру неформального спілкування.

Список використаних джерел:

1. Дзюбіна О. І. Структура, семантика та прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook (на матеріалі англійської мови) : дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2016. 206 с. URL: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/05/dis_dzyubina.pdf (дата звернення 30.11.2021).
2. Кучеренко І. В. Використання сленгу в мовленні німецькомовних

користувачів соціальної мережі INSTAGRAM. *Науковий вісник ДДПУ ім. І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. № 14, 2020. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2020/NV_2020_14/23.pdf (дата звернення 03.12.2021).

3. Медвідь О. М., Андріяш О. Г. Англійський сленг в українській мові. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації* Том 30 (69) № 4 Ч. 2 2019. С. 78 – 85. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/4_2019/part_2/18.pdf (дата звернення 01.12.2021).

Сизоненко Наталія Миколаївна

кандидат філол. наук, доцент,
завідувач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін
Полтавського державного аграрного університету

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НАЗВ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ ТМ РІСНКАР

Вступ. Найменування різних товарів є предметом численних ономастичних досліджень, серед них і тих, які вивчають назви кондитерських виробів.

У науковій літературі назви кондитерських виробів уналежнюють до онімних одиниць – індивідуальних найменувань одиничних предметів.

За структурним параметром назви кондитерських виробів як номенклатурно-термінологічні сполучення науковці А. Борисова та Л. Сапожнікова [1] класифікують на терміни-класифікатори та поєднання терміна-класифікатора з власне номеном (технологічним та комерційним ім'ям кондитерського виробу). Таке розуміння близьке до витлумачення назв як примітивних текстів, які мають рекламне спрямування [2]. Відповідно до цього погляду виокремлюють назви, які складаються з ідентифікатора (родова назва), кваліфікатора (видова назва), диференціатора (індивідуальна

назва) і поєднанням кваліфікатора та диференціатора тощо.

Дослідник М. Торчинський [3] виокремлює три структурні типи власних назв: прості (безафіксні й афіксальні), складні й складені оніми. Подібну класифікацію пропонує М. Цілина [4], яка виокремлює такі структурні типи: однокомпонентні, двокомпонентні і багатоконпонентні.

Мета розвідки – дослідити структурні типи назва кондитерських виробів ТМ Pichkar.

Матеріалом дослідження слугують 56 онімних одиниць, отримані методом суцільної вибірки з офіційного сайту ТМ Pichkar <https://pichkar.com.ua/shop/>

Виклад основного матеріалу дослідження. Усі назви кондитерських виробів ТМ Pichkar упорядковано в категорії (групи товарів), які є назвами-кваліфікаторами: зефірна група, мармеладна група, група сендвічі, глазуроване печиво, цукрове печиво, соціальне цукрове печиво, печиво до посту, печиво на фруктозі, печиво на стевії, печиво затяжне, фасоване печиво.

Найпродуктивнішою моделлю назв кондитерських виробів є назви-диференціатори (100%): *Карамельний вибух, Фруктинка, Диканське з родзинками, Ірисовий десерт, Mark, Світлофор, Магма до посту.*

За структурною організацією можемо виокремити:

1) **однокомпонентні онімні одиниці** (17, 30,4%), серед них непохідні (*Мохіто, Mark, Магма, Сієна, Смак, Малюки, Капітал*) та похідні афіксальні (*Перлина, Креманка, Поцілуйчики, Домашнє, Маргаритка, Нутель, Диканське, Фруктинка, Кукурузка, Українське*);

2) **складені двокомпонентні онімні одиниці** (25, 44,6%), виражені словосполученнями (24, 42,9%): *Ірисовий десерт, Злата Їжачок, Поллі з кокосом, Ліро Ірис, Ніжність ароматна*; юкстапозити (1, 1,8 %): *Інь-Янь*;

3) **складені багатоконпонентні онімні одиниці** (14, 25%), серед них трикомпонентні (11, 19,6%): *Мармеладка з ароматом малини, Злата з ароматом вишні, Смак святковий до посту, Джанго з ароматом малини,*

Поллі з кокосом, флоу-пак; чотирикомпонентні (3, 5,4%): Злата з ароматом вишні до посту, «Злата» з ароматом вишні (корекс).

В узагальненому вигляді структурна організація назв кондитерських виробів ТМ Pichkar представлена на діаграмі 1.

Висновки. Проаналізований ономастичний матеріал дає змогу стверджувати, що неймери для зручності потенційних споживачів розмежували продукцію на категорії за видовою ознакою, що дало змогу в конкретних назвах кондитерських виробів зосередити увагу на індивідуальних особливостях найменування. Найчастотнішими є двокомпонентні (44,6%) та однокомпонентні (30,4%) онімні одиниці, деякі з яких слугували основою для творення багатокомпонентних онімних одиниць (25%).

Список використаних джерел:

1. Борисова А. О., Сапожнікова Л. Я. Структурні та мотиваційні типи номінації кондитерських виробів у ретроспективі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острого: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 6 (74). С. 133–135.
2. Руденко С. М. Діахронічний та синхронічний аспекти дослідження комерційних ергонімів Харкова. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острого : Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 5(73). С. 87–92.
3. Торчинський М. М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2010. 502 с.

4. Цілина М. М. Структурна класифікація українських ідеонімів. *Science and Educationa New Dimension. Philology*, III (15), Issue: 68. Budapest, 2015. P. 97–99.

By C. Michael Sturgeon,
PhD and Veronica Hodge
Applied Linguistics, Lee University

L2 VOCABULARY AND COLLOCATIONS INSTRUCTING

There are a variety of aspects in learning a foreign language. Often, a new alphabet is introduced to the learner, then a new vocabulary, there is grammar, phrases that assist the learner to sound more like a native speaker. Writing, speaking, reading, idioms and we have something that is, in some practices, just “wished upon the learner” and that is what we want to talk about today. These are collocations, often verb-noun phrases.

First, let us look at the significance of collocations in English language learners. It is strongly suggested that instructions on collocations be a part of vocabulary teaching/learning (Hill & Lewis, 1997). Similarly, teachers should consider collocations as a major component and integrate it into their English language curriculum for several reasons. According to Erman and Warren (2000) it has been discovered that over 58% of multiword units (*collocations / formulaic sequences*) in spoken English discourse and the rest is in writing. Additionally, similar percentages have been reported on a large number of collocating words existing in all languages. Another major reason is that collocations allow learners to process L2 more easily and efficiently. Unlike native speakers, who constantly recognize multiword units, e.g. collocations, and use language naturally at higher speed, than non-native speakers the L2 learner often process L2 word-by word due to a shortage of ready-made chunks or collocations in vocabulary. In other words, as noted by Pawley and Syder (1983), the use of stored multiword units like collocations leads to native-like fluency and accuracy.

The significance of vocabulary in language learning is beyond question. There have been studies over the past 20 years advocating that students that have obtained a high vocabulary level usually have better performance in Foreign Language (FL); both in written and oral tasks (Ellis et al., 2009; Laufer, 2001). In acquiring a second language, the goal of the teacher is to assure that when spoken, the second language will sound, structurally, as natural as a native speaker of the FL. Memorizing individual words is only a small component of L2 vocabulary learning. Structuring sentences and placing words in a sequence that sounds natural is part of the vocabulary development. The term “formulaic sequence” is comprised of a continuous or discontinuous sequence of words, with a semantically well-formed structure, which can be produced holistically (Qi & Ding, 2011).

Formulaic sequences & collocational research and instruction

Collocations are a subset of formulaic sequences (i.e. two-to-three word syntagmatic units frequently recurring [e.g. calm music, a tolerance for]). According to Henricksen (2013), mastery of formulaic sequences has been described as a primary aspect of communicative competence. The mastery of formulaic sequences enables the native speaker to process language both fluently and idiomatically and to fulfil basic communicative needs. It has been suggested that collocational competence is equally important for L2 learners (Henricksen, 2013). However, this is a language phenomenon which is said to be acquired late and which is often not mastered very well by even fairly competent L2 language learners. This paper provides evidence-based research results that can assist instructors and learners alike in improving their language acquisition. In applied linguistics, learning in the behaviorist tradition of paired-associate learning involving repetition of the form and meaning of a given word (such as learning from word cards or a list) was perceived as less than efficient in the 1980s. At which time, the repetition for learning was replaced by the communicative language teaching approaches that underscore the importance of meaningful contexts (Dupuy & Krashen, 1993). Often, L2 students attain meaning

based on context surrounding a word or phrase. This practice seemingly occurs naturally. However, it is debatable as to whether relying on this practice (*incidental learning*) for collocations is as efficient as explicit instructing would be —as it is an implied teaching technique vs teaching with the intention of learning collocations.

Research Studies Reviewed

One of the studies reviewed was that of Thai EFL learners which investigated the learners' collocation competences. Within this study, the focus was on the collocation errors (Phoocharoensil, 2014). It is difficult to learn a foreign language vocabulary as it is; additionally, learning what words co-occur as a common practice of speaking the foreign language adds to the task of learning the vocabulary and proper syntactical uses.

References

- Erman, B., & Warren, B. (2000). The idiom principle and the open choice principle. *Text - Interdisciplinary Journal for the Study of Discourse*, 20(1). <https://doi.org/10.1515/text.1.2000.20.1.29>
- Dupuy, B., & Krashen. (1993). Incidental vocabulary acquisition in french as a foreign language. *Applied Language Learning*, 4(1 & 2), 55–63.
- Elgort, I. (2010). Deliberate learning and vocabulary acquisition in a second language. *Language Learning*, 61(2), 367–413. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9922.2010.00613.x>
- Ellis, R. (2009). Investigating learning difficulty in terms of implicit and explicit knowledge. In *Implicit and Explicit Knowledge in Second Language Learning, Testing and Teaching*. Multilingual Matters.
- Ellis, R., & Al, E. (2009). *Implicit and explicit knowledge in second language learning, testing and teaching*. Multilingual Matters.
- Finkbeiner, C. (1998). *Explicit and implicit learning strategies in english instruction*. http://webdoc.sub.gwdg.de/edoc/ia/eese/artic98/finkb/10_98.html#kap0
- Kashiha, H., & Chan, S. H. (2015). A little bit about: Differences in native and non-native speakers' use of formulaic language. *Australian Journal of Linguistics*,

35(4), 297–310. <https://doi.org/10.1080/07268602.2015.1067132>

Laufer, B. (2001). Incidental vocabulary acquisition in a second language: The construct of task-induced involvement. *Applied Linguistics*, 22(1), 1–26. <https://doi.org/10.1093/applin/22.1.1>

Margaret Ann Richek. (2006). *Great source vocabulary for achievement : Teacher edition grade 6 intro course*. Houghton Mifflin Harcourt.

Qi, Y., & Ding, Y. (2011). Use of formulaic sequences in monologues of chinese EFL learners. *System*, 39(2), 164–174. <https://doi.org/10.1016/j.system.2011.02.003>

Snoder, P. (2017). Improving english learners' productive collocation knowledge: The effects of involvement load, spacing, and intentionality. *TESL Canada Journal*, 34(3). <https://doi.org/10.18806/tesl.v34i3.1277>

Henriksen, B. (2013). Research on L2 learners' collocational competence and development: A progress report. In C. Bardel, C. Lindqvist, & B. Laufer (Eds.), *Vocabulary acquisition, knowledge and use: New perspectives on assessment and corpus analysis*, Eurosla Monograph Series 2. (pp. 29–56).

Бігмухаметов Дмитро Сайфітдінович,
здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти (4 курс) спеціальності «Філологія»

Полтавський інститут економіки і права

Університету «Україна»

Науковий керівник: **Рябокінь Наталія Олександрівна**

канд. філ. наук, доцент, професор кафедри філології та

соціально гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

Університету «Україна»

MAXYM RYLSKY AS A TRANSLATOR AND THEORIZER

Maksym Tadeyovych Rylsky was a Ukrainian poet, translator, and community activist.

He was born on 19 March 1895, in Kiev, in the family of Ukrainian cultural activist, economist and ethnographer Tadey Rylsky. After the private school in 1915-1918 he was studying at the Medical Faculty of the University of St. Vladimir in Kiev, then at historical-philological faculty of National University in Kiev but neither of them not finished. Maksym Rylsky began writing poetry early, he published his first poem in 1907 and by 1910 he had published his first youthful collection, «On the White Islands». The first mature collection to show his promise as an exceptional poet was «Beneath the Autumn Stars» (1918). An abridged version, of half the original length, was published in 1926. The poetic talents of Rylsky reached full bloom with the publication of the collections «The Blue Distance» (1922), Poems (1924), «Through Storm and Snow» (1925), «The Thirteenth Spring» (1926), «The Resonance and the Echo» (1929), and «Where the Roads Meet» (1929). Rylsky's apolitical poetry provoked fierce attacks from official critics. He was arrested for a brief period in 1931, and then declared himself reformed and proclaimed his acceptance of the official Soviet view of reality in his collection «The Sign of Libra» (1932). He alone of the Neoclassicists

managed to live through the Stalinist terror and become one of the main poets in the ranks of the official Soviet versifiers. He became a member of the Party in 1943. In contrast to other official poets, however, he often expressed himself ambiguously in his eulogies of the Communist party, especially in those of Joseph Stalin. From the time he became an official poet, Rylsky published over 30 books of poetry. The major prewar works were *Kyiv* (1935), «*Summer*» (1936), *Ukraine* (1938), and «*The Harvest of Grapes*» (1940). During the war and the evacuation of Soviet Ukrainian leaders to Ufa he published, among others, the collections, «*For the Native Land*» (1941), «*A Song about My Mother*» (1942), «*The Thirst*» (1943), and «*Journey into Youth*» (1944). His numerous postwar collections include «*The Cup of Friendship*» (1946), *Fidelity* (1947), «*Beneath the Stars of the Kremlin*» (1953), «*On the Reclaimed Land*» (1956), «*Autumn in Holosiieve*» (1959), and *In the «Shade of the Lark»* (1961).

He was full member of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR from 1943 and of the Academy of Sciences of the USSR from 1958. From 1944 until the end of his life he was director of the Institute of Fine Arts, Folklore, and Ethnography of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR. In 1960 he was awarded the Lenin Prize in 1943, 1950 - USSR State Prize.

Maksym Rylsky died July 24, 1964. He was buried in Kiev Baykove cemetery.

The merit of M. Rylsky is his activity as translator. It is new stage in the development of Ukrainian language, generally in the development of Ukrainian culture.

His first translations Maxim Rylsky published in 1919 in the collection of «*The Resonance and the Echo*». Besides authors poems there were translations of works by Henri de Rene, Valeria Brusov, Paul Verlaine, Stéphane Malary, Maurice Maeterlinck, Adam Mickiewicz, Athanasius Fet.

His authority in the works of translation really impressive. An excellent example of his mastery of the art is his translation of Adam Mickiewicz's «*Pan Tadeusz*». After the debut of «*Pan Tadeusz*», «*The Bronze Horseman*», «*Novel*

about Tristan and Isolde» Rylsky became a master of translation, not only among contemporaries but also in all the Ukrainian literature.

To work on the works of French poets, he began 1925. His translations from French are of a similarly high standard, from the classics of the 17th century to the poetry of Paul Verlaine. One of the many ideas he began to realize. This is a collection of poems Paul Verlaine. Verlaine had been attracted Maksym Tadeyovych for a long time. To translate it, he began in 1929. "Art Poetique", by Paul Verlaine, Rylsky translated about 1930. Translation was intended for a new anthology of French poetry. In particular the translations of Victor Hugo's «Hernani» and "The King Takes His Amusement", Edmond Rostand's «Cyrano de Bergerac». He also translated William Shakespeare's «King Lear» and «Twelfth Night», and Aleksandr Pushkin's «Evgenii Onegin». In 1927 Rylsky published his translation of Mickiewicz's epic «Pan Tadeusz», which is still considered one of the best in the world literature. Rylsky translated a lot of French authors - from classics to the seventeenth century of Symbolists. These works are novel Guy de Maupassant and Gustave Flaubert, works of Jean-Baptiste Racine and Moliere, drama «Hernan» Victor Hugo's, heroic comedy «Cyrano de Bergerac» Edmond Rostand, tragicomedy «Le Cid» by Pierre Corneille, a fairy tale "The Blue Bird" by Maurice Maeterlinck. M. Rylsky very carefully and responsibly treated the work of an interpreter. As a true representative of the Soviet school he put content above form. He said: «I think that the translation conveys the original, and this is the main goal of translation».

In 1932 and 1933, Rylsky, Zerov and Filipovich translated several songs of Beranger. Rylsky intended to translate the poem of great poet Frederik Mistral «Mireio». Wanted to translate Norwid, Petrarch, to complete the translation Dante's "Divine Comedy"

The problems of translation, most often, Maksym Tadeyovych defined kind of nouns, interlanguage homonyms (in translation from the nearest language). Also difficult Maksym Rylsky considered the transfer of national colors in translation, such as the translation of phraseological units. So we can see that all the questions

faced by modern interpreters, have been studied in the early of century. They are still relevant as a single and optimal solution is found.

Maksym Tadeyovych noticed that the translator should be «resolute in creating of new words when the vocabulary of language is not enough». Main things for Maksym Tadeyovych were sincere delight, literary achievements and efforts for enriching the creative development of culture through art native words. Without doubt, this is what inspired poet to translate during his lifetime.

References

1. Kochur Hryhory Porfyrovych. Literatura ta pereklad: Doslidzhennia. Retsenzii. Literaturni portrety. Interviu/Uporiad. A. Kochur, M. Kochur; Peredm. I. Dziuby, R. Zorivchak. K.: Smoloskyp, 2008. T.1. pp. 428-445.
2. Biletskyi O. Tvorchist M. Rylskoho. K.: Dnipro, 1985
3. Verves H. D. Maksym Rytsky u koli slovianskyh poetiv. K., 1972. 311 p.

Бобирьова Людмила Єгорівна

здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти (2 курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»,

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: **Рябокінь Наталія Олександрівна**,

канд. філол. наук, доцент,

доцент, завідувач кафедри філології

та соціально-гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПРИЙОМІВ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

Вступ. Труднощі аналізу полягає в тому, що термін – явище консервативне. Досить важко виявити щось нове і незвичайне. Крім того, терміни часто складаються не з одного слова, а являють собою поєднання слів,

у кожного з яких своя трансформація при перекладі.

Перекладацькі (міжмовні) трансформації-перетворення, за допомогою яких прийнято здійснювати перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу в зазначеному сенсі. Оскільки перекладацькі трансформації реалізуються з мовними одиницями, які мають як план змісту, так і план вираження, вони носять формально семантичний характер, перетворюючи як форму, так і значення вихідних одиниць.

Фахівці в області теорії перекладу пишуть про неминучі невідповідності в перекладі текстів з однієї мови на іншу, які можуть виникати, по-перше, через неадекватність тезаурусів автора і перекладача, по-друге, через існування «ендемічних» мовних засобів (наприклад, артиклів в англійській мові, яким в російській мові, крім смутно вловимих значень визначеності-невизначеності, ніщо не відповідає). Однак перекладачам вдається домогтися високого рівня відповідності тексту перекладу тексту оригіналу, причому, не дивлячись на приналежність до стилю [6, с. 96-102].

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, все розмаїття теорій перекладу можна звести до двох основних підходів – процесу трансформації і денотативного.

Трансформаційний підхід визначає переклад як перетворення об'єктів і структур однієї мови в об'єкти і структури іншого за певними правилами. Це означає що, слова і поєднання слів вихідної мови замінюють їх аналогами з мови перекладу за певними правилами і певним списками відповідностей, зафіксованими в словниках і граматиках. Цим, найбільш легким, шляхом ідуть багато перекладачів, але він доречний в основному при роботі з науково-технічними текстами, в яких переважають однозначні відповідності.

Згідно денотативного підходу, переклад розглядається як процес, що складається з трьох етапів:

- 1) етап сприйняття повідомлення на вихідній мові,
- 2) етап формування розумового образу цього повідомлення,
- 3) етап інтерпретації цього образу засобами мови перекладу.

Денотативний підхід до перекладу іншомовного тексту припускає «Вільний вибір засобів мови перекладу для передачі змісту повідомлення на з вихідної мови». Даний підхід, в більшій мірі, характерний для перекладу художніх текстів, особливо поетичних, оскільки зміст перекладу подібних текстів полягає не стільки в передачі основного змісту, скільки в передачі адекватних образів, здатних викликати у читача відповідні асоціації та емоції.

Однак необхідно відзначити, що абсолютна мовна свобода перекладача неприпустима, оскільки передача вихідного сенсу повинна наближатися по можливості до вихідної форми, тому комбінація трансформаційного і денотативного підходів до перекладу тексту є найкращим способом оптимізації адекватного перекладу.

Переклад можна розглядати як ситуацію двомовної комунікації, в основі якої лежить білінгвізм, тобто здатність перекладача використовувати в комунікації дві мови.

У той же самий час переклад є ситуація білінгвізму особливого змісту. Особливий характер перекладу в порівнянні з іншими випадками двомовної комунікації відзначений наступним чином «Переклад є контакт мов і факт білінгвізму. Але цей факт білінгвізму зовсім особливий, на перший погляд, бути відкинутий як нецікавий, в силу того, що не підпадає під загальне правило. Переклад, будучи безперечно ситуацією контакту мов, міг би бути описаний як крайній випадок такого контакту, статистично досить рідкісний, коли опір звичних наслідків білінгвізму свідоміше і більш організований. В цьому випадку двомовний комунікант свідомо бореться проти всякого відхилення від мовної норми, проти всякої інтерференції».

Таким чином, переклад можна розглядати як факт свідомої протидії інтерференції, тобто впливу з боку системи тієї мови, яка під час породження мовлення залишається в свідомості перекладача. Переклад передбачає одночасну актуалізацію обох мов. Тому звичайну ситуацію білінгвізму можна визначити як білінгвізм статичний, а переклад означає білінгвізм динамічний. При динамічному білінгвізмі в контакт вступають не тільки дві мови, а й дві

культури, а перекладач відповідно є місцем контакту не тільки мов, але і двох культур.

У перекладі постійно здійснюється не стільки контакт, скільки зіткнення культур, але не культури одного народу з культурою іншого як об'єктивних способів життєдіяльності народів, а культури, суб'єктивно сприйнятої і описаної автором оригіналу, із суб'єктивними уявленнями перекладача про чужу культуру і про особливості її інтерпретації автором оригіналу.

Об'єктом перекладу є не система мови як якась абстракція, а конкретний мовленнєвий твір (текст оригіналу), на основі якого створюється інший мовний твір на іншій мові (текст перекладу). Досягнення перекладацької еквівалентності («адекватності перекладу»), всупереч розбіжностям у формальних і семантичних системах двох мов, текст перекладу максимально вимагає від перекладача перш за все вміння зробити численні і якісно різноманітні міжмовні перетворення – так звані перекладацькі трансформації – з тим, щоб текст перекладу з максимально можливою повнотою передавав всю інформацію, укладену в початковому тексті, при суворому дотриманні норм мови перекладу.

Міжкультурні зіткнення в процесі перекладу відображені в теорії міжмовних перетворень. Усі міжмовні перетворення, що здійснюються в процесі перекладу, можуть бути визначені як трансформації або як деформації. Трансформації – це позитивні, розвиваючі зміни, що перетворюють стан об'єкта, а деформації – негативні, згубні перетворення, що спотворюють первісний об'єкт.

У даний час існує безліч робіт, присвячених перекладацьким трансформаціям, незважаючи на відносно молодий вік теорії перекладу або перекладознавства як науки. І це не дивно, оскільки даний аспект є одним з центральних, і знання його теоретичних основ надзвичайно важливо в роботі будь-якого перекладача.

У питанні про поділ трансформацій на види, існує також безліч різних поглядів. Розглянемо більш докладно класифікації та окремі прийоми

перекладацьких трансформацій різних авторів:

Можна виділити основні типи перекладацьких трансформацій, що застосовуються в процесі перекладу. Лексичні трансформації включають такі перекладацькі прийоми: перекладацьке транскрибування і транслітерацію, калькування і лексико-семантичні заміни (конкретизацію, генералізацію, модуляцію). До найбільш поширених граматичних трансформацій належать: синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), членування пропозиції, об'єднання пропозицій, граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення). До комплексних лексико-граматичних трансформацій належать антонімічний переклад, експлікація (описовий переклад) і компенсація.

А. М. Фітерман. і Т. Р. Левицька виділяють три типи перекладацьких трансформацій [3, с.60]:

- Граматичні трансформації. Сюди відносяться такі прийоми: перестановки, опущення і додавання, перебудови і заміни пропозицій.

- Стилiстичні трансформації. До даної категорії можна віднести такі прийоми, як синонімічні заміни і описовий переклад, компенсація та інші види замін.

- Лексичні трансформації. Тут потрібно говорити про заміну і додавання, конкретизацію і генералізацію пропозицій, а також про опускання.

Наступний вчений, А. Д. Швейцер, пропонує ділити трансформації на чотири групи [6, с.98].

- Трансформація на компонентному рівні семантичної валентності мають на увазі застосування різних замін. Наприклад, заміна морфологічних засобів лексичними, іншими морфологічними, синтаксичними або фразеологічними та інші.

- Трансформація на прагматичному рівні полягає в наступних прийомах: перекладацькі компенсації, заміна тих чи інших стилістичних засобів іншими, заміна алюзій (реалій) на аналогічні, а також інтерпретує, що пояснює переклад та перекладацькі компенсації.

- Трансформація – це конкретизація, генералізація (гіперонімічна

трансформація), заміна реалій (інтергіпонімічна трансформація), а також переклад за допомогою реметафоризації. Сюди ж належить та чи інша комбінація названих трансформацій і трансформації комплексні (наприклад, конверсивна).

- Трансформація на рівні стилістичному – компресія і розширення. Під компресією мається на увазі еліпсис, семантичне опущення надлишкових елементів і лексичне згортання.

Я. І. Рецкер, навпаки, називає лише два типи трансформацій [7, с.77]. Йдеться про такі прийоми їх втілення, як:

- Граматичні трансформації у вигляді заміни частин мови або членів речення.

- Лексичні трансформації полягають в конкретизації, генералізації, диференціації значень, антонімічного перекладу, компенсації втрат, що виникають в процесі перекладу, а також в смисловому розвитку і цілісному перетворенні.

Р.К. Міньяр-Белоручев називав три види трансформацій [4, с. 68]:

- лексичні;
- граматичні;
- семантичні.

До першого виду відносив прийоми генералізації і конкретизації; до другого – пасивізації, заміну частин мови і членів речення, об'єднання пропозицій або їх членування; до третього – метафоричні, синонімічні, метафоричні заміни, логічний розвиток понять, антонімічний переклад та прийом компенсації.

Концепція В.Н. Комісарова зводиться до ідеї, що в залежності від характеру одиниць вихідної мови, які розглядаються як вихідні в операції перетворення, перекладацькі трансформації необхідно поділяти на лексичні, граматичні та комплексні лексико-граматичні трансформації, де перетворення або зачіпають одночасно лексичні і граматичні одиниці оригіналу, або є міжрівневими, тобто здійснюють перехід від лексичних одиниць до

граматичним і навпаки [2, с.150]:

В.Н. Комісаров виділяє наступні види перекладацьких трансформацій:

1. Лексичні:

- а) формальні (транслітерація, калькування),
- б) лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція).

2. Граматичні:

- а) дослівний переклад,
- б) членування пропозицій,
- в) об'єднання пропозицій,
- г) граматичні заміни (граматичної категорії, частини мови, члена пропозиції, пропозиції певного типу);

3. Лексико-граматичні:

- а) антонімічний переклад,
- б) описовий переклад,
- в) компенсація [2, с.159].

А. Паршин виділяє такі основні типи трансформацій [2, с.150]:

Основні типи лексичних трансформацій, включають наступні перекладацькі прийоми:

- перекладацьке транскрибування і транслітерація;
- калькування та лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція).

Основні типи граматичних трансформацій включають:

- синтаксичне уподібнення (дослівний переклад);
- членування пропозицій;
- об'єднання пропозицій;
- граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення).

Основні типи лексико-граматичних трансформацій включають:

- антонімічний переклад;
- експлікація (описовий переклад);
- компенсація.

На думку Л. С. Бархударова всі види перетворень чи трансформацій, здійснюваних в процесі перекладу, можна звести до чотирьох елементарних типів, а саме [1, с. 42]:

- 1) перестановки;
- 2) заміни:
 - а) заміни форм слова б) заміни частин мови
 - в) заміни членів речення г) синтаксичні заміни в складному реченні
 - д) лексичні заміни
 - ж) компенсація
 - е) антонімічний переклад
- 3) додавання;
- 4) опущення.

Слід зазначити, що при лексичних замінах відбувається заміна окремих лексичних одиниць (слів і стійких словосполучень) вихідної мови лексичними одиницями мови, на яку перекладають, і які не є їх словниковими еквівалентами, тобто, взяті ізольовано, мають інше значення (розбіжність значень), ніж передані ними в перекладі одиниці вихідної мови. Найчастіше тут зустрічаються три випадки – конкретизація, генералізація і заміна, заснована на причинно-наслідкових відносинах (заміна наслідку причиною і причини наслідком) [1, с.43].

З самого початку слід підкреслити, що такий поділ є значною мірою приблизним і умовним. Слід погодитися з Л.С.Бархударовим, який відзначає: «По-перше, в цілому ряді випадків ті чи інші перетворення можна з однаковим успіхом трактувати і як один, і як інший вид елементарної трансформації. По-друге, що найголовніше, ці чотири типи елементарних перекладацьких трансформацій на практиці «в чистому вигляді» зустрічаються рідко – звичайно вони, як буде видно з наведених нижче прикладів, поєднуються одна з другою, приймаючи характер складних, «комплексних» трансформацій [1, с.113].

Узагальнюючи класифікації перекладацьких трансформацій, виконаних Я.І. Рецкер, Л.С. Бархударовою, В.Н. Комісаровим, Р.К. Міньяр-Белоручевою,

виділяє наступні види трансформацій: адаптація, еквіваленція, стилістична нейтралізація, генералізація, конкретизація, антонімічний переклад, цілісне перетворення, диференціація.

Як правило, різні трансформації здійснюються одночасно, тобто поєднуються одна з одною – перестановка супроводжується заміною, граматичне перетворення супроводжується лексичним і т.д. Саме такий складний, комплексний характер перекладацьких трансформацій і робить переклад настільки складною і важкою справою.

Висновки. Проаналізувавши теоретичний матеріал із даної проблеми можна зробити наступні висновки:

1) лексичні і граматичні перекладацькі трансформації згадуються практично у всіх класифікаціях;

2) наступна група перекладацьких трансформацій або не виділяється взагалі (Я. І. Рецкер), або має різну інтерпретацію:

- стилістичні трансформації (А. М. Фитерман і Т. Р. Левицька)
- комплексні (В.Н. Комісарова)
- комплексні лексико-граматичні
- семантичні.

Список використаних джерел:

1. Бархударов Л.С. Контекстное значение слова и перевод. Л.С. Бархударов Сб. научн. тр. Моск. Педагогический институт иностранных языков. Москва: Изд-во Моск. пед. ин-т иностр. Языков. 2019. Вып. 238. 113-124 с.
2. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб.для ин- тов и фак. иностр. яз. [Текст]. В.Н. Комиссаров. М.: Высшая школа, 2011. 253 с.
3. Левицкая Т. Р., Фитерман А. М. Проблема перевода. М, 2009. 78 с.
4. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода. Р.К. Миньяр-Белоручев. М.: Московский лицей, 1996. 298 с.

5. Рецкер Я.И. Что же такое лексические трансформации? "Тетради переводчика" №17. Я.И. Рецкер. М.: Международные отношения, 2010.90 с.
6. Рябокiнь Н.О. Поняття еквiвалентностi, адекватностi та повноцiнностi в перекладi // ВiСНИК Луганського національного унiверситету iменi Тараса Шевченка (фiлологiчнi науки). № 3 (334) лютий 2020. С. 96-102.
7. Швейцер А. Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. А. Д. Швейцер. М.: Наука, 1988. 267 с.

Бобирьова Людмила Єгорівна

здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти (2 курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»,

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: **Рябокiнь Наталія Олександрівна,**

канд. філол. наук, доцент,

доцент, завідувач кафедри філології

та соціально-гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

Вступ. Як правило, медичний переклад є одним з видів наукового перекладу. Однак, в реаліях світу це – швидше за переклад практичних документів, при якому у перекладача і редактора немає права на помилку, тому що найменша помилка може стати причиною непоправних наслідків. Окремо слід сказати про переведення текстів з історій хвороби пацієнтів або пов'язаних з інтерпретацією результатів аналізів.

Такі документи відрізняються використанням спеціальної термінології, різноманітних медичних символів і скорочень [1, с.54].

В сучасний час медицина дуже складна, і латинської мови недостатньо в тому обсязі, щоб вести на ньому листування. Зараз на латині вказують лише

найменування і дозування ліків (проте, поряд з латинською назвою, лікарського препарату присвоюється і оригінальна назва). Діагноз, результати клінічних обстежень і оперативного втручання, історії хвороби записуються на рідній мові лікаря. І тут виникають основні труднощі, вирішити які самотійно практично неможливо [1, с.180; 10, с.123-131].

Перш за все, медичний переклад, як і будь-який інший вузькоспеціальний переклад, висуває дуже високі вимоги до перекладача: «... з одного боку, передбачає оптимальне володіння такими навичками, як читання, аудіювання, письмо та говоріння, але, з іншого, вимагає, по-перше, специфічного їх поєднання і суміщення в часі, і по-друге, постійної координації двох мовних систем і паралельних мовних дій на двох мовах – іноземною та рідною» [2, с. 28]. Перекладач повинен не просто добре знати мову, з якою перекладає, але і досконало володіти рідною.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як справедливо відзначається в статті «Деякі особливості медичного перекладу при навчанні аспірантів», «медичний переклад, або переклад медичних текстів – один з найбільш відповідальних видів перекладу, оскільки він вимагає не тільки гарного володіння мовою, а й, найчастіше, неможливого в повній мірі без відповідних медичних знань. Саме тому зростає потреба у підготовці фахівців, які володіють іноземними мовами на післядипломному рівні в обсязі, що забезпечує ефективну участь, як в міжнародному професійному спілкуванні, так і роботу з оригінальною медичною літературою» [3, с. 18].

Говорячи про конкретні труднощі, з якими стикається перекладач при роботі з медичними термінами, наведемо приклади, перераховані Е.М. Солнцевим:

1. «Синонімія термінів, який вважають вкрай небажаним явищем, що ставить під сумнів саму термінологічність даних одиниць. Учений зазначає, що стандартизація медичних термінів нерідко зустрічає опір медичної спільноти, а запропоновані терміни не завжди бувають вдалимими з лінгвістичного погляду. Нова міжнародна анатомічна термінологія («Terminologia Anatomica»)

впроваджується повільно, тому очікувати усунення небажаної синонімії найближчим часом не доводиться» [11, с. 132].

2. Розбіжності в класифікації і номенклатурі різних органів і систем організму; розбіжності в методиці досліджень і способах подання їх результатів.

3. Істотні розбіжності спостерігаються у вживанні епонімом. Наприклад, синдром Паганіні – Paganini syndrome.

4. Особливі труднощі зазвичай викликають скорочення, часто okazionalni, не зафіксовані в словниках. І хоча існують словники медичних аббревіатур, далеко не завжди вони можуть прийти на допомогу, оскільки нерідко скорочення виявляється авторським, народженим «тут і зараз», тільки в межах тексту, що перекладається.

5. Серйозною перешкодою для здійснення перекладу є неповнота спеціалізованих двомовних словників. За умов стрімкого розвитку медичної науки навіть швидко поповнені онлайн-словники не в змозі встигнути за новоутвореннями термінології, не кажучи вже про друковані видання.

6. Пошук однозначних відповідностей додатково ускладнюється скороченням сфери вживання латинської мови в медичній науці і практичній медицині [11, с. 137]. Перераховані вище труднощі медичного перекладу справедливі для будь-яких мов.

Важливо пам'ятати, що «терміну протипоказані експресія, побічні асоціації та інші риси, властиві художньому слову. Відсутність образності, емоцій – ось ідеал терміна. Терміну не притаманна ніяке стилістичне забарвлення, а лише нейтральність» [5, с. 29].

Також при міжмовному зіставленні виявляються синтаксичні розбіжності між еквівалентними сталими виразами і конструкціями [6, с. 138]. При роботі з англійськими і українськими текстами така проблема неминуча, оскільки загальновідомі особливості фіксованого англійського порядку слів і відсутність такого в українській мові, хоча, науковий стиль, проте, накладає певний відбиток на синтаксичну свободу, будучи сам по собі суворо нормованим і не

допускає зайвостей.

Виділяє вчений і наступну прагматичну проблему, «в якій мірі текст перекладу повинен бути наближений до структурних і стилістичних норм, характерних для спеціальних текстів. Нам здається, що необхідна максимальна ступінь подібного наближення, що дозволить полегшити медичне діловодство, а також уникнути нерозуміння тексту і можливої недовіри лікарів, яким адресовано текст, до дій їхніх колег з інших країн» [11, с. 139].

Неважко помітити, що зазначені проблеми – в основному лексико-термінологічного характеру. Проблеми, що лежать в площині морфології, синтаксису, стилістики, міжкультурних відмінностей в основному специфічні,

їх набір і суть значно різняться в залежності від мовних норм. Таким чином, «перекладач медичних текстів повинен брати до уваги особливості мовної системи і узусу вихідної мови і мови перекладу, звертаючи увагу на відповідності та трансформації, які стосуються усіх мовних рівнів» [11, с. 140].

Висновки інших дослідників поповнюють список, складений Е.М. Солнцевим. Так, Т.А. Баєва зазначає, що «деякі слова загальноновживаної лексики в медичних текстах набувають додаткового значення і стають медичними термінами. Наприклад, «Іменник *reduction* поряд з загальноновживаним значенням зменшення, в медичних текстах означає: вправлення (в травматології), *reduction treatment* – лікування наркоманів поступовим вилученням звичного наркотику, *reduction diet* – харчового режиму з малим вмістом жирів і речовин, *reduction in circulation* – ослаблення кровообігу» [11, с. 15].

Дуже корисною в практичному сенсі видається стаття Д.В. Самойлова «Про переклад медичного тексту», де зібрані найбільш частотні помилки і помилки перекладачів медичних текстів із англійської на українську мову. «Хибними друзями перекладача» (вираз Л.І. Борисової) [5, с. 4] тут названі «іноземні слова, співзвучні українським, але що означають щось зовсім інше» [6, с. 39]:

- *cellulitis* – не "целюліт", про який так багато книжок на лотках, а

флегмона;

- potent pathogen (про бактерії) – не «потенційний», а потужний патоген, тобто просто патоген (на противагу умовного);

- до речі, про потужності: third power – не "третья сила», а куб (третья ступінь).

- symptomatic позначає не тільки симптоматичний, а й з клінічними проявами, наприклад: symptomatic hypertension – артеріальна гіпертонія з клінічними проявами, а не «Симптоматична артеріальна гіпертонія», але symptomatic therapy – симптоматична терапія [6, с. 43].

Наведемо свій приклад: Nephrotic syndrome – означає як нефротичний синдром, так і хвороба (ліпоїдний нефроз або хвороба мінімальних змін) [6].

Як на дуже шкідливий «і дуже поширений» Д.В. Самойлов вказує на спосіб перекладу, що полягає в «переписуванні англійського терміна українськими буквами: пул, патерн, обсессія». «Зазвичай це виправдовується вимогою точності і неможливістю передати всі «Відтінки сенсу», які нібито містяться в терміні. Насправді за цим стоїть погане знання вітчизняної та англійської термінології, невміння зрозуміти справжній сенс слова і бажання надати тексту модний закордонний вид» [6, с. 40]. Навіть при вже згаданому стрімкому розвитку самої науки і, як наслідок, термінології, зловживання такими «термінологічними варваризмами» неприпустиме.

Також Д.В. Самойлов згадує про слова з рідкісним спеціальним значенням, які також можуть стати каменем спотикання в процесі перекладу, рекомендує звертати пильну увагу на порядок слів і наголос, а також розвивати особливу чутливість до додатків, уточнень. Нижче ми будемо говорити про перекладацькі трансформації, в тому числі про додавання, конкретизацію і опущення. Іноді вони виправдані, а іноді, як вказує Д.В. Самойлов, є грубими помилками перекладу: «A platelet contains no definite nucleus – У тромбоциті немає визначеного ядра. Натяк на невизначені (невидиме) ядро недоречний: у тромбоциті немає ніякого ядра. Що змусило автора вставити слово definite, з'ясувати не вдалося» [3, с. 45].

Як вже говорилося вище, однією з відмінних рис медичного перекладу є високий рівень термінологічності, вживання абревіатур і скорочень.

Абревіатури і скорочення виявляють цілу низку граматичних особливостей. У зв'язку з особливою схильністю англійської мови до компресії, економії мовних засобів, спрощення граматичних конструкцій. З одного боку, це нескінченні можливості для створення все нових абревіатур, їх якнайшвидшої адаптації в системі англійської мови, з іншого боку, це певні складності, пов'язані з протиріччями в цій системі, з її недосконалістю. Перш за все, це проблеми перекладу абревіатур. Точність і однозначність абревіатури важлива в будь-якій галузі науки, але в медицині дана проблема є життєво важливою, бо, на жаль, часто трапляються випадки нанесення шкоди пацієнту, аж до летального результату, в результаті невірної інтерпретації медичної абревіатури. В англійській мові лінгвісти відзначають тенденцію до скорочення будь-якого терміна [7, с. 67; 13, с. 46-49]. В українській мові значно менше використовується абревіатура. Наприклад: абревіатур LK в англійській мові має розшифровку «left kidney», що в перекладі на українську мову означає «ліва нирка».

М.М. Гавриленко в своїй статті «До питання про труднощі медичного перекладу» докладно зупиняється і на інших видах скорочення і усічень (апокопа, аферез, синкопи), виділяючи їх як особливий фактор, який ускладнює завдання перекладача [1, с. 22].

Висновки. На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що переклад медичного тексту пов'язаний із певними труднощами, такими як:

- 1) проблема перекладу медичної термінології;
- 2) передача скорочень, міжнародних стандартів і псевдоінтернаціональних слів, епонімів;
- 3) розбіжності в класифікації і номенклатурі різних органів і систем організму;
- 4) розбіжності в методиці досліджень і способах подання їх результатів.

Список використаних джерел:

1. Гавриленко Н.Н. К вопросу о трудностях медицинского перевода [Электронный ресурс]/ Н.Н. Гавриленко. – Режим доступа: <http://www.gavrilenko-nn.ru/didactics/1123>.
2. Левицкая Т. Р., Фитерман А. М. Проблема перевода. М, 2019. 78 с.
3. Лейчик В.М. Терминоведение: предмет, методы, структура. Изд. 2-е, испр. и доп. М.: КомКнига, 2016. 256 с.
4. Литвиненко Н. П. Сучасний український медичний дискурс: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук: 10.02.01 “Українська мова”. Н. П. Литвиненко. К., 2010. 35 с.
5. Львовская З.Д. Теоретические проблемы перевода. М, 2012. 111 с.
6. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода. Р.К. Миньяр-Белоручев. М.: Московский лицей, 1996. 298 с.
7. Моисеев А.И. О языковой природе термина. Лингвистические проблемы научно технической терминологии. М.: 1970. 133-135 с.
8. Никитин М. В. Курс лингвистической семантики. М.В. Никитин. СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И.Герцена, 2013. 819 с.
9. Никифоров, В. К. О системности термина. В. К. Никифоров. Вопросы языкознания, 2008. №1. 7-11 с.
10. Рябокiнь Н.О. Особливостi перекладу медичних абрeвiатур // Вiсник Луганського національного унiверситету iменi Тараса Шевченка (фiлологiчнi науки). №7 (321). жовтень 2018. С. 123-131.
11. Солнцев В.М. Язык как системно-структурное образование. М.: Наука, 1971. 294 с.
12. Riabokin N.O. The peculiarities of the abbreviations translation in medical discourse // VII International Scientific and Practical Conference «Social and Economic Aspects of Education in Modern Society». Warsaw, Poland. 2018. С. 46-49.

Бойко Антон Іванович

здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти (4 курс) спеціальності «Філологія»

Полтавський інститут економіки і права

Університету «Україна»

Науковий керівник: **Рябокінь Наталія Олександрівна**

канд. філ. наук, доцент, завідувач кафедри філології та

соціально гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

Університету «Україна»

INTERNET TECHNOLOGIES IN TRANSLATION CURRICULUM

Technology is speeding up the world. No sphere of human activity can do without the help of IT today. Translator's work is not an exception.

Generally IT in translation performs such functions as:

- information support (e-dictionaries, e-encyclopedias, Internet etc.);
- communication with customer, colleges (e-mail, instant messaging, Skype etc);
- translation itself (MT and TM programs);
- text editing (text editors, spell and grammar checkers);
- converting of files and printed texts into editable electronic form (file converters, OCR programs);
- work planning (schedulers, project managers) etc.

Moreover, the steady rise in the number of computers and users, the considerable increase and variety of electronic documents formats, and the rate at which they circulate over the Internet have given rise to a new specialized area called *localization* – that is, the translation of the documentation, interfaces and help files included in computer software applications and the translation of websites – which requires translators to have a wide, thorough knowledge of computer science that was previously only possessed by specialists.

In our Institute future translators do 3 courses connected with computer

technology, namely: “Introduction to Computer Science” (which includes instruction in the physical and logical elements of computers, data storage methods and devices, as well as data management, office programs and so on); “Information technologies and systems in translation” (during which students get acquainted with OCR software, e-dictionaries and encyclopedias, machine translation systems, computer-assisted translation tools namely Translation memory systems (Trados Workbench, Wordfast, OmegaT and so on); the last course is “Internet technologies in translation”. This course is intended to give students skills of effective search of information in the Internet, give knowledge about the structure of HTML-documents and their translation/localization, specialized resources for translators, and familiarize students with some of Google projects such as Google Translation, Google Documents, Google Scholar and so on.

In the first Module “Internet network, its services” student get to know about FTP protocol, telnet, e-mail, Internet browsers and e-mail software. Students also get to know about domain names and their meaning which helps them to assess results of search performed by search engines (for instance, .edu = educational institution, .org = nonprofit organization).

In the second Module “Effective search techniques” students get to know about search engines and Internet catalogues, and their peculiarities, as well as about metasearch engines. Students learn to use advanced search tools, and search operators. They get skills of using the Internet as context for unknown terms and word combinations, to check their variant of translation in the Internet. They also learn to use Google Scholar and GoogleBooks for searching reliable resources for their research.

In the third Module “Specific Internet Resources for translators” students get acquainted with online dictionaries and glossaries (such as slovari.yandex.ru, multilex.mail.ru, glossary.ru), databases (such as Eurodicautom), encyclopedias, and online machine translation systems (e.g. Google Translation, Yahoo Babelfish, Pragma online). Also in this block students learn to use free file converters, as the considerable increase of file formats used for translation is another difficulty a

translator might face with.

The forth module is dedicated to HTML – students learn about structure of html-document, its syntax and elements. This information is helpful when trying to translate an html-file manually in text editor like Notepad, when a translator simply replaces original text with text in target language. In this case the translator must know what symbols he shouldn't change to keep the structure and appearance of the document the same. Students get to know about localization and specific software which helps to extract textual data from html –files and edit it.

The last module is dedicated to professional communication at Internet-forums for translators (trworkshop.net) where they can get help from colleagues-translators.

As Information technologies are constantly developing, the curricula of above mentioned courses cannot be stable and are changing yearly.

Григоренко Альона Сергіївна,
здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти (2 курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»,
Полтавський інститут економіки і права
Науковий керівник: **Рябокінь Наталія Олександрівна,**
канд. філол. наук, доцент,
доцент, завідувач кафедри філології
та соціально-гуманітарних дисциплін,
Полтавський інститут економіки і права

COMPUTER TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH

As technology has become an integral medium throughout our daily lives, its application is no longer unfamiliar in the educational context. However, its effectiveness is mainly determined by how, when, and where to use it. Teachers should analyze the results, look for new ways of using it.

Computer technologies used at lectures certainly contribute to the effective teaching. Conducting a theoretical course implies giving a large amount of information to a great number of students. It's easier to understand oral presentation if it goes along with its visual demonstration in charts, schemes, drawings, keywords, examples etc. *Power Point* was designed just for this purpose and is successfully used. For text presentations this program has such an interesting function as "*animation*" which enables to give the material partly by adding pieces in stages. Though, as it turned out, this function has both advantages and disadvantages. Moving text produces double effect on a viewer: on the one hand it's something new which attracts students' attention and makes them concentrate. Besides, the piece of information comes just at the moment the lecturer is explaining it. But on the other hand "dancing" letters can irritate a recipient, distract him/her and in such a way hinder the perception.

Another problem connected with working with a big audience can be getting the feedback. One of the ways of its solution is the usage of *clicker-technology*, that's the device that helps testing and (what's more important) presenting the results on the screen immediately in the form of a diagram. Taking into account these results the lecturer can go further or explain the material again, paraphrasing or illustrating it. The program has an option of fixing the number of each clicker to a definite student. In such a way the lecturer can use the data base to learn students' answers after the lecture. Such testing can be done anonymously that makes the task less stressful.

Literary material from the internet (MFI) (anything like a full story, a poem, a poster, a notice, a sign etc.) used in English classes is an excellent tool of motivating students. It provides a source of authentic materials which are countless in numbers, varied in forms and length, off-hand in source, up-dated in information and within easy reach.

Another advantage is – MFI promotes interaction. Such real life stuff can touch various human inner conflicts, feelings and perceptions. Interpreting a piece of MFI is “more than a mechanical exercise - it demands a personal response from

learners by drawing on their own experience. In doing so, learners become more personally invested in the process of learning and can begin to own the language they learn more fully”.

MFI helps learners improve both linguistic knowledge and language skills. What’s more it highlights the beauty and richness of the language and creates an environment where students are naturally acquainted with the target culture.

MFI can be diversely and flexibly used. Take this cute card as an example of the various ways we can exploit it.

It is ideal as a warming-up. At a low level, it is good as an introduction of antonyms of adjectives or adjectives describing physical appearance, structure of “make somebody + adjective”. More advanced learners can talk about human inner feelings. They can also analyze the humor of the wish on the card.

MFI is also effective as a built-in activity, for teaching a specific language item, for a separate language skill, or for integrated language teaching at different levels. It makes class activities diverse and interesting, it often implies sharing feelings or opinions and thus motivates students.

Blogging is another technology that is becoming an indispensable part of educational sphere. The word "blog" comes from an abbreviation of the word "web log" and this determines its aim: as distinguished from corporate, commercial or strictly informational websites, blogs tend to be more personal and individualistic, almost akin to online personal diaries made public, where the writer can share their words, thoughts, advice, and expertise, as well as digital media and art. Blogging is one of the most popular and widely-used forms of what has come to be known as social networking. Our students are most certainly familiar with blogging, and incorporating blogs into the classroom is not only an interesting creative way to increase students' interest in their coursework, but it can also provide opportunities to teach students valuable hands-on lessons. The use of creative blogging projects and course blogs can:

- provide easy access to texts, resources and digital media
- allow students to interact with a real-world audience

- give students an alternative outlet for creative energies not well-suited for traditional writing projects
- improve student confidence levels, as students will have time to participate and put their thoughts into discussions that they didn't have an opportunity or were too timid to bring up in traditional classroom environment
- increase proofreading, site design and typing skills, which could be important in preparing students for future careers, especially on the international level.
- provide opportunities for controlled lessons about such important topics as in internet safety and security, use of blog technology, internet responsibility (what Dawn Corley calls "digital citizenship"), authentic audiences, and basic internet design, such as simple coding, interfacing, and networking-finding other relevant links in an increasingly interconnected world.
- in the end, by helping to initiate our students into the larger blogging community and giving them the tools and the platform to speak out, we are enabling them to discover new, relevant voices in a live, real-world context.

References

1. Hismanoglu, M. Teaching English through Literature. *Journal of Language and Linguistic Studies*. Vol.1, #1, April 2005
2. Savvidou, C. An Integrated Approach to Teaching Literature in the EFL Classroom. *The Internet TESL Journal*, Vol. X, # 12, December 2004
3. <http://llt.msu.edu/vol7num3/default.html>.

Гусейінова Альона Володимирівна
здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності «Філологія»
Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

Науковий керівник: Рябокiнь Наталія Олександрівна
канд. філ. наук, доцент, завідувач кафедри філології та
соціально гуманітарних дисциплін,
Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

DER KONTRAST ALS KOMPOSITORISCH- ARCHITEKTONISCHES MITTEL IN DER PUBLIZISTIK

Die wichtigste Aufgabe der progressiven Publizistik besteht darin, "die gesellschaftliche Wahrheit aufzudecken" [15,3.455], wozu sie sowohl Sachliche als auch emotionale Überzeugungskraft benötigt, die aus der subjektiven Wahl der Tatsachen der realen Wirklichkeit und ihrer expressiven Darstellung erwächst. Diese Wahl ist das Produkt der ästhetischen und politischen Einstellung des Autors, der bewusst seine Persönlichkeit ins Spiel bringt, um auf den Leser einzuwirken. Da der Reporter informiert, zeigt, berichtet, schildert, kommentiert, beschreibt, erläutert u.s.w., entsteht ein stilistisch uneinheitliches Mosaikbild. Aber die unterschiedlichen Textteile sind innerlich fest miteinander verbunden: die Stellungnahme des Autors, die alle Reportageteile durchdringt, schließt den äußerlich vereinzelt Text in ein stilistisches Ganzes zusammen. Der Standpunkt des Autors ist der kompositorische und stilistische Brennpunkt der Reportage, die Triebfeder der Entwicklung des Sujets [9,S.68]. Verschiedene Berichte, Schilderungen, Tatsachen, Details, statistische Angaben. Zitate werden vom Standpunkt des Autors gewertet und von seinen Emotionen gefärbt. So entsteht in jedem publizistischen Werk eine bestimmte Erzählperspektive des Autors, die

seine ideologische, psychologische und ästhetische Haltung widerspiegelt. Diese Erzählperspektive manifestiert sich nicht nur in der Autorsprache, erlebten Rede, direkten Hede u.s.w., sondern auch in der ganzen Komposition des publizistischen Werkes. Da die Reportage gewöhnlich eine polyphonische Komposition besitzt [10,S.31] charakterisiert sie sich durch die Vielfalt und den Reichtum an stilistischen Mitteln, unter denen der Kontrast eines der effektivsten ist. Die Gegenüberstellung des Alten und Neuen, kontrastierender Charaktere und Erscheinungen, Meinungen und Gefühle, die die Kontraste der realen 'Wirklichkeit widerspiegeln, dient zur Fortentwicklung der Aussage, und verleiht derselben Emotionalität und Ausdruckskraft. Der Kontrast realisiert sich auf allen Ebenen des publizistischen Textes und die Mosaikkomposition dient als ein Mittel dieser Realisation [3,S.12]. Besonders effektiv wirkt er auf kompositorisch-architektonischen Ebene, wo er oft zum Hauptprinzip des Ausdrucks der Haltung des Verfassers wird.

In erster Linie wird hier der Kontrast durch die Aneinanderreihung der inhaltlich gegensätzlichen Absätze ausgedrückt. Die Gegenüberstellung von Kontrastreichen Situationen verstärkt den Gang der Gedanken und verhilft der Aussage zur Überzeugungskraft. Diesen "semantischen Kontrast" [B,S.41] findet man in den Reportagen, wo zwei Welten - die sozialistische und die kapitalistische, das Alte und Heue einander gegenübergestellt werden.

Als P.G.Weiskopf im Jahre 1932 die Sowjetunion besuchte, bewunderte er den Enthusiasmus der Sowjetmenschen, die ihr neues Leben aufbauten. Er überzeugte sich davon, daß hier die Begriffe Pathos und Heroismus einen neuen Inhalt bekommen haben. So schildert er in seinem Reportagebuch "Zukunft im Rohbau" einen Unglücksfall am Bau des größten Hochofens in Magnitogorsk, wo der Arbeiter Petrow, einer von der Komsomolzenstoßbrigade, hinunterstürzte. Bis zu seiner letzten Minute dachte er an die Arbeit, an die Planerfüllung. Daneben führt der Autor eine Meldung des Tokioter Korrespondenten an, in der berichtet wird, wie ein Maler zum Andenken an die Kriegstaten der japanischen Truppen das Bild des Mikado mit seinem Blut gemalt hat. Ihm folgten die Schülerinnen

eines Erziehungsheims. F.C.Waisköpf schließt diese Reportage mit zwei kurzen Absätzen: "Die Meldung aus Hongkong ist überschrieben: "Spartaner von heute I Antiker Heroismus in moderner Fassung!"

Pantelej Sawelitsch Petrow wußte nichts von Sparta. Das Heldentum der Petrows ist nicht antik. Die Petrows leben gern" [22, S.219]

Der Schriftsteller kommentiert beide Ereignisse nicht, der Kontrast dieser Situationen aber wird zum Hinweis auf den Gegensatz von Falschem und Sichtigem».

Nicht selten geht der Publizist bei der Zusammenstellung seines Materials nach dem Prinzip der Montagetechnik vor, wobei er einzelne Textabschnitte zu einem stilistisch und thematisch einheitlichen Ganzen komponiert, "welches nicht nur die äußeren Erscheinungsformen der zu beschreibenden Wirklichkeitsabschnitts, sondern auch das Wesen der in ihm aufeinanderprallenden Widersprüche preisgibt.

Der Montagetechnik bedient sich auch E.E.Kisch in der Reportage "Großer Baumwollbericht" aus dem Buch "Asien gründlich verändert", wo er die Baumwollproduktion in Tadschikistan im Vergleich mit der in Amerika schildert. Die Reportage hat eine echte Mosaikstruktur: sie wird aus verschiedenen Motivgruppen zusammengefügt. Man findet hier Dialoge und Monologe, Charakteristiken und Schilderungen, Berichte und Zahlenangaben, Zitate und sogar ein Lied. Das Material ist mit Sachkenntnis ausgewählt und meisterhaft arrangiert. Hinter der fragmentarischen Struktur herrscht die innere Einheit, die durch die Absicht und Haltung des Verfassers bestimmt wird. Die Mosaikkomposition ist hier bloß ein Mittel zur Realisierung des Kontrastes zwischen zwei Welten. Der Schriftsteller schließt seine Reportage mit zwei thematisch antithematischen Absätzen: "Und nun kommen andere herbei. Den Entkernungsbetrieb sollen wir ansehen, dort sei ein ganz neuer Gin. Die Schulwerkstätte des Maschinenparks, weil dort Baumwoll=Combiner montiert werden... Die Bibliothek mit tadschikischen und usbekischen Büchern. Den Klub mit der Bühne. Alles will man uns zeigen, und auf alles ist man stolz, und alles will man noch besser machen,

und...

... und wir denken an Dixie, den Baumwollgürtel Amerikas, das Land, wo die Sklaverei herrscht wie vor Lincolns Zeit... wir denken an dieses Land, wo wir zerlumpfte, schlotternde, ausgehungerte, ausgebeutete Gestalten sahen, wo wir von torkelnden Säufern angerempelt, auf Schritt und Tritt von Kindern ausgebettelt wurden, wo weißgelockte, die hier wie dort gedeiht. [14, S.403]

Eine Reihenfolge von kontrastierenden Absätzen kann die Struktur des ganzen Werkes bilden. Das ermöglicht dem Autor die Gegensätze des realen Lebens aufzudecken und sie dialektisch und parteilich zu beleuchten. Dieser stilistische Griff ist ganz deutlich auf den Leser eingestellt und erlangt eine expressive Wirkung. Auf solche Weise ist die Reportage von E.E.Kisch "Zweifarbendruck von Taschkent" komponiert. Jeder Absatz zeigt das Alte oder das Neue im Leben der Stadt Taschkent und diese Gegenüberstellung wird durch die Überschrift der entgegengestellten Absätze: "Graue Farbe" oder "Rote Farbe" nachdrücklich betont; z.B. " G r a u e F ä r b e": Im Theater Hamsa sitzen viele Frauen mit Tschadschwan, einem Schleier aus Pferdehaaren. R o t e F a r b e : Sie sehen auf der Bühne Frauen ihres Stammes, die ihre Sprache sprechen, ihre Lieder singen und kein Schutzschild vor dem Antlitz tragen. Und die Verschleierte klatschen den Unverschleierten Beifall" [14, S.2547].

Der Kontrast nimmt oft die Form der architektonischen Antithese an, wenn der erste und der letzte Absatz eines Werkes konfrontiert werden. In diesem Fall ist der stilistische Effekt an Aussagegegensatz gebunden, der den sog. Kontrastrahmen bildet. Die Publizisten verwenden dieses Gestaltungsprinzip, um die dialektische Bewegtheit des Lebens deutlich zu machen, um dem Leser die Veränderungen der sozialistischen Epoche, die Vergangenheit und die Gegenwart unmittelbar nahezubringen. Dieser Kontrastrahmen bewirkt einen hohen Grad von Eindringlichkeit und Expressivität, wobei der letzte Absatz als sein zweiter Teil der ganzen Aussage Bilanz zieht.

L.Turek gebraucht in seiner Reportage "Leinefelde" den Kontrastrahmen mit dem Ziel, den Unterschied zwischen dem Alten und Neuen im Leben der größten

Baumwollspinnerei in der DDR wirkungsvoll zu zeigen. Das Werk beginnt mit dem Absatz: "Das Eichsfeld ist ein Stiefkind der deutschen Landschaft. Im alten Lexikon steht: ein fast durchweg ödes und rauhes Land... nur eine sehr dünne, kümmerliche Bodenkrumme... da der Ertrag für die Bewohner nicht ausreicht, so wandern die Eichsfelder in Scharen aus, um in der Fremde mit allerlei Arbeit und Erwerb ihr Brot zu verdienen...!" [2, S.262] Der letzte Absatz ist durch die Entwicklung des Themas vorbereitet und wirkt als Gegensatz zum ersten: "Leinefelde wird in wenigen Jahren seine Bewohnerzahl verdoppeln. Eine große Zahl neuer Wohnhäuser steht schon heute, sie bebaut das eichsfeldische Nestchen zu einer wirklichen Stadt empor. Aber es wächst nicht nur ein größeres, besseres Leinefelde heran. Mit jeder Großbauplatte, die gesetzt wird, mit jeder neuen Spindel, die sich dreht, zieht mehr und mehr eine neue Erkenntnis in das Eichsfeld, die handgreifliche sichtbare Gewißheit, daß der Arbeiter und Bauern Staat, die Deutsche Demokratische Republik, Namen und Fahne zu Recht trägt.." [12, 8.275]

Eine besonders wichtige Rolle spielt der Kontrast in der Struktur des Absatzes, der als eine kompositorische-stilistische Einheit des Textes verhältnismäßig selbständige Architektonik besitzt. Seine innere Struktur hängt nicht nur von der Komposition des Werkes ab, sondern auch vom Individualstil des Verfassers. Eigentlich ist der Absatz als ein Kompositionselement immer isomorph. Der Kontrast tritt hier in Form der Antithese auf, die durch die sprachlichen oder kontextualen Antonyme gebildet wird. Da die Antithese als ein Ausdruck der kontrastierenden Gedanken in symmetrischen Gliedern eines oder mehrerer Sätze bezeichnet wird, ist der syntaktische Parallelismus ihr steter Begleiter [1, 3.155]. Die antithetischen Parallelstrukturen leisten eine expressive Wirkung und werden gewöhnlich dort gebraucht, wo das Thema seine Zuspitzung bekommt. Die zweiteiligen antithetischen Strukturen stehen in Verbindung mit der Eigenschaft der hier eingebetteten Antonyme, paarweise und parallel gebraucht zu werden [4, S.101].

Was die Stellung der lexikalischen Antithese im Absatz betrifft, so gibt es hier verschiedene Möglichkeiten.

An der ersten Stelle steht die Antithese gewöhnlich im beschreibenden Absatz, wenn der Verfasser sie als expressive These verwendet, die im Weiteren entwickelt und präzisiert wird. Diese Absätze enthalten solche Themen wie Landschaftsbeschreibung, Bildbeschreibung oder Erlebnisbeschreibung. Die Antithese ist in diesem Fall stilistisch stark markiert, weil sie die Wertung des Autors offenbart. Dar Struktur nach ist es ein ziemlich kurzer Satz mit zwei Antonymen, die meistens als Epitheta auftreten.

Auf solche Weise beginnt E.E.Kisch die Schilderung einer Bergmannssiedlung in Belgien» " N i e d r i g e Häuser für die Arbeiter, h o h e für die Kohle. Außer den Fördertürmen, den Eingängen zu weitläufigen, weitverzweigten, unsichtbaren Räumen, beben sich nur die Abraumberge, die Schloten der Kohlenwäsche, die breiten Konusse der Kokerei und die Kirchen aus der kahlen Horizontale hoch" [5, S. 29]

Der antithetische Eröffnungssatz eines Absatzes kann eine stark subjektive Note haben und fast aphoristisch klingen: "Berlin ist eine h e r r l i c h e Stadt mit a b s c h e i l i c h e n Fehlern. Ich liebe sein Lebenstempo (keine andere europäische Hauptstadt, Moskau natürlich ausgenommen, hat eine solche Dynamik) und den Tanz seiner Lichtreklamen über dem nassen Spiegel des Straßenasphalte..." [22, S.483-486]

Die durchgeführte Analyse bestätigt die These, dass der Kontrast eines der wichtigsten Stilmittel in der Struktur des publizistischen Werkes ist. Er wird auch gern in der schöngeistigen Literatur verwendet, die Publizistik aber, und speziell die Reportage mit ihrer Mosaikstruktur, ist für ihn besonders günstig, denn der Kontrast tritt hier als ein stilistisches Kompositlonsprinzip auf. Er kann auf verschiedenen Textebenen realisiert werden und es gibt eine unerschöpfliche Menge von unterschiedlichen Varianten der Gegenüberstellung, die dank der Haltung des Autors in den Vordergrund gerückt werden. Der Publizist stellt auch solche Begriffe und Erscheinungen gegenüber, ihren Hauptmerkmalen nach nicht antithetisch sind und nur in seiner individuellen Bewertung als solche erscheinen. Dadurch erklärt sich die Ausdruckskraft der Aussage. Der Kontrast verdeutlicht die

Gegensätze zwischen Sachverhalten und legt gleichzeitig ihre Abhängigkeitsverhältnisse an den Tag. Dieses stilistische Mittel realisiert die künstlerischen Aufgaben des Autors, indem es die Widersprüche der realen Wirklichkeit in höchst wirkungsvoller Gestalt zum Ausdruck bringt.

Literaturverzeichnis

1. Бабаханова Л.Т. Структурно-семантические особенности стилистического приема антитезы: Вопросы фразеологии грамматического строя языка. Ташкент, 1997.
2. Беневоленская Т.А. Композиция газетного очерка. Москва, 2004.
3. Борисенко О.А. стилистические особенности художественной прозы и публицистики Джона Рида. Автореф. дис. канд. Филол. наук, Одесса, 1982.
4. Каплан И.О. Основные свойства антонимов в стилистическом употреблении и функции антитезы: вопросы теории и методики преподавания иностр. языков. Казань, 1966, вып. 1.
5. Матвиевская Л.А. Контраст и антитеза. Русский язык в школе, 1978, №5.
6. Петрова Г.В. речевые средства контраста в романе К. Федина "Костер": Стилистика художественной литературы. Москва, 1982/
7. Потоцкая Р.В. Стилистика современного французского языка. Москва, 1994.
8. Рогова К.А. Прием контраста в языке публицистики великой Отечественной войны. Проблемы журналистики, вып. 8. Мастерство журналиста. Ленинград, 1976.
9. Селина Н.В. Антитеза в составе двух и более предложении в публицистике военных лет и. Эренбурга: Вопросы стилистики русского языка Иркутск, 1992.
10. Солганик Г.Я. Стиль репортажа. Москва, 2000.
11. Стюфляева М.И. Поэтика публицистики. Воронеж, 1975.
12. DDR-Reportagen: Antologie. Leipzig, 1969.
13. Kisch E.E. Der rasende Reporter. Berlin, 1953.

14. Kisch E.E Gesammelte Werke. Berlin u. Weimar, 1977.Bd.3.
15. Kisch E.E Landung in Australien. Berlin, Leipzig, 1950.
16. Kisch E.E. Paradies Amerika. Berlin, 1953.
17. Reisel E. Stilistik der deutschen Sprache. Moskau, 1963.
18. Tucholskiy K. Ausgewählte Werke. Berlin, 1979, Bd.2.
19. Tucholskiy K. Drei Minuten Gehör. Leipzig, 1978.
20. Uhse B. Im Rhythmus der Conga. Berlin, 1962.
21. Villain J. Plädoyer für Aschenbrödel. Über Reportagen und Reporter. Halle; Leipzig, 1978.
22. Weiskopf F.C. Reportagen. Berlin, 1960.

Івасенко Ніна Олександрівна

здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти (2 курс) спеціальності «Середня освіта(мова та література
(німецька))»,

Полтавський національний педагогічний університет

Науковий керівник: Кононенко Володимир Володимирович,

канд. істор. наук, доцент кафедри романо-германської філології,

Полтавський національний педагогічний університет імені

В. Г. Короленка

ХУДОЖНЯ СВОЄРІДНІСТЬ РОМАНУ К. КРАХТА «FASERLAND» У КОНТЕКСТІ НІМЕЦЬКОЇ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Німецько-швейцарський письменник Крістіан Крахт – яскравий та неординарний представник постмодерної літератури, з виходом твору «Faserland» вважається одним із основоположників розвитку популярної течії в Німеччині 1990–2000-х років – поп-літератури. Німецькомовна поп-література досягла розквіту наприкінці дев'яностих завдяки творам таких

авторів, як Беньямін фон Штукрад-Барре, Георг Кляйн, Крістіан Крахт та ін. Дітища цих прозаїків визнані бестселерами і досі користуються особливою популярністю серед молоді [5, с. 111]. Їхні твори відрізняються особливим чином головного героя, для якого характерна безтурботність, розмовний стиль мови та зухвала манера спілкування. Грегор фон Реццорі, австрійський письменник і журналіст, писав «...таку точність сприйняття світу, яка суцільно складається лише з фірмових товарів, такої тверезості погляду серед порожнечі, такого неприйняття колективних банальностей при збереженні тонкощі розпізнаючих здібностей – всього цього, та до того ж у настільки кристально-чистому відображенні, мені ще ніколи не доводилося зустрічати» [2, с. 232].

Незважаючи на уявну нехитрість і прозаїчність творів поп-літератури, ця течія надає широкий спектр тем та ідей, що вражають своєю глибиною та радикальністю. Аналізуючи постмодерністські твори в сучасному літературному процесі, літературознавці часто не можуть досягти консенсусу щодо тієї чи іншої роботи. Багато поп-літераторів, включаючи Крістіана Крахта та Георга Кляйна, викликають у літературних критиків, з одного боку, обурення та обурення, з іншого – захоплення та позитивні коментарі. На думку Тетяни Баскакової, ці письменники нічим не гірші за своїх колег, проте залишаються недозрозумілими і існують «ніби на узбіччі німецької літератури» у зв'язку з тим, що їхній підхід до літератури, поетика їх творів відповідає очікуванням людей, вихованих в інших традиціях [1, с. 268].

В основі сюжету «Faserland» лежить подорож молодого героя, Я-оповідача,

який належить до «вершків суспільства» і безцільно кочує з однієї тусовки на іншу. Його маршрут починається на острові Зільт (північ Німеччини) та закінчується у затишному швейцарському Цюріху. Слід зазначити, що всі відвідувані протагоністом міста проходять через Західну Німеччину, начебто возз'єднання Німеччини і не існувало. Примітним є те, що географічне розташування викликає в героя різні емоції. Так, наприклад,

Франкфурт-на-Майні асоціюється з огидною прагматичністю та втратою високих, духовних цінностей, у той час як у Гейдельберзі, у місті романтиків, Я-оповідач знаходить гармонію зі своїм внутрішнім світом та навколишньою дійсністю.

Однак зображення подорожі героя не є основною ідеєю роману. Ця подорож ототожнюється зі, свого роду, пошуком самого себе, своєї ідентичності і самореалізації, і, читаючи розділ за розділом, ми переконуємося, що найімовірніше цей пошук приречений на провал.

Проаналізувавши сюжет твору, можна зробити висновок, що він нерозривно корелює з композицією роману. Крістіан Крахт ділить роман на вісім розділів, кожен із яких вводить читача у світ споживчих відносин і зображує героя, не здатного знайти в цьому «світі речей» деякі справжні та моральні ціннісні орієнтири.

Описані вище елементи поетики неподільно пов'язані з її компонентом – жанровими особливостями і механізмами їх появи у романі. Вивчивши композицію та сюжет твору, стає очевидним, що роман містить різні жанрові атрибути. Насамперед, дискурсивно роман втілюється в Я-нарації, яка всіма ознаками походить від роману від першої особи (Ich-Roman). Спираючись на докладні описи географічних місць і пов'язаних з ними почуттів ми визначили, що він також містить елементи роману-подорожі.

Беручи до уваги вивчені особливості роману «Faserland», ми приходимо до висновку, що поетика цього твору має особливу оригінальність та різноманітність літературних прийомів та засобів. У ході дослідження ми визначили, що жанрова своєрідність включає елементи роману-нарації від першого. особи однини, роману-подорожі, роману-антирозвитку та роману-розлучень. Серед композиційних прийомів нами було відзначено наявність епілогу, структурний поділ роману на вісім розділів, внутрішні монологи наратора, наявність автобіографічних відступів та завершення роману відкритим фіналом. Перспективним, на нашу думку, є дослідження лексико-стилістичних особливостей роману К. Крахта «Faserland».

Список використаних джерел:

1. Баскакова Т. «Параллельная литература» в Германии рубежа тысячелетий: романы Кристиана Крахта и их культурный контекст [Текст] / Т. Баскакова // Новое литературное обозрение. 2004. №67. С. 267–306.
2. Баскакова Т. Послесловие переводчика [Текст] / Т.Баскакова // К. Крахт. Faserland. М. : Ad Marginem, 2001. С. 230–236.
3. Виноградов В.В. Стилистика, теория поэтической речи, поэтика / В.В. Виноградов. М. : Изд-во Академии наук СССР, 1963. 253 с.
4. Крахт, К. Faserland [Текст] / К. Крахт. М. : Ad Marginem, 2001. 238 с.
5. Baßler, Moritz. Der deutsche Pop-Roman. Die neuen Archivisten. München: C.H. Beck Aufl. 2005. 167 S

Клименко Дар'я Сергіївна

здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти (3 курс) спеціальності «Філологія»

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

Науковий керівник: **Рябокінь Наталія Олександрівна**

канд. філ. наук, доцент, зав. кафедри філології та
соціально гуманітарних дисциплін,
Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ- ФІЛОЛОГА: ПЕРЕКЛАДАЧА, НАУКОВЦЯ, ВИКЛАДАЧА

Вступ. Я вважаю, що основною проблемою для сучасного фахівця-філолога є вивчення іноземної мови професійного спрямування, та її практичне оволодіння усіма видами мовленнєвої діяльності для вирішення професійних питань. Виняток можливий лише за умови, що перекладач, окрім досконалого володіння іноземною мовою, має добрі знання з певного

вузькоспеціалізованого фаху. Професійний переклад фахової спрямованої літератури чи документації вимагає від перекладача як глибоких лінгвістичних знань, так і науково-технічного досвіду в певній галузі знань. Механічне відтворення фахової термінології мови оригіналу засобами мови перекладу спотворює змістовну частину та призводить до труднощів у розумінні перекладу.

Проблема професійної підготовки фахівців у галузі філології охоплює широке коло питань і є актуальною для вітчизняних та зарубіжних дослідників, відповідно поставала предметом багатьох сучасних досліджень. Набуття зазначених компетентностей вбачається нами у інтегрованому підході до набуття фахово спрямованих мовленнєвих умінь, необхідних для здійснення двостороннього діалогу в усній чи письмовій формі.

Однак, при підготовці технічного перекладача, завданням якого буде здійснення перекладу фахово спрямованої інформації з певної галузі знань, недостатньо зосередитися на вирішенні проблем змісту, потрібно вбачати певних фахових знань, які визначаються правильністю та точністю перекладу науково-технічної інформації значно залежить від правильного розуміння граматичних форм, синтаксичних конструкцій та структур речень, а не від розуміння термінології. В. Карабан притримується думки про те, що знання способів передачі граматичних явищ є найважливішим при виконанні технічних перекладів, оскільки граматичний план технічних текстів різних галузей відрізняється частотністю граматичних форм і синтаксичних конструкцій. [2, с. 4].

Для вирішення проблем у підготовці сучасного фахівця-філолога, та у розвитку філологічної освіти є докорінне оновлення її змісту відповідно до вимог чинних стандартів, орієнтованих на підвищення якості підготовки філологів, які повинні мати ґрунтовні професійні знання.

Підготовка вчителів філологічних спеціальностей потребує нових підходів і стратегій, що відповідають запитам сучасного суспільства.

Виховати в молодого покоління повагу і любов до української мови як рідної і державної, забезпечити якісне володіння нею в усіх сферах суспільного життя – завдання, що потребує нових підходів до сприйняття й розуміння ролі мови в суспільстві, оновлення й розбудови методики її навчання у всіх типах освітніх закладів.

Завдання вищої школи – надання можливості саморозвитку особистості, сприяння пошуку власної індивідуальності, самореалізації, що є головним у мовній освіті і професійній підготовці педагогічних кадрів. Сучасний навчально-виховний процес у середній та вищій школі ставить за мету опанувати вербальне спілкування, а предметна методика прагне визначити орієнтири, підходи, встановити закономірності, методи, прийоми й засоби навчання мови [4, с. 2; 5, с. 185-190].

Ефективна підготовка вчителя української мови й літератури, можлива за умови формування мотиваційно-ціннісної спрямованості на неперервне професійно-педагогічне самовдосконалення діяльності.

Підводячи підсумок можна сказати, що у нашому сучасному світі важлива підготовка кожного фахівця-філолога, так як правильність виконання технічного перекладу залежить від його вмінь, оскільки найменша помилка чи неточність, спричинена не стільки ігноруванням елементарних правил перекладу, скільки нерозумінням сутності процесу призводить до полумок та виходу з ладу дорогого устаткування. Задля вирішення проблем підготовки майбутніх та сучасних фахівців-філологів, потрібне, своєчасне та докорінне оновлення змісту відповідно до вимог чинних стандартів, орієнтованих на підвищення якості підготовки філологів, які повинні мати ґрунтовні професійні знання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Биркун Л.В. Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови / Л.В.Биркун, В.В. Мошков // Ознайомлювальна брошура для українських учителів англійської мови. К.: Знання 1998. 48 с.

2. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову: Посібник-довідник: Навчальний посібник зі спец. «Переклад» / В. І. Карабан. Вінниця: Нова книга, 2003. 606 с.
3. Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія та практика перекладу. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книжка, 2006. 592 с.
4. Підручна, З. Теоретичні аспекти професійної компетенції майбутніх перекладачів / З. Підручна // *Studia Methodologica*: [науковий збірник] / гол. ред. Р. Гром'як; відп. ред. Ю. Завадський; редкол.: О. Куца, М. Любащук, Н. Поплавська [та ін.]. Тернопіль: ТНПУ, 2011. Вип. 31. С. 39-42.
5. Рябокінь Н.О. Organization of Websites as a Way of Introducing Internet Technologies Into the Educational Process of High School // *Applied Linguistics Research Journal* 2021, 5 (4), 185-190.10.14744/alrj.2021.09483

Кононенко Жанна Андріївна

здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти (2 курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»,

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: **Рябокінь Наталія Олександрівна,**

канд. філол. наук, доцент,

доцент, завідувач кафедри філології

та соціально-гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ У ВИВЧЕННІ ГРИ СЛІВ І ПРОБЛЕМА ЇЇ НАУКОВОГО ВИЗНАЧЕННЯ

Вступ. Розгляду мовностилістичних проблем каламбуру (даний лінгвістичний термін в подальшому вважатимемо синонімом гри слів) і способів його передачі на інші мови, очевидно, має передувати визначення деяких вихідних позицій, оскільки, незважаючи на численність досліджень у

цій галузі, до цього часу немає єдиного розуміння сутності цього стилістичного прийому. У сучасному мовознавстві каламбур є об'єктом дослідження в працях представників різних напрямків і на матеріалі різних мов.

Різне розуміння цього явища відображається і в термінологічному аспекті. Англійські та американські вчені використовують терміни «pun», «quibble», «wordplay», «paronomasia» і ін. У німецькій мовній практиці їм відповідають терміни «Kalauer», «Wortspiel», «Wortwitz», в українській – «каламбур», «гра слів», «мовна гра» і т.д.

Стилістичні прийоми «каламбур» і «дотеп» традиційно вважають повністю синонімічними поняттями, даний погляд є досить поширеним. «Pun – the use of words or phrases to exploit ambiguities and innuendoes in their meaning, usually for humorous effect; a play on word» [ABBYY Lingvo 12 Multilingual Edition].

Це визначення не розкриває сутність каламбуру як стилістичного прийому і вказує лише на багатозначність слів і словосполучень як на знаряддя для досягнення комічного ефекту, обмежуючи, таким чином, сферу функціонування гри слів лексичним рівнем мови.

«Pun is either ambiguity (polysemy) actualized in one utterance which has at least two meanings, so that the recipient chooses one, or two contiguous utterances similar in form, their constituents having essentially different meanings. This term is synonymous with the current expression «play upon words» [Скребнев, 2003:157].

Ю. М. Скребнев розглядає явище каламбуру з погляду його реалізації в мові, що, на наш погляд, є важливим аспектом у вивченні гри слів. Однак незрозуміло ототожнення каламбуру і полісемії, яка служить одним із засобів створення гри слів, але очевидно не може бути прирівняна до даного стилістичного прийому.

«Wordplay – verbal wit based on the meanings and ambiguities of words; puns, clever repartee, etc» [ABBYY Lingvo 12 Multilingual Edition].

Синонімічне вживання понять «wordplay» і «clever repartee» (дотепну відповідь) знову вказує на мовний бік явища гри слів. Визначення, як бачимо, неоднозначне.

«Гра слів – жарт, заснований на однаковому звучанні різних слів; каламбур» [ABBYU Lingvo 12 Multilingual Edition].

У цьому визначенні розкривається лише один бік процесу створення гри слів – однакове звучання різних слів, але не згадується можливість створення каламбурів за допомогою полісемії.

«Каламбур – дотепний вислів, жарт, заснований на використанні подібного звучання, але різних за значенням слів або різних значень одного слова; гра слів» [Єфремова, 2006: 302].

«Каламбур – гра слів, використання різних значень одного і того ж слова (або двох подібно звучать слів) з метою зробити комічне враження» [Тлумачний словник Ушакова, 2004: 149].

Як було вже помічено, у «будівництві» каламбуру беруть участь не тільки слова, але і їх частини, а також словосполучення і пропозиції.

«Каламбур – гра слів, це гострота, що виникає на основі використання власне мовних засобів» [Борев, 1970: 237].

Ю. Б. Борев не вказує, які саме мовні засоби служать основою для виникнення гри слів.

«Каламбур – свідомо гра слів, побудована на можливості їх двоякого розуміння» [Маслов, 2005: 39].

Поряд з навмисним вживанням гри слів, іноді зустрічаються випадки випадкового каламбуру.

Як ми бачимо, визначення одного поняття часто оформляється через інше:

«Quibble (archaic) – a pun» [ABBYU Lingvo 12 Multilingual Edition].

Зауважимо, що інше значення «quibble» – «an utterly trivial distinction or objection» [5000 Collegiate Words with Brief Definitions] майже витіснило архаїчне значення цього слова.

«Play on words – another term for pun» [ABBYY Lingvo 12 Multilingual Edition].

«Als Kalauer bezeichnet man ein einfaches Wortspiel entweder mit Wörtern gleichen Klanges aber ungleicher Schreibweise und Bedeutung, oder mit Wörtern von gleicher Schreibweise und verschiedener Bedeutung. Manchmal werden auch die Bezeichnungen Flachwitz oder Plattwitz verwendet» [Wikipedia].

А. І. Молотков відносить словосполучення «гра слів» до фразеологічним одиницям і дає наступне тлумачення: «дотепний каламбурний вислів» [фразеологічний словник, 2001: 176].

«Гра слів, парономазія – близькість звучання контекстуально пов'язаних слів» [Кухаренко 2009: 14].

Щоб показати неможливість ототожнення понять «гра слів» («каламбур») і «парономазія», наводимо її визначення з деяких джерел:

«Paronyms» are words similar (though not identical) in sound, but different in meaning. Co-occurrence of paronyms is called «paronomasia» [Скребнев, 2003: 124].

Парономазія (гр. paronomasia — "біля називання") — стилістична фігура, що виникає на каламбурному зближенні близьких за звучанням, але різних за змістом слів: талант твій латаний (Т. Шевченко); вогонь вагань (Д. Фальківський); будьте безумні — не зимні, атоми утоми (П. Тичина); серпанок серпня (І. Драч); груди грудня (М. Вінграновський); у білій білоті недосягання (В. Стус); Зимно, зимно вітер над землею віє. І кричить, і віє, і когось шукає (О. Олесь).

Парономазію можна назвати звуковою метафорою, при якій ідея звукового зближення слів поширюється на семантику і веде їх до смислового зближення. Виникають нові несподівані умовно-асоціативні образи; Синь уже синіє. Ніч іде нечутно, та для міста ночі наче і нема (В. Сосюра); Борвій-буран схопив дерева в бран; І ніжним чадом, чудом чистим бузкова свічка понад листом вже золотом-променем жива (І. Драч); Моснечуване терпіння іще ніхто не переміг, бо за терпінням є Трипілля, а за Черніговом — Черніг

(Л. Костенко); І вже болить душа на дуб здубіла, в цій чужаниці, чужбі, чужині! (В. Сгус).

Отже, паронимія ґрунтується на змішуванні слів, схожих (але не ідентичних) по їх звучанням і різних за значенням. Таким чином, вона є радше одним із засобів створення гри слів, але ніяк не рівнозначна їй.

Одним із перших українських вчених, який зосередився на дослідженні проблеми класифікації та відтворення каламбуру, був А. А. Щербина. У своїй праці дослідник зазначає, що каламбур являє собою «комічну гру значень та звучання слів» [Щербина, с. 6] та виділяє наступні його елементи: багатозначність, співзвучність та схожі мовні явища [Так само, с. 14]. Незважаючи на те, що цей посібник був опублікований у 1958 році і пропонував неповну характеристику каламбуру тільки як гумористичного явища в літературі, він залишався популярним джерелом серед вчених-лінгвістів та перекладознавців на протязі наступних десятиріч.

Згідно з тлумачним словником, каламбур – це дотеп, в основі якого лежить використання різних значень якогось одного слова або кількох різних слів, схожих звучанням; гра слів [Тлумачний словник, с. 43]. За визначенням О. С. Ахманової, каламбур це фігура мови, яка передбачає використання різних значень одного й того самого слова або двох слів з однаковим звучанням для досягнення гумористичного або пародійного ефекту [Ахманова, с. 317]

Таким чином, використання каламбуру допомагає досягти комічного або сатиричного ефекту за допомогою нестандартного використання лексичних одиниць, підкреслення контрасту між їх значеннями та порушення звичних мовних норм і правил. Для цього застосовуються алегорії та метафори, переносний сенс та незвичне розташування слів у реченні.

Ефект несподіваності, що представляє собою неочікувану послідовність слів у реченні, є саме тим елементом, що допомагає каламбуру справляти необхідне враження. С. І. Влахов та С. П. Флорін стверджують, що виникнення кожного елементу речення пов'язане з усіма попередніми

елементами та визначає усі наступні послідовності. Читач сприймає різні значення таких елементів одночасно, одне з яких є неочікуваним та сприяє виникненню ефекту каламбуру. Цим зумовлюється часте використання у каламбурах фразеологізмів – сталих мовних конструкцій. Оскільки вони є сталими, читач точно знає, що очікувати у наступний момент, а тому ефект від обману його очікувань буде сильнішим. [Влахов, с. 214]. В. С. Виноградов стверджує, що каламбури формуються з двох ключових частин. Перша з них є лексичною основою, яка розпочинає гру слів, а друга – результатом, що розкриває зміст каламбуру [Виноградов, с. 165].

Отже, лише завдяки використанню другої складової та порівнянню її зі схожим за звучанням словом або виразом виникає бажаний іронічний або сатиричний ефект. Такі складові каламбуру також містять інформацію про автора та потенційних читачів твору, про соціальні та історичні особливості часу його написання. Тому під час створення та перекладу тексту необхідно враховувати наявність необхідних фонових знань у майбутніх реципієнтів. Каламбур представляє собою складну інформативну систему, адже включає щонайменше дві мовні одиниці зі складною семантичною структурою, у якій окремі елементи впливають на формування усього прийому.

До того ж, текст, що містить каламбур, може впливати на його зміст та значення. Тому існує два аспекти вивчення інформативної структури каламбуру: виявлення частин його інформативної структури як цілого багатокomпонентного явища та визначення зв'язку та впливу каламбуру і тексту одне на одного.

Все приклади тлумачення гри слів, наведені вище, мають своїм головним недоліком те, що вони не розглядають каламбур як стилістичний прийом, мовний зворот; замість цього одне поняття часто визначає інше, синонімічне першому, і вони утворюють якесь замкнуте коло («гра слів» – це «каламбур», а «каламбур», в свою чергу, – «гра слів»).

Але і ті дефініції, в яких гра слів не визначається своїми ж синонімами, не завжди є достатньо повними і точними:

«Pun – a humorous use of a word to suggest another that sounds the same» [Oxford English Minidictionary, 2003: 414].

«A pun is made when someone notices that two different words (or phrases) sound the same, and constructs a sentence containing this sound» [Hammond, 1978: 19].

«The pun is a stylistic device based on the interaction of two well-known meanings of a word or phrase» [Гальперин, 1971: 172].

Деякі дослідники вважають, що «каламбур» і «дотеп» тотожними не є. Однак єдності думок з приводу того, в чому полягає відмінність розглянутих стилістичних прийомів, немає.

Деякі автори бачать відмінність тільки в сфері вживання даних термінів, вважаючи, що вони означають одне мовне явище:

«Одна з словесних форм вираження комічного – каламбур. У загальноприйнятому найкоротшому визначенні – гра слів» [Федоров, 1983: 244].

Іншими словами, у розглянутого стилістичного явища існує дві назви, одна з яких загальноновживана – це «гра слів», друга використовується тільки фахівцями в галузі лінгвістики – це «каламбур».

З одного боку, каламбур розглядають як різновид гри слів

«The pun is a joke based upon the play upon words of similar form but different meaning (i. e. on homonyms)» [Антрушина, 2006 : 167].

«Die zweite Gruppe der Wortwitze, zu der eine große Zahl von Erscheinungsformen gehört, bezeichnen wir als Wortspiele» [Ризель, 1975 : 256].

«Ein Wortspiel ist eine rhetorische Figur, die hauptsächlich auf der Mehrdeutigkeit, Verdrehung, Umdrehung (dem Sinne nach), oder sonstiger Wortveränderungen beruht und dem Verfasser humorvoll und/oder geistreich erscheint».

На відміну від більшості авторів, які вважають терміни «каламбур» і «дотеп» повними синонімами, ми схильні вкладати в останній ширший зміст; на наш погляд, каламбур – це вид гри слів, який може в свою чергу включати

й інші побудовані на мовному матеріалі «ігри» (Влахов, Флорін, 198). З іншого боку, навпаки, лінгвістичний феномен «гри слів» вважають варіантом стилістичного прийому «каламбур». Каламбур є більш широким поняттям, ніж гра слів, так як останній, на думку А. С. Джанумова [Джанумов, 1997: 14] «передбачає наявність пари слів, наприклад омонімів, взаємодія яких і є основою для обігрування. Що ж стосується власне каламбуру, то він може будуватись не лише на словах, але, наприклад, на переосмисленні фразеологізму». Автор, спираючись виключно на словесне оформлення терміна, вважає, що вже в самій назві «гра слів» міститься розпорядження про те, що словосполучення в цій грі використані бути не можуть. На основі даного припущення робиться висновок про те, що гра слів є однією з різновидів каламбуру.

Назва цієї мовної форми не визначає і не обмежує кількість слів, які використовуються при грі і спосіб їх зв'язку між собою. Отже, при побудові гри слів можуть бути використані і словосполучення і цілі речення.

Д. І. Розенталь і М. А. Теленкова виключають омонімію із засобів створення каламбуру, обмежуючи останні багатозначністю і звуковою схожістю.

В сучасній лінгвістиці поряд з традиційно досліджуваними розглядаються і нові аспекти каламбуру. У роботі С. А. Колесніченка «Умови реалізації стилістичного прийому гри слів в англійській мові» [Колесніченко, 2015] каламбур як різновид гри слів вперше розглядається в схемі мовного спілкування «автор – читач», докладно аналізується прийоми побудови гри слів, описуються умови її реалізація, а також вивчається взаємодія процесів кодування і декодування.

У нашій роботі дотримуємося традиційного погляду, згідно з яким поняття «гра слів» і «каламбур» розглядаються нами як синонімічні і взаємозамінні, але не визначають один одного і не тотожні такому явищу, як паронімія.

Аналіз зібраного нами матеріалу дозволяє нам внести у визначення два

істотних доповнення:

1) при створенні каламбуру (гри слів) можуть використовуватися не тільки слова, групи слів або словосполучення, а й частини слова (корінь, афікси, «уламки» слів), а також пропозиції;

2) каламбур як гра слів може будуватись не лише на однаковому або схожому звучанні, але і на однаковому або подібному написанні, тобто за допомогою графічних засобів. Це доповнення має важливе значення, якщо врахувати той факт, що на відміну від періоду XVI - XVIII ст., коли каламбури зустрічалися переважно в п'єсах і призначалися для сприйняття на слух, у наш час більшість каламбурів зустрічається в друкованих матеріалах, які призначені для зорового сприйняття.

Таким чином, на основі визначень гри слів із різних джерел, із урахуванням наведених вище доповнень, як робоче визначення каламбуру в нашому дослідженні може бути застосоване наступне:

Гра слів, тобто каламбур – стилістичний мовний зворот, заснований на комічному використанні різних значень однаково чи подібного за звучанням (графічно оформлених) слів, частин слова, груп слів, словосполучень або пропозицій, а також на різних значеннях однієї і тієї ж із названих одиниць.

Каламбур (гра слів) може бути як самостійним твором, так і його частиною.

Сутність каламбуру полягає в зіткненні, або, навпаки, в несподіваному об'єднанні двох несумісних значень в одній фонетичній (графічній) формі. Тобто основними елементами каламбуру є, з одного боку, однакове або близьке до омонімії звучання (в тому числі і звукова форма багатозначного слова в його різних значеннях), а з іншого – невідповідність між двома значеннями компонентів фразеологічних одиниць і «вільних слів», слова і його компонентів, слова і довільних шматків його, типу шарад, слова і його помилкової, довільної, «народної» етимології, а також сталого і омонімічного йому словосполучення.

Зазвичай каламбур буває навмисним, цілеспрямованим.

«Випадковими» можна вважати каламбури, наприклад, у мовній характеристиці, але автор навмисне зробив їх випадковими, відтворюючи дурну гру слів, що розкриває образ мислення, звичну мову, певну рису персонажа [Влахов, Флорін, 1986: 289].

Висновки. Елементом, що забезпечує каламбуру успіх, є непередбачуваність тієї чи іншої ланки в ланцюзі мовлення, так званий ефект несподіванки. «Поява кожного елемента мовної ланцюга як би визначається всіма попередніми елементами і визначає всі наступні елементи» – пише С. А. Колесніченко, пояснюючи цей ефект: одночасно або послідовно, читач сприймає два значення, одного з яких не очікував. До речі, сказане пояснює особливо ясно, чому автори так охоче кладуть в основу каламбурів фразеологізми, тобто такі поєднання слів, які не створюються в момент говоріння або писання, а відтворюються в готовому вигляді: фразеологізми склалися століттями, читач знає точно, який компонент за яким треба очікувати, а це робить особливо гострим ефект обману його очікувань [Колесніченко, 1984: 107].

Список використаних джерел:

1. Бесклетна О. О. Структурні особливості перекладу складних термінів фінансової лексики з української мови на англійську 2013. URL:http://конференция.com.ua/files/image/konf_13/doklad_13_5_40.pdf (дата звернення 25.02.2021 р.)
2. Михалевич О. М. Інтерпретація понять «термін», «економічний термін», «економічна терміносистема» в сучасній лінгвістиці. 2010. URL:<http://book.net/index.php?p=achapter&bid=20024&chapter=1> (дата звернення 25.02.2021 р.)
3. Сітко А. В., Струк І. В. Адекватность і еквівалентність у перекладі мовних особливостей. 2016. URL:http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/24368/1/Адекватность_і_еквівалентність_у_перекладі_мовних.PDF (дата звернення: 21.03. 2021)
4. Теорія і практика перекладу / І.І. Тимченко, Г.Т. Головченко, І.В.

Корінська Ольга Олегівна,

здобувач другого (магістерського) рівня спеціальності «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Полтава

Науковий керівник: Демченко Надія Олександрівна,

канд.пед.наук, доцент ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Полтава

ГЕНДЕР У ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Сьогодні поняття «гендер» являється центральним поняттям лінгвістичних досліджень і акцентує соціальні та культурні взаємодії осіб різної статі із врахуванням їх біологічних особливостей, а також означає вивчення чоловічої та жіночої поведінки, спілкування, стереотипів, що створюються не природою, а суспільством, дослідження мужності та жіночності як культурних понять.

За останні десятиліття активний розвиток у рамках гендерних досліджень отримав такий науковий напрямок, як гендерна лінгвістика. Розглядаючи особливості розвитку гендерних досліджень у лінгвістиці, необхідно насамперед звернутися до самого поняття «гендер».

Термін «гендер» був запозичений із лексики англійської мови (gender), та означав лише граматичну категорію роду, у системі соціальних наук його почали використовувати для позначення однієї з характеристик соціального порядку, що визначає сукупність культурних та соціальних норм, які продиктовані людині суспільством в залежності від її статі [1, с. 156].

Гендерні дослідження пройшли свій шлях розвитку, та сформували

новий напрямок у лінгвістиці – гендерну лінгвістику, що представляє жвавий інтерес з боку вчених з усього світу.

Гендерні особливості перекладу – це досить не вивчене питання, тому і являє для перекладачів та лінгвістів найбільший інтерес.

Дослідження гендерних аспектів, що з'явилися у перекладацьких дослідженнях, можливо умовно поділити на два напрямки:

- перший пов'язаний із виявленням та збереженням у перекладі гендерних особливостей мови;
- інший напрямок орієнтований на виявлення гендерних відмінностей перекладачів та вплив даних відмінностей на адекватність перекладу.

В останній час збільшується інтерес перекладознавців до вивчення гендерних відмінностей перекладачів у процесі перекладу. Одним з досліджень із виявлення впливу гендерного фактору на адекватність перекладу. Основна мета дослідження – знайти риси, що відрізняють текст жінки-перекладача від тексту оригіналу і двох інших перекладів, що виконані чоловіками-перекладачами, та визначити яким чином це впливає на прагматичний потенціал тексту.

Як уже відомо, одним із основних, найрозповсюджених і найбільш стійких гендерних стереотипів є уявлення про жінку, як про більш емоційну, експресивну істоту, що значно впливає на жіноче мовлення. Так, текст перекладу, що виконаний жінкою, у багатьох випадках має більшу вираженість емоційних значень. Це досягається не тільки шляхом використання більш експресивної лексики, але і за допомогою різноманітних синтаксичних конструкцій. Найбільш часто використовуваний спосіб – розміщення одного речення чи одного словосполучення на різних рядках. Хоча, важливо відмітити, що є випадки, коли жіночий переклад менш емоційний, ніж один із чоловічих.

У результаті проведеного психолінгвістичного експерименту Я. Н. Єфимцевою[2] було виявлено, що відмінності між тим, як перекладає

перекладач-жінка та перекладач-чоловік проявляються:

1. У повноті перекладу, тобто наскільки був переданий об'єм інформації. Тут було виявлено, що довжина реферованих текстів абстрактного характеру, які здійснюються перекладачами-жінками, майже у 2 рази перевищує довжину реферованих текстів, виконаних перекладачами-чоловіками.

2. У використанні певної лексики. Це проявляється у тому, що жіночі реферовані тексти характеризуються збереженням синонімічного ряду, у той час як чоловіки-перекладачі намагаються передати значення в одному слові, не використовуючи синонімів. Також жіночі реферовані тексти відрізняються від чоловічих відсутністю у них термінів та незнайомих слів, а також аббревіатур та скорочень.

3. При передачі емоційності тексту. Тут дослідниця виявила наступні особливості: у перекладачів-чоловіків спостерігається як посилення виразності, так і ослаблення. Однак показовим виявився той факт, що чоловіки-перекладачі частіше вдаються до посилення виразності мовлення.

4. У синтаксичній побудові речень. Результати психографологічного аналізу продемонстрували, що словникове різноманіття, логічна пов'язаність синтаксичних структур значно відрізняються у чоловіків- та жінок-перекладачів.

До недавнього часу майже вся західна культура (а не лише англійська література) визначалась як «чоловіча» цивілізація виробництва, яка абсолютизувала ідеологію гегемонної маскулінності. Фемінність також була ідеалізована, але протилежним чином – до підкресленого пристосовницького, пасивного типу: середньостатистична жінка, слабка та беззахисна, сприймалася скоріше не як ідентична особистість, а як об'єкт споживання.

Таким чином, проаналізувавши поняття гендеру у художньому перекладі, ми прийшли до висновку, що ідеальним було б вважати той переклад, котрий не містить ознак того, хто є його автором – чоловік чи жінка, тобто гендерно нейтральний переклад. Однак даного результату

досягти досить складно. Крім того, безумовно потрібно звертати увагу як на особистість автора твору, так і на особистісні якості самого перекладача, його характер, темперамент, особливості сприйняття оточуючої дійсності, котрі так чи інакше проявляються у перекладі, його перекладацький почерк.

Список використаних джерел:

1. Рыгина Л. С. Производство гендерного дискурса в поле региональной журналистики : дисс. канд. социол. наук: 22.00.06 / Л. С.Рыгина. Саратов, 2006. 168 с.
2. Ефимцева Я.Н. Проявление гендерных различий в переводе / Я. Н. Ефимцева // Buildingculturalbridges: Integrating Languages, Linguistics, Literatureand Translation into Education/ Материалы международной конференции, Алматы, 2010. С.438 – 440.

Кравченко Інна Павлівна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти (2 курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»,

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: **Рябокінь Наталія Олександрівна**,

канд. філол. наук, доцент,

доцент, завідувач кафедри філології

та соціально-гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

ВИНИКНЕННЯ ЕПІТЕТІВ ЯК СТИЛІСТИЧНИХ

ТРОП

Вступ. Слово отримує точний сенс у фразі, в значній частині фраз слова так міцно зв'язані і так взаємно визначаються, що не має можливості видалити з фрази окремі слова без того, щоб фраза втратила сенс. В такому випадку можна замість видаленого слова вставити будь-яке, і значення цього

нового слова визначиться з контексту. Той факт, що слово змінюється в залежності від контексту, а не від самого слова, доводиться наявністю в розмовній мові слів без значення або, вірніше, – із загальним значенням.

Взаємодія значень слів при створенні художніх образів здавна вивчається в стилістиці під загальним назвою тропи.

Опису лінгвістичної природи епітета присвячена низка навчальних посібників (Гальперін І.Р., 1954; Арнольд І.В, 1981; Кузнецов М.Д., Скребнев Ю.М., 1960; Кухаренко, 1988; Долинин, 1987), а також спеціальних досліджень (Кіншак, 1987; Ваняшкін, 1985).

Виклад основного матеріалу дослідження. Троп (від грец. tropos – поворот) – мовний зворот – вживання слова або виразу в переносному значенні. При цьому в свідомості мовця і адресата мовлення одночасно присутні два сенси, два значення такого слова або такого виразу – пряме і переносне [4: 248].

Тропами, отже, називаються лексичні зображально-виражальні засоби, в яких слово або словосполучення вживається в переносному значенні.

Як зображально-виражальні засоби мови тропи привертали до себе увагу з часів класичної давнини і були детально описані в риторичі, поезиці та інших гуманітарних науках. З давніх-давен розроблена їх досить детальна класифікація.

Суть тропів полягає в зіставленні поняття, представленого в традиційному вживанні лексичної одиниці, і поняття, що передається цією ж одиницею в художньому мовленні при виконанні спеціальної стилістичної функції. Тропи грають важливу, хоча і допоміжну роль в тлумаченні та інтерпретації тексту, але, зрозуміло, стилістичний аналіз повинен призводити до синтезу тексту і ніяк не може бути зведений тільки до розпізнавання тропів [1: 82].

Отже, риторичні тропи – це зовсім не всі випадки вживання слів і виразів в переносному значенні, а тільки ті, які зберігають образність, не втративши своєї двоплановості (для образу потрібно одночасна присутність

двох значень – прямого і переносного – в свідомості мовця і адресата), а отже, не втратили виразності (експресивності).

Епітет є тропом лексико-синтаксичним, оскільки він виконує функцію означення (a silvery laugh) або обставини (to smile cuttingly), або звертання (my sweet!), відрізняється необов'язково переносним характером слова і обов'язково наявністю в ньому емотивних або експресивних та інших конотацій, завдяки яким висловлюється ставлення автора до предмета [1: 87].

Властивість бути епітетом виникає в слові або декількох словах тільки в поєднанні з назвою предмета або явища, які він визначає. Особливо часто в функції епітетів виступають прикметники і прислівники, але досить часто епітети виражаються іменником:

longer morn for me when I am dead Than you shall hear the surly sullen bell
Give warning to the world that I am fled From this vile world, with vilest worms to
dwell: Nay, if you read this line, remember not The hand that writ it; for I love you
so That I in your sweet thoughts would be forgot If thinking on me then should
make you woe. O, if, I say, you look upon this verse When I, perhaps, compounded
am with clay Do not so much as my poor name rehearse, But let your love even
with my life decay, Lest the wise world should look into your moan And mock you
with me after I am gone. (W. Shakespeare. Sonnet LXXI)

Численні епітети цього сонета – заповіту улюбленої, яка переживе поета, із великою емоційною силою показують ставлення поета до всіх учасників трагедії: похмурих дзвонів (surly sullen bells), які сповістять про його смерть; до підлого, але проникливого світу, який він покине, і який, дізнавшись про сум улюбленої, може насміхатися над любов'ю (vile world, wise world); до огидних черв'яків, із якими йому доведеться мати справу (vilest worms); до улюбленої і її почуттів (your sweet thoughts); і, нарешті, до самого себе (my poor name). Останній епітет виражає не тільки жалість до себе, але і скромність; він досить часто зустрічається в сонетах, наприклад в XLIX: To leave poor me thou hast the strength of laws, Since why to love I can allege no cause або: my poor lips (CXXVXII); I'll live in this poor rhyme (CVII).

Епітет *sweet* може розглядатися як постійний. У сонеті LXIII: *my sweet love's beauty*; в LXXX *thy sweet beloved name*; в CVIII: *sweet boy*. Інший його особливістю є те, що він часто зустрічається в звертаннях як синонім: *dear heart*.

У сонеті LXXI всі епітети посилені додатковими експресивними засобами: алітерацією (*surly sullen*), повтором (*world :: vile world*), найвищим ступенем порівняння (*vilest*). Вище вже наводилися метафоричні епітети.

Епітет – художнє означення, що підкреслює характерну рису, визначальну якість явища, предмета, поняття, дії
// Слово або вираз, яким називають, характеризують кого-, що-небудь, як правило, з негативного боку [19].

Перший тип епітетів можна б назвати тавтологічними: *красна дівиця, сонце червоне, біле світло* [2: 59].

Другий тип складають епітети пояснювальні: в основі яких яка-небудь одна ознака, або 1) вважається істотною в предметі, або 2) характеризує його по відношенню до практичної мети і ідеального. За змістом ці епітети розпадаються на цілий ряд групових відмінностей; в них багато переживань, відбилися ті або інші народно-психічні погляди, елементи місцевої історії, різні ступені свідомості і відволікання і багатство аналогій.

У зв'язку з його призначенням: позначити в предметі рису, яка здавалася для нього характерною, істотною, показовою, – варто, мабуть, його сталість при відомих словах, наприклад: *lady gay, fair lady, fair England, salt seas, salt tears, true love*.

Одним із явищ, яке ми відзначимо в історії епітета, це його розвиток, внутрішньо і зовнішньо.

Перше стосується узагальнення реального визначення, що дає можливість об'єднати цілий ряд предметів.

Зовнішній розвиток епітета, очевидно, не належить до історичної лірико-епічної низки: постійні епітети згладилися, не викликають більш образного враження і не задовольняють його вимогам; в їх межах творяться

нові, епітети нагромаджуються, визначення урізноманітнюються описами, запозиченими з матеріалу саги або легенди [2: 68].

Пізньому часу свого розвитку відповідають складні епітети, скорочені з визначень і порівнянь, і описові визначення.

Висновок. Епітет дозволяє неупереджено об'єднати точність і достовірність (аналітичне пізнання) з ціннісним авторським (індивідуальним) судженням; при цьому необхідною умовою художнього епітета стає почуття міри, – підпорядкованість його з усією системою зображально-виражальних засобів, що реалізують цілісний зміст твору.

Список використаних джерел:

1. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования). К., 2010.
2. Веселовский А.Н. Историческая поэтика. М., 1989.
3. Оскар Вайльд. Портрет Доріана Грея. пер. з англ. Олени Ломакіної. Київ: Знання, 2015. 283 с.
4. Потебня О.О. Теоретична поетика. К., 2013.

Кравченко Інна Павлівна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти (2 курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»,

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: **Рябокінь Наталія Олександрівна,**

канд. філол. наук, доцент,

доцент, завідувач кафедри філології

та соціально-гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

ЕПІТЕТ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВІСТИКИ

Вступ. Найбільш поширене явище художнього синтаксису – епітети. Їх часто розглядають як мовне явище, що існує поряд зі словами, алегоричними

за своїм значенням, – метафорами і порівняннями.

Незважаючи на те, що термін «епітет» є одним із найдавніших термінів стилістики, а може бути, саме тому, одностайності в його визначенні немає.

В лексичній стилістиці епітет – образне визначення, зазвичай виражається прикметником-метафорою або іменником у формі орудного відмінка.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідно також відзначити, що між епітетом і означенням є 3 відмінності.

1. З погляду пізнавальної, означення додає до змісту поняття ознаки, яке обмежує його обсяг («a horse» - «black pitch horse», «grey horse»), тобто здійснює логічну класифікацію. Епітет же виділяє, підсилює типову ознаку («big bad wolf») і тим самим є економним засобом створення художнього образу .

2. З погляду комунікативної, означення існує окремо від всіх сторін особистості, крім інтелектуальної, і претендує на об'єктивність. Епітет же зазвичай виявляє цілісне ставлення суб'єкта (інтелект, уяву, емоцію і волю), здійснює ціннісну кваліфікацію, завжди в тій чи іншій мірі неповторно особисту.

3. З погляду лінгвістичної, означення виражається двома словами, що відноситься або до побутової номенклатури («a wooden house»), або до наукової (науково-технічної) термінології («the Pacific Ocean»), – стійке словосполучення, один з видів кліше, оцінний підхід до якого зазвичай не виправданий. Епітет це вільне словосполучення, в ідеалі – свіжий «вислів», що відрізняється оригінальністю (недарма кажуть, що епітет – пробний камінь для всякого поета).

Різниця між означенням і епітетом, однак, залежить від контексту; пор. «Childish soul» і «I was going to people open-hearted».

Так, В. М. Жирмунський, розмежовуючи епітет в широкому і у вузькому сенсі слова, розуміє під першим будь-яке означення, що виділяє в понятті суттєву ознаку, а під епітетом у вузькому сенсі слова – означення,

яке не вводить нової ознаки , а повторює ознаку, яка вже існує в обумовленому слові [1: 89] .

А.Н.Веселовський у своїй роботі «З історії епітета» визначає епітет як одностороннє означення слова, або підсилює його загальне значення, або підсилює яке-небудь характерну якість предмета [2; 59].

І.В.Арнольд дає наступне визначення епітета: «Епітет є троп лексико-синтаксичний, оскільки він виконує функцію означення (a silvery laugh) або обставини (to smile cuttingly), або звертання (my sweet!), Відрізняється необов'язково переносним характером слова і обов'язковою наявністю в ньому емотивних або експресивних та інших конотацій, завдяки яким висловлюється ставлення автора до предмета» [1; 89].

Епітет також може визначатися, як експресивна оціночна характеристика будь-якого явища, особи або предмета, іноді, але необов'язково, образна.

Б.В.Томашевский писав: «У більшості випадків, коли ми говоримо про індивідуальні явища, означення даються не в логічному, а в поетичному порядку. Поетичне означення називається епітетом».

М.Д.Кузнєцов і Ю.М.Скребнєв характеризують епітет як слово або словосполучення, що містить експресивну характеристику предмета висловлювання [3; 53].

За О.О. Потєбнею, епітет це додаток означального прикметника до визначеного іменника. Він вважає, що будь-яке означення, зменшуючи обсяг і збільшуючи зміст поняття, наближає це поняття до конкретності. Епітет, на його думку, є форма загальна по відношенню до окремих троп, тобто фігура, а не троп [4; 181].

Як відзначають Н.Г.Гольцова і І.В.Шамшін, під епітетом розуміється означення, що підкреслює характерну властивість предмета, а також надає йому поетичну яскравість, художню виразність, образність [3; 13].

У своїй книзі Голуб І.Б. відзначає також, що прикметники-епітети при субстантивації можуть виконувати роль підмета, додатку, звертання (Мила,

добра, стара, ніжна! З думами сумними ти не дружиш).

Більшість епітетів характеризують предмети, але є і такі, які образно описують дії. При цьому, якщо дія позначена віддієслівним іменником, епітет виражений прикметником (важке пересування хмар, сноподібний шум дощу), якщо ж дію названо дієсловом, то епітетом може бути прислівник, який виступає в ролі обставини (Листя були напружено витягнуті за вітром. Туго ухала земля). Як епітет можуть вживатися також іменники, які відіграють роль додатків, присудків, що дають образну характеристику предмета (Поет – місяць світу, а не тільки – няня своєї душі).

Термін «епітет», що виник в античну епоху, тривалий час позначав два явища: означення (епітет необхідний) і власне епітет (прикрашає). В даний час перше значення терміна втрачено, друге зазнало значних змін: епітет розглядається як змістовне явище, що має кілька аспектів (логічний, психологічний, лінгвістичний, літературознавчий і ін.)

А.І. Гальперін визначає епітет, як виразний засіб, заснований на виділенні якості, ознаки описуваного явища, який оформляється у вигляді атрибутивних слів або словосполучень, що характеризують дане явище з погляду індивідуального сприйняття цього явища. Епітет завжди суб'єктивний, він завжди має емоційне значення або емоційне забарвлення.

Емоційне значення в епітеті може супроводжувати предметно-логічне значення або існувати як єдине значення в слові. Епітет розглядається багатьма дослідниками як основний засіб індивідуального, суб'єктивно-оцінного ставлення до описуваного явища. За допомогою епітета досягається бажана реакція на висловлювання з боку читача.

Дійсно, в таких поєднаннях, як *destructive charms*, *glorious sight*, *encouraging smile* всюди в наявності елемент індивідуального відчуття, суб'єктивної оцінки описуваних явищ. У прикладі *destructive charms* прикметник *destructive* крім свого предметно-логічного значення набуває і емоційного забарвлення, оскільки воно виявляє ставлення автора до дії *charms*. З іншого боку, в поєднанні *glorious sight* епітет *glorious* втратив своє

предметно-логічне значення і має лише емоційне значення – передає захоплення. Поєднання *encouraging smile* показує використання прикметника в його предметно-логічному значенні, де, однак, є і певне емоційне забарвлення.

Таким чином, епітет – експресивно оціночна характеристика будь-якого явища, особи або предмета, іноді, але необов'язково, образна. Епітети вивчаються в залежності від їх семантики і структури і з погляду їх функціонування в різних жанрах. Багато уваги приділяли дослідники фольклорному епітету. Структура епітета може бути дуже різноманітна, і уявлення про те, що епітет виражається або діеприкметником, або прикметником, помилкове.

Експресивність епітета підвищується завдяки взаємодії з іншими стилістичними засобами, за рахунок створення ланцюжка епітетів, в постпозиції, зміщення і перепідпорядкування, спеціальної метафоричної атрибутивної конструкції з перепідпорядкуванням і іншими способами.

У даній роботі ми будемо дотримуватися визначення І.Р.Гальперіна, згідно з яким епітет – це виразний засіб, заснований на виділенні якості, ознаки описуваного явища, яке оформляється у вигляді атрибутивних слів або словосполучень, що характеризують дане явище з точкпогляду індивідуального сприйняття цього явища, тому що таке визначення бачиться нам найбільш повним.

Розгляд епітета було б неповним, якби ми не включили в обсяг нашого дослідження його функціонування в цілому тексті, як вищої одиниці комунікації. Іншими словами, інтерпретація епітета, як і будь-якого іншого мовного явища, стає можливою лише при розгляді його також і як елемента тексту – цілісного засобу комунікації. Саме в межах тексту реалізуються всі мовні функції і, перш за все, функція передачі і отримання інформації в широкому сенсі цього слова, що припускає не тільки певне оформлення інформативного фрагмента з боку творця тексту, а й адекватне розуміння відповідного тексту з боку отримувача.

Одним з цікавих моментів при вивченні епітета є його інформативна значимість. Місце епітета серед інших тропів, а також його вплив на збагачення лексичної системи мови (розвиток синонімії, антонімії, багатозначності) з'ясовані поки в недостатній мірі.

У смисловій структурі прикметника найчастіше поєднуються і "якісні" і "відносні" значення. Чисто відносні або суто якісні прикметники не настільки численні. Приклади ад'єктивних слів типу Foxu лисий; хитрий; рудий, червоно-бурий, cattish котячий; хитрий; злий, economical економний; ощадливий, економічний; що відноситься до економіки або політ. економії і багато інших підтверджують правомірність поширення зробленого В. В. Виноградовим ад'єктивної лексики сучасної англійської мови.

Важливо підкреслити, що біля витоків всіх відносних прикметників лежить обов'язкова їх вмотивованість їх одиницями мови, що зберігається для переважної більшості прикметників названого типу і на сучасному етапі їх існування.

Неодмінна умова експресивної образності слова – одночасне сприйняття перенесеної ознаки і нової номінації слова. Тільки таке поєднання через збереження предметно-конкретних уявлень і ознак, що роблять сприйняття більш конкретним, чуттєво-відчутним, і створює експресивно-образне уявлення, а в лінгвістичних термінах – експресивну образність (pitiless sunlight, a low dreamy air).

Епітет як засіб повідомлення (інформативна функція) може характеризувати найрізноманітніші предмети і властивості, які сприймаються будь-яким органом почуттів, а також об'єднувати різні сфери сприйняття («crimson chime», «wild desire»). Багато епітетів, фіксує зовнішні риси явища, одночасно відображають його духовне або соціально-психологічне обличчя («cruel Dorian»).

Епітет як засіб спілкування (комунікативна функція) виявляє різноманітні властивості мовця: стать, вік, національність, соціальний стан, індивідуальні риси.

Епітет як засіб внутрішньої організації тексту (конструктивна функція), взаємодіючи з іншими словесними засобами, бере участь в реалізації всіх властивостей (параметрів) мовного цілого.

Будь-який епітет виступає як відносно важлива ланка тексту; в цьому плані більшість слів, позбавлених епітетів, утворює як би «нейтральний фон», тоді як одиниці, забезпечені епітетами, виявляються виділеними. Епітет, безсумнівно, бере участь в організації не тільки словесного, а й вищих рівнів художнього тексту. Епітети знаменують рух часу, поверненого назад рухом поетичних спогадів, і таким чином беруть участь в реалізації сюжету. Однак ця роль епітета залишається маловивченою.

Народно-поетична творчість використовує головним чином постійні епітети, що відрізняються відносною простотою і незмінністю («good boy», «bright sun»).

Більшість лінгвістів виділяють такі види епітета: постійний (тавтологічний), пояснювальний, метафоричний, змішаний, а також синтаксичні типи епітетів.

Розглянемо особливості функціонування та стилістичної ролі різновидів епітета на прикладі казок Оскара Уайльда, зокрема, епітети без порушення семантичного узгодження:

а) постійний епітет (або тавтологічний епітет).

Під постійним епітетом розуміються стійкі поєднання, типу: green wood, lady gay, fair lady, fair England, salt seas, true love, зберегли образність, незважаючи на широке вживання в поезії і фольклорі. В художній прозі такі епітети стають тавтологічними, які вказують на необхідну для даного предмета ознаку.

– *It's winter, – answered the Shallow, – and chill snow will soon be here* («Happy Prince»). *Chill – unpleasantly cold.*

В даному контексті поєднання слів *chill snow* передбачає щось неприємне, допомагає зробити логічний наголос на першій частині пропозиції «It's winter», хоча дуже часто прикметники кольору, які виділяють

основну, невід'ємну якість ознаки предмета виконують описову функцію.

In Egypt the sun is warm on the green palm trees, and crocodiles lie in the mud and look lazily about them («Happy Prince»).

В даному контексті прикметники *warm* і *green* сприяють відтворенню обставин дії.

Her (Mermaid) body was as white ivory and her tail was of silver pearl. В даному контексті *white ivory* посилює і підкреслює білизну тіла Русалки.

б) Пояснювальний епітет.

Пояснювальний епітет вказує на якусь важливу рису ознаки, але не обов'язково властиву всьому класу предметів, до яких він належить.

У наступних прикладах: *And the king looked in the mirror, and seeing his own face he gave a great cry and woke ...* – епітет розкриває значущу властивість.

В) Епітет із порушенням семантичного узгодження.

Значну групу таких епітетів утворюють прикметники кольору, які використовуються в окказіональному контексті. «Колір – показник сутності, і людський розум створює незвичайні кольорові образи предметів, дає їм оцінку, породжує складні, часом несподівані асоціації».

Актуалізатор прикметників, в тому числі і прикметників кольору, в більшості випадків є іменники (досить привести такі приклади з художніх текстів, як *white passion, white silent, white music, yellow music, purple voice*). Аналіз наведених атрибутивних словосполучень показує, що контекстуальні референти прикметників не входять до списку їх візуально закріплених денотатів і не можуть виявити колірних ознаки, що є сигналом актуалізації прикметників кольору.

My lord, I pray thee set aside these black thoughts of thine, and put on this robe ...

Особливістю стилістичної актуалізації прикметників – кольору позначень є її асоціативний механізм, що визначає характер зв'язків між вихідним кольором і похідною раціональною ознакою. Один із типів

асоціативних зв'язків – імплікаційний зв'язок, коли з наявності ознаки А дізнаються про наявність ознаки Б.

Основними ознаками стилістичної актуалізації прикметників кольору в художньому тексті є:

1) окказіональна співвіднесеність із референтом, який не має ознак кольору;

2) співвіднесеність із різними референтами, створює мовну багатозначність;

3) прийом контрасту, заснований на опозиції прикметників кольору з «некольоровими» прикметниками в мікро- і макроконтексте.

The mountains were, in fact, too dry. Too much of the world was inhospitable, intractable. Why prove that it had ever once been green? ... the effort of comprehension was beyond her. In the middle of nowhere, high up, a solitary lunatic in her dry crater the word was drying out, and everything she touched would die.

В межах даного контексту прикметник *green* перебуває в позиції предикативної номінації, яка протиставлена «некольоровим» предикатним номінаціям оцінного характеру *inhospitable, intractable, too high, too hot, too dry*. При аналізі простежується чітка опозиція «*green - dry*» (*dry crater; the word was drying out*).

В результаті епітет *green* знаходить емоційно-оцінний зміст високої інтенсивності «*full of life, good to live in*». Стилiстичний ефект актуалізації прикметника – позначення кольору *green* в даному контексті на основі «некольорового» сприйняття героїнею світу – жорстокого, непрохідного, неживого простору – багатозначне.

в) Метафоричний епітет. Метафоричні епітети слід віднести до різновиду імпліцитних метафор, тому що їх образний зміст представлений, як правило, в неявно вираженому вигляді, а виявляється в результаті семантичної актуалізації атрибутивної лексики в мікроконтексті слова.

Відомо, що в побудові метафори беруть участь чотири компоненти – це

два об'єкти, основний і допоміжний, співвіднесені один з одним (їх називають суб'єктами метафори), і властивості кожного з них. Метафора створюється шляхом предикації основному суб'єкту ознак допоміжного суб'єкта. Якщо відсутні об'єкти або ознаки, то метафоричного перенесення не відбувається. Вважається, що загальнооцінні слова (гарний / поганий), у тому числі і афективні (прекрасний, чудовий, огидний і т.п.), не можуть мати метафоричних смислів, оскільки вони не позначають дескриптивних ознак об'єктів, а висловлюють лише ставлення суб'єкта оцінки до її об'єкту. Іншими словами у них відсутня семантична основа метафоризації.

Зрозуміло, загальна оцінка «добре / погано» зазвичай виводиться на основі дескриптивних ознак об'єктів, проте самих цих ознак загальнооцінні слова в своїй семантиці не містять. пор. – перенесення ознаки на нематеріальний об'єкт створює метафору, але *dreamy air ma dreamy mood* перенесення ознаки не відбувається, так як дескриптивна ознака не названа: *гарний* і в тому і в іншому випадку містить оцінку. Іноді «гарний» може входити до складу метафоричних висловів: *He is a good ass.*

Оціночні прикметники, які включають до свого складу дескриптивні семи, тобто прикметники так званої приватної оцінки, легко набувають метафоричних смислів: перенесення ознаки з об'єктом фізичного світу на інші об'єкти становить один з основних способів метафоризації: *crude line* – крива лінія і *crude smile* – крива посмішка. Пряма лінія – *straight line* і пряму відповідь – *straight answer.*

Прикметники, які характеризують предметні об'єкти за фізичними властивостями, самі по собі не містять оціночних смислів. Однак при метафоризації у них можуть виникати оціночні смисли.

Dark horse – в прямому значенні словосполучення не має оціночних конотацій, а в метафоричному – «темна конячка» – підозрілий політик отримує значення – поганого. Все вищевикладене говорить про велику роль прикметників у створенні метафоричних епітетів. Слід підкреслити, що метафоричний епітет є результат вторинного, мовного означування лексичної

одиниці, причому його актуального значення – це вторинне. Як знакова сутність, метафоричний епітет в одному зі своїх значень опосередковано мотивується через понятійну систему первинного значення вихідного мовного знака, що включає, як денотативні, так і асоціативні семантичні ознаки.

Дослідники пропонують класифікацію метафоричних епітетів на інтенціональні і імплікаційні.

Інтенціональний метафоричний епітет актуалізує обов'язково представлені в лексичному значенні атрибута семи, що підтримують його якісну, денотативну визначеність у художньо-мовному вираженні семантики слова і в своєму мовностилістичному контексті виконує оцінну і образно-характеризуючу функцію.

Імплікаційний метафоричний епітет є атрибутивною метафорою. Структурно виділяються наступні типи:

1) інтенціональні метафоричні епітети з субстантивною основою: *silver visage (Shakespeare), snowy arm, sable hair, dewy star (Wordsworth)*.

Атрибут в цьому випадку виражений речовим або конкретним ім'ям іменником, або похідним від нього прикметником. *It was push and jam for a moment, with grim beast silence to prove its quality, and then it melted inward, like logs floating and disappeared.*

Використання іменників як визначення є нормою для англійської мови. В даному випадку використано іменник з яскраво вираженим оцінним змістом.

Grim / stern, severe, sinister /; beast / unpleasant, foul, sensual /.

Ці епітети створюють образ тиші. Слово *beast* є конкретним і служить атрибутом до абстрактного поняття *silence*, в умовах контексту актуалізується емоційно-оцінний зміст.

2) імплікаційні метафоричні епітети з субстантивною основою: *foxy tongue, stony idiom (of the brain) (Tomas); marble heaven (Shakespeare)*.

Метафоричні епітети цього типу актуалізують імплікаційно-

модифіковані семантичні ознаки субстантивної метафоричної лексеми, що виконує функцію диференціації ознаки і складової змісту метафоричної транспозиції. «*Why indeed*» *whispered a Daisy to his neighbor in a soft, low voice.*

Метафоричність і позитивна оцінність епітета впливає з аналізу словникової дефініції.

3) імплікаційні метафоричні епітети з ад'єктивною основою: *rude sea* (*Shakespeare*), *happy wave* (*Byron*).

Ціла низка метафоричних епітетів можуть актуалізувати не один, а комплекс основних імплікаційних семантичних ознак:

1) рух + звук: *mad careening of the storm* (*Coleridge*).

2) рух + форма + колір: *angry clouds* (*Byron*).

Salt was the honey of the hair, yet he tasted it with a bitter joy. (Bitter - caused by or mental pain or resentment.)

Отже, метафоричний епітет є яскравим засобом створення образності художнього тексту, засобом характеристичності героїв.

Наприклад, в наступному реченні з оповідання О. Генрі «Поєдинок» всі прикметники – епітети: "*Such was the background of the wonderful, cruel, enchanting, bewildering, fatal great city.*"

У строфі XIX першої пісні "Childe Harold's Pilgrimage" Байрона не всі прикметники – епітети: *The horrid crags, by toppling convent crown'd, cork-trees hoar that clothe the shaggy steep, mountain-moss by scorching skies imbrown'd, sunken glen, whose sunless shrubs must weep, tender azure of the unruffled deep, The orange tints that gild the greenest bough*

Orange i greenest – логічні визначення, а не епітети. Однак вони можуть бути віднесені до останніх, так як всі інші прикметники з сильним емоційним значенням накладають і на них відбиток епітета. У літературі виділяються також синтаксичні типи епітетів: в художній літературі широко поширена емфатична атрибутивна конструкція з перепідпорядкуванням типу: *a hell of mess, a devil of sea, the flower of a girl, the brute of a brother, a*

dwarf of a fellow, the heart of the ruby, the heart of the pearl etc.

Висновок. Слід зазначити, що і прості визначення, які виділяють властиву предмету основну ознаку, часто, будучи залучені в поле епітетів, самі починають набувати якості епітета. Це пов'язано з тим, що такі прикметники-визначення починають під впливом «радіації» емоційних значень, самі забарвлюватися в певні чуттєві тони.

Список використаних джерел:

1. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования). К., 2010.
2. Веселовский А.Н. Историческая поэтика. М., 1989.
3. Голуб И.Б. Стилистика української мови. К., 2016.
4. Оскар Уайльд. Портрет Доріана Грея. пер. з англ. Микола Дмитренко. Київ: КМ Books, 2017. 280 с.
5. Словник української мови: в 11 томах. Том 2, 1971. С. 484.

Кузьменко Юлія Василівна

здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності «Філологія»
Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

Науковий керівник: Рябокінь Наталія Олександрівна

канд. філ. наук, доцент, завідувач кафедри філології та
соціально гуманітарних дисциплін,
Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

ПЕРЕКЛАД РЕАЛІЇ, ЯК ОДИНИЦІ З МІСТКОЮ ФОНОВОЮ СЕМАНТИКОЮ

Переклад реалій – це частина великої і важливої проблеми передачі національної та історичної своєрідності, яка сходить до самого зародження

теорії перекладу як самостійної дисципліни. Реалії входять до складу безеквівалентної лексики, але належать до найменш вивчених лінгвістичних одиниць.

Актуальність теми дослідження зумовлюється тим, що існують розбіжності в семантичному та образному значенні реалій, їх перекладі. Вивчення реалій та їх перекладу є необхідним елементом оволодіння іноземною мовою, що і підтверджує актуальність досліджуваної проблеми.

Реалії, що відносяться до безеквівалентних елементів мови, завжди становлять особливу складність у процесі перекладу, бо вони є чужими для інших мов

Проблеми перекладу реалій досліджувалися такими теоритиками перекладу як В.Комісаров, С.Влахов, С.Флорін, А.Федоров, Л.Соболев та ін.

Мета статті – здійснити компаративний аналіз перекладу реалій у творах Д.Лоуренса українською мовою з урахуванням соціально-культурного контексту

Сьогодні вже неможливо уявити наше життя без бурхливого розвитку технологій, нескінченного обміну інформації та процесу спілкування людей, що представляють різні культури, мають зовсім інші способи мислення та формування думок. На даному історичному етапі людство переживає процес світової глобалізації, що змушує кожну освічену людину слідкувати за вимогами часу. Цей процес стосується багатьох професіоналів, які працюють у сфері лінгвістики, зокрема викладачів іноземної мови та перекладачів. Міжкультурне спілкування як сфера діяльності філологів вимагає від них чіткого усвідомлення та розуміння не лише іншого менталітету й обізнаності в області понять та явищ, притаманних певній культурі, а й вміння правильно їх застосовувати у мовленнєвій діяльності. Кожна нація в ході історичного розвитку набуває велику кількість характерних ознак, які не проникають в інші, навіть генеалогічно споріднені нації. Певні слова та словосполучення позначають народні звичаї, традиції, свята, адміністративні та політичні системи [3, с. 152]. Тому дуже важливо розрізняти ці реалії або одиниці

національно забарвленого лексикону для розуміння значення словосполучення або тексту в цілому.

Реалія – (лат. *Realis* - речовий) предмет, поняття, явище, характерне для історії, культури, побуту, життя того чи іншого народу, країни, що не зустрічається в інших народів. Реалії – також слово, що позначає такий предмет, поняття, явище, також словосполучення (звичайно фразеологізм, прислів'я, приказка), що включає такі слова, предмети матеріальної

культури [2, с. 46]. Взагалі лексема "реалія" походить від латинського іменника жіночого роду *rēs, rēi* (річ; предмет, факт, подія). О.С. Ахманова відзначає, що реалії – це також предмети матеріальної культури [5, с. 381].

Реалія – елемент культури, під яким розуміють сукупність матеріальних та духовних цінностей суспільства, що історично склалась на основі економічного базису.

У кожній мові є слова, що ніяк не вирізняються серед інших слів, але передати їх при перекладі буває досить непросто. Адже *реалії* – специфічні слова або назви предметів в духовній та матеріальній культурі, що притаманні тільки певному народу. Реалії виступають означеннями предметів, понять, типових особливостей певного географічного місця, матеріального життя, соціально – історичних особливостей деяких людей, нації, країни, племені, що являють собою національний, місцевий та історичний колорит. Такі слова не мають точних відповідників в інших мовах переклад посідає особливе місце у літературному процесі. Кожен вид літератури послуговується певним видом перекладу. Зокрема, художня література послуговується художнім перекладом. Художній переклад – один з найнаглядніших проявів міжлітературної (і значить певним чином міжкультурної) взаємодії. Фактично він є основною частиною національно-літературного процесу, оскільки виступає посередником між літературами, без нього неможливо було б говорити про міжлітературний процес у всій його повноті. Художній переклад – особливий вид перекладу.

Жоден переклад не може бути абсолютно точним, оскільки сама мовна система приймаючої літератури за своїми об'єктивними даними не може досконало передати зміст оригіналу, що неминуче призводить до втрати певного об'сягу інформації. Тут також замішана особистість перекладача, який при перекодуванні тексту обов'язково випустить щось із змісту, а також його схильність продемонструвати чи не продемонструвати усі особливості оригіналу [1, с. 18]. У художньому перекладі до усіх цих факторів домішується ще й особистість перекладача, який, як уже зазначалося, у цій ситуації є більшою чи меншою мірою й автором. Твір не можна вирвати із стихії рідної мови і “пересадити” на новий ґрунт, він повинен народитися наново у новій мовній ситуації завдяки здібностям і талантові перекладача. Кожний мовний елемент, послуговуючись найтоншими асоціативними зв'язками, впливає на образне мислення носія цієї мови і витворює конкретно-чуттєвий образ. Закономірно, що при перекладі твору на іншу мову, в силу мовних розбіжностей, ці асоціативні зв'язки значною мірою руйнуються.

Художній твір повинен перекладатися “не від звуку до звуку, не від слова до слова, не від фрази до фрази, а від ланки ідейно-образної структури оригіналу до відповідної ланки перекладу” [2, с. 21].

Кожний лінгвістичний елемент художнього твору є включенням в естетичну систему цілого. Аналіз літературних творів свідчить, що переважно одиниці лексико-семантичного рівня беруть участь у творенні категорії образу автора. Але не всі вони однаково важливі для цієї категорії. Деякі домінують, інші грають другорядну роль. Їх значимість змінюється залежно від композиційно-сюжетного рівня. До домінуючих належать *реалії*.

Реалії – це фактор культурно-історичний, який є належністю національної культурної мови. Цим реалії відрізняються від термінів, жаргонізмів, сленгових виразів. У художній літературі можна зустріти терміни, слова, які відносяться до державного устрою, юриспруденції, мистецтву, проте вони є реаліями. Тому при перекладі художніх творів треба

звернути на них увагу.

На основі опрацьовано матеріалу була спроба віднайти реалії у художніх творах Девіда Герберта Лоуренса. Так, у оповіданні “Свавільна жінка”(“The Wilful Woman”) зустрічається ряд реалій – антропоніми та топоніми. Наприклад, “*Rockies*” [4, с. 22] – це скалисті гори в західній частині США, які простягаються від Аляски до Мексики. Оскільки для українців типовою є назва “Карпати”, то для жителів Америки такою назвою “*Rockies*”. Іншим прикладом слугує назва “*Santa Fe*” [4, с. 22] – що є не лише назвою міста, але й адміністративним центром штата Нью-Мексико. Так для більш чіткого аналізу та висвітлення процесу перекладу національно забарвленої лексики, для наведення прикладу слугує слово, яке, безсумнівно, вважається американською реалією – *каньйон*.

“*Frijoles canyon*” [4, с. 43] – якщо перекласти просто каньйон Фрихоулес, то читач не зрозумів би, про що йдеться. І переклад, у такому випадку, був би невдалим. Тому слід застосувати описовий переклад. “*Frijoles canyon*” – це каньйон Фрихоулес, частина природно-археологічного національного заповідника імені Бандельєра, який знаходиться на півночі центральної частини Нью-Мексико.

“*Paisley shawl*” [4, с. 74] – пейслі. У цьому прикладі можна використати як транслітерацію, так і описовий переклад. Пейслі – це строкатий малюнок, який представляє собою абстрактні фігури. А якщо вже звернутися до витоків цієї назви, то згідно історичної довідки вперше слово «пейслі» поєднувалось у словосполучення шаль (хустина) пейслі. Оскільки їх виготовляли у м. Пейслі (Шотландія).

В оповіданні «Принцеса», вживається “*Great Lakes*” [4, с. 33] – Великі озера. При перекладі було використано калькування. Проте, сприйняття перекладеного словосполучення відрізняється від того, на чому хотів наголосити автор. І відразу ж виникає питання, чому з великої літери, адже озер багато, вжитий лише прикметник перед іменником для підкреслення величі та розміру озер. Тому слід зазначити, що “*Great Lakes*” [4, с. 33]– п’ять

найбільший озер в США та Канаді. Також можна навести приклади, такі як: “*Battery*” [4, с. 33] – Беттери (транслітерація) та описовий переклад – парк в північній частині Манхеттена.

Д.Г.Лоуренс відтворює побутовий фольклорний колорит, широко використовує багату мовну палітру того часу. Для перекладу слова “*Sicules*”

[4, с. 111] звертаємося до історії острова Сицилія, оскільки *Sicules* – сикули, древні племена, які проживали в східній частині о. Сицилія до грецького завоювання. “*Fifth Avenue*” [4, с. 197] – історично склалося так, що “П’яте авеню” є вулицею індустрії моди у м. Нью-Йорк, на якій розташовані найдорожчі магазини та розкішні будинки. “*Aubusson carpet*” – ковер Обюссон. Проте спочатку ці килими можна було зустріти лише у королівських резиденціях Франції. Характерною рисою яких є висока якість та значний розмір.

Особливу складність також становить переклад реалій-фразеологізмів.

Під час перекладу виразу “*a shirt of Nessus*” постала проблема пошуку еквіваленту, оскільки адекватного відповідника не існує.

В оповіданні «Мати і дочка» (“*Mother and Daughter*”) речення “...*Henry got a suit, but it was as good as a shirt of Nessus*” [4, с.204] – “... Генрі був одягнений у костюм, який нагадував хітон Несла” Мова йде про один із міфів про Геркулеса, коли його жінка Деяніра пропитала кров’ю кентавра Несла хітон чоловіка, щоб повернути його кохання. Кров Кентавра була отруєна, про що Деяніра й гадки не мала. Коли Геркулес одягнув хітон (чоловічий і жіночий лляний або вовняний одяг у стародавніх греків, що нагадував сорочку, підперезану поясом із напуском), то відрізу отрута проникла у тіло, що викликало нестерпну біль та страждання (переклад наш – О.П.)

Отже, навіть декілька прикладів, зазначених вище, свідчать про те, що за відсутністю методик та знань про засоби відтворення реалій як в англійській, так і в українських мовах, помилки можуть виникати на різних етапах.

Проаналізувавши способи передачі реалій у творах Девіда Лоуренса

українською та англійською мовою, можна зробити висновки щодо композиційної заданості реалій у художній тканині першотвору і місця їх у перекладі.

Більшість реалій твору виступають у ролі художніх деталей, є його вагомими компонентами, що активно функціонують у сюжеті, створюючи яскравість і образність національної специфіки.

Відтворення семантико-стилістичних функцій реалій у перекладі – кардинальне питання перекладознавства. Чимало дослідників розглядало це питання і часто доходило при цьому не зовсім однакових висновків. Також при перекладах реалій слід враховувати те, що в різних мовах визначаються різні способи перекладу реалій.

На основі зіставлення англомовних перекладів української прози з їхніми оригіналами можна визначити такі способи трансляційного перейменування реалій: транскрипцію, калькування, метод уподібнення. Проте це не є повним списком перекладу реалій. Кожен перекладач сам повинен оцінити, уважно вивчити та виділити свій власний “набір засобів перекладу”. Треба розуміти, що при перекладі відбувається адаптація тексту до нового отримувача, котра є причиною змін в інформації, що міститься в оригінальному тексті. Врахування функціональної ролі, яку відіграє реалія в тому чи іншому повідомленні, є найважливішим принципом прагматичного аспекту перекладу. Однак не завжди вдається зберегти реалію, або замінити її еквівалентом іншої культури. Особливо часто це спостерігається при передачі реальних конкретних асоціацій з певним предметом, що складає специфіку лексичного значення слова.

Список використаних джерел:

1. Бреус Є.В. Основи теорії та практики перекладу. М.: УРАО,2012. 207 с.
2. Коптілов В.В. Актуальні питання українського художнього перекладу. К.: Дніпро, 2015. 132 с.
3. Korunets I.V. Theory and Practice of Translation. Vinnytsia : Nova Knyha Publishers,2011. 446 p.

4. Lawrence D.H. The Princess and Other Stories. Moscow: Tsitadel, 2012. 238 с.
5. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. М.: Советская энциклопедия, 1966. 608 с.

**Материнко Володимир
Олександрович,**

здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти (2 курс) спеціальності «Філологія»,

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: **Данилюк Людмила Всеволодівна,**

канд. філол. наук, доцент,

доцент кафедри філології

та соціально-гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

Університету «Україна»

CROSS CULTURAL APPROACH TO FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Judging by the number of conferences held and papers published the ever growing interest of EFL teaching in a more humanistic cultural context has brought about nearly a universal agreement on the necessity of incorporating a cultural component in the language-teaching content. Indeed the concept “culture” is so widely used and debated that has become something of a fashionable cliché in language teaching circles in recent years.

The final goal of any language course is to enable learners to communicate in the target language. Sometimes language courses have traditionally paid little or no attention to the socio-cultural component, perhaps because it has been incorrectly assumed that a good command of the foreign language directly leads to the understanding of the foreign culture and the socio-cultural values. Different cross-cultural courses designed mainly for multi-cultural countries approach

teaching and learning as providing students with a better way of functioning in the society where they live.

Language and culture are inseparable. Language is a mirror of its speakers' attitude to the ideas (Chaika,1989; Kramersch,1993) and it is impossible to teach the language in a vacuum. Speakers of different languages have different perceptions of the world (Whorf, 1956) according to their own cultural perceptions.

Teachers of foreign languages generally agree that learning a foreign language also means learning culture and understanding it. If language is an integral part of the culture, it also means that in every single language class learners receive not only information about the system of a language but also about the culture.

Changes in teaching foreign languages towards more communicative approaches have also affected the way of teaching cultural studies. In the field of English as a foreign language new concepts of teaching cultural studies on a communicative and activity focused basis have been developed. This development has to be seen in close connection with a definition of goals of cultural study courses. As it has been implied above these new goals are based on intercultural awareness and competence. But what does intercultural competence mean? Traditional approaches to teaching cultural studies mainly focused on giving bare information and facts about the "other" culture. The new cultural studies are so-called "broadened" cultural studies (Schinschke,1995). This term includes not only teaching a certain amount of pure knowledge but aims at the development of skills, strategies and knows how to deal with the other culture. The ideal outcome of a cultural studies course is a working communication with real persons in real situations. These can be, for instance, teamwork, developing of a project, role games, interviews with native speakers. When learners are actively involved in the learning process and are encouraged to find and try things out themselves they will develop an awareness of diversity of cultures, view the unknown world and reflect their own culture through others.

Матушкіна Олександра Олександрівна,
здобувач першого (бакалаврського) рівня
спеціальності «Германські мови та літератури (переклад
включно), перша - англійська. Переклад (англійська
мова та друга іноземна мова (китайська))»
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка», Полтава

Науковий керівник: Корінська Ольга Олегівна,
викладач кафедри теорії та практики перекладу
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка», Полтава

НЕОЛОГІЗМИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Найголовнішою умовою існування мови на сучасному етапі є її безперервний розвиток, який виражається у появі нової лексики, яка щорічно збільшується. Це пояснюється зростанням соціальних мереж серед різних вікових категорій, в результаті чого з'являються нові поняття та реалії, які потребують власних позначень.

Не зважаючи на те, що ідея неологізму вже давно відома лінгвістичному світу, та вона має суперечливі визначення. Так, простими словами неологізми – це слова, які тільки утворились і не стали активними мовними одиницями в мовленні великої кількості людей. За їх допомогою мова реагує на появу нових речей, звичок, процесів і соціальних трансформацій. Однак, це поняття достатньо відносне, адже неологізмом слово залишається, поки в ньому відчувається новизна. Хоча з іншого боку, неологізми це один із варіантів надання старим одиницям нової мовної форми.

Так, за Н.З. Котелевою, у складі неологізмів можна виділити власне неологізми, трансномінацію та семантичні інновації або переосмислення.

Сьогодні неологізми можна побачити в інтернеті, кіно, та серіалах,

проте їх немає в літературі чи словниках. Іншими словами, неологізми – це нові слова, які з’явилися під впливом певної епохи розвитку суспільства, і будуть сприйматися як нове протягом деякого часу.

Таким чином, можна виділити кілька основних критеріїв визначення неологізмів:

1. слово, що позначає нову реалію;
2. стилістична категорія: головним критерієм якого є відчуття смислової новизни;
3. утворений синонім до вже існуючого слова, який володіє конотативним відтінком;
4. слова, незазначені/зазначені в словниках;
5. слово, що існує в певний момент часу в тому чи іншому мовному просторі. [2, с. 101]

Особливостями утворення неологізмів на сучасному етапі розвитку суспільства є наступними:

1. Афіксація (спосіб, при якому нові слова утворюються шляхом додавання суфіксів, префіксів до вже існуючих слів). Наприклад: префікс *eco-* утворив *ecodoom*, *ecofreak*, *ecotage*. Суфіксам *-action* утворює *indexation*.

2. Скорочення (аббревіатури, усічені слова, телескопні слова) Наприклад: опущення крапки після букв в аббревіатурах *CPR* (*cardiopulmonary resuscitation* – психомоторні навички, що вимагають тренування) замість *C.P.R*

3. Словоскладення (слова різних частин мови, утворені шляхом складання двох або більш слів.) Наприклад: роздільне написання (*laid back* - розслаблений, упевнений, спокійний), написання через дефіс (*laid-back*) і злите написання (*laidback*).

4. Зворотне утворення (спосіб словотворення шляхом відсікання словотворчого елементу початкового слова) Наприклад, дієслово *housekeeper* пішло від іменника *housekeeper* шляхом відсікання суфікса *-er* або від *housekeeping* шляхом усікання суфікса *-ing*.

Таким чином, опираючись на вищевикладені критерії, ми можемо

зробити висновок, що неологізми – це нові слова або словосполучення, що з’явилися в мові; або старі слова, які перейшли з пасивного складу мови, та можуть набувати нових значень. Вони мають певні ознаки та сприймаються соціумом, як нові слова, зафіксовані у словнику нових та актуалізованих слів і значень.

Так, подана тема є актуальною для подальшого вивчення, адже мова швидко змінюється, як результат постійно з’являється нова лексика.

Список використаних джерел:

1. Неперекладне в перекладі англійських неологізмів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://topref.ru/referat/49449.html>
2. Антюфеева Ю.Н. Английские новообразования в развитии: потенциальное слово, окказионализм, неологизм : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Антюфеева Юлиана Николаевна. Тула, 2004. 184 с.

Меньков Богдан Леонідович

здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти (1 курс) спеціальності «Філологія»

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

Науковий керівник: Данилюк Людмила Всеволодівна
канд. філ. наук, доцент, професор кафедри філології та
соціально гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ МОВИ

Вступ. Одним із стратегічних завдань реформування мовної освіти є вироблення в учнів умінь і навичок комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях під час сприймання, відтворення і створення висловлювань з дотриманням українського мовленнєвого

етикету. Зазначене завдання передбачає посилення практичної спрямованості навчання мови, орієнтацію на мовленнєвий розвиток школярів.

У Концепції мовної освіти 12-річної школи підкреслюється необхідність забезпечення оптимальних умов для різнобічного розвитку кожного учня, урахування його індивідуальних особливостей, пізнавальних потреб, інтересів, прагнень, заохочення самостійності в навчанні, самопізнанні й саморозвитку, а також розвитку мовного чуття, мовленнєвих здібностей у чотирьох видах мовленнєвої діяльності. Учені-методисти розробляють і апробують різноманітні технології навчання для гармонійного й повноцінного мовленнєвого розвитку учнів, для практичного оволодіння усним і писемним мовленням. Дослідники вважають, що мову необхідно вивчати в мовленні, з мовними одиницями і категоріями учні мають знайомитися, спостерігаючи їх використання в текстах різних стилів, типів і жанрів мовлення. Особливе місце в системі роботи з розвитку мовлення учнів належить аналізу тексту, який, на думку М. Пентилюк, забезпечує комунікативно-діяльнісний та функціонально-стилістичний підходи до навчання мови: аналізуючи текст, учні засвоюють його комунікативні ознаки (роль у спілкуванні), стилістичну належність і функції мовних одиниць, а отже, формують і вдосконалюють свою мовну і мовленнєву компетенцію .

На сучасному етапі навчання мови формування комунікативних умінь і навичок у процесі аналізу тексту набуває першорядного значення. За комунікативно-діялісним підходом текст розглядається як результат мовленнєвої діяльності – висловлювання в усній або писемній формі, а також об'єкт сприймання і розуміння. Аналіз тексту – вид роботи, що передбачає з'ясування особливостей ідейно-тематичного спрямування, побудови тексту, стильових та стилістичних властивостей, характеристики мовних засобів щодо ефективності їх використання з метою реалізації комунікативної мети .

Мовний матеріал має бути репрезентований взірцевими текстами. Щоб навчитися створювати власні висловлювання, учень повинен навчитися сприймати й аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів. Саме на уроці

виховується кваліфікований слухач і читач. Тому слід пам'ятати, що найкращий текст не розв'яже завдань естетичного й етичного виховання, якщо не буде повноцінного, грамотного його сприйняття. До основних критеріїв добору текстів для слухового сприймання, яких учителям слід дотримуватися, методисти відносять такі: зміст тексту повинен відповідати виховній і навчальній меті; бути по можливості динамічним, мати фабулу; він може містити до 4% незнайомих учням слів, що передбачає з'ясування їх семантики різними способами, зокрема й за контекстом; брати до уваги труднощі мовного оформлення – фонетичні, лексичні, граматичні, стилістичні; необхідно зважати на чіткість вираження основної думки, ідеї, що сприяє кращому сприйманню повідомлення; насиченість тексту інформацією має відповідати віковим особливостям учнів; при виборі теми тексту важливо враховувати інтереси школярів певного віку і життєвих потреб; звучання тексту не має перевищувати визначеної у критеріях тривалості.

Формування вмінь аналізувати текст – процес довготривалий і охоплює всі етапи навчання. Елементи такого аналізу широко застосовуються на уроках української мови під час вивчення теоретичного матеріалу на текстовій основі. М.Пентиліук визначила основні етапи аналізу тексту: визначення теми й основної думки тексту; виділення абзаців (мікротем); визначення стилю і типу мовлення; аналіз структури тексту; аналіз мовних засобів (лексичних, граматичних, стилістичних). Аналіз тексту дозволяє поєднувати засвоєння мовних явищ і осмислення їх відповідності мовленнєвій ситуації. Саме ситуація мовлення дає змогу здійснювати аналіз взаємозамінюваних лексем, граматичних форм і конструкцій з погляду їх доцільності. Аналіз тексту в комунікативному аспекті передбачає з'ясування комунікативності тексту, яка визначається науковцями як категорія тексту, що виявляється в різноманітних способах орієнтації на інтереси співрозмовників, у створенні емоційного настрою та умов співробітництва в процесі спілкування. Комунікативність тексту забезпечує його відповідність

тій чи іншій мовленнєвій ситуації і розрахована на взаєморозуміння комунікаторів . Здійснюючи аналіз тексту, учні повинні усвідомлювати мету певного виду роботи, осмислювати свої дії, розуміти практичне значення комунікативних умінь. Визначення комунікативності тексту дозволяє сформувати в учнів уміння і навички використовувати мовні засоби відповідно до мети спілкування, реалізовувати комунікативний намір, застосовуючи мовний матеріал. Дослідження методистів свідчать, що така організація роботи з текстом дозволяє підготувати здобувачів освіти до створення висловлювань у різних ситуаціях спілкування, максимально наближує до реальних мовленнєвих дій. Як справедливо зауважує Н. Місяць, у житті мовець насамперед думає над тим, що сказати, а вже зміст диктує те, як сказати.

Аналізуючи текст, старшокласники вчаться швидко і правильно орієнтуватися в різних мовленнєвих ситуаціях, планувати своє мовлення, аналізувати зміст, знаходити мовні засоби, адекватні завданням комунікації. Методична цінність комунікативного аналізу тексту полягає в удосконаленні всіх видів мовленнєвої діяльності, розвитку творчих умінь і навичок. Аналіз тексту дозволяє об'єднати засвоєння мовних норм і комунікативних якостей мовлення. Норма виступає як властивість мови, яка виробляється в суспільстві в процесі спілкування, щоб забезпечити взаєморозуміння людей. Розгляд нормативного та комунікативного аспектів тексту дає змогу збагачувати словниковий запас учнів, стимулюючи мовленнєву практику, забезпечуючи вибір комунікативно доцільних мовних засобів.

Висновки. Комунікативний аспект аналізу тексту передбачає формування умінь використовувати мовні засоби відповідно до ситуації спілкування, досягати комунікативної мети. Систематична робота з текстом на уроках української мови активізує пізнавальну діяльність учнів, сприяє удосконаленню мовленнєвої діяльності здобувачів освіти.

Павлова Тетяна Олександрівна
здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності «Філологія»
Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

Науковий керівник: **Рябокінь Наталія Олександрівна**
канд. філ. наук, доцент, завідувач кафедри філології та
соціально гуманітарних дисциплін,
Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

THE ROLE OF BRITISH NONGOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN SOLVING RELIGIOUS CONFLICTS IN THE MIDDLE EAST

History of the British Muslim community has more than one hundred years. According to some followers of the Prophet Muhammad began to fall on the British Isles more than a thousand years ago. So, were found coins of King Offa VIII century engraved with the words La ilaha illa Allah [1], and in the south-east coast of Ireland has been found of the IX century brooch with an inscription in Arabic: "in the name of Allah the Merciful, the Compassionate" [2]. For many centuries the various cultures, of course, penetrated into each other and complementary.

Today, the assimilation of Muslims into British culture is primarily due to migration. The Times estimates the number of Muslims in Britain's 1.6 million people. Of these, one million lives in London. Half of Muslims born in Britain and the rest - as a rule, people from Pakistan, Bangladesh and Middle East countries. Currently, the Muslim community has 13 seats in parliament. British Muslims have a number of information - both newspapers and electronic media. The country has about 400 Islamist organizations cooperating with the Muslim Council of Britain, and about 1,200 mosques (on other data, 2000 [3]), many religious and cultural

centers, and hundreds of madrassas, several Islamic universities. Muslims in this country are united in various organizations, differing activity and a high level of professionalism. London at the end of XX century. in fact, became one of the centers of the Islamic world (according to the number of Muslims of Britain from the EU countries ahead of only Germany and France) [4].

According to the researcher E.Masuda (writer and journalist living in London), in the UK is home to nearly two million Muslims, half of whom are younger than 25 years. They arrived from countries such as Bosnia, Bangladesh and Nigeria, and speak over 50 languages [5]. The young people of different nationalities, speaking different languages - all this does not contribute to the internal unity of the community.

Today also came to the fore the issue of extremism and terrorism, in the event that played a role in the lack of understanding of interfaith communication. To solve these problems can be, by and large, in two ways. The first - the secularization and unification. Second - it is a religious education and learning the basics of their faith. The very inter-religious dialogue is possible only between people who understand what they believe and why they believe.

This is a really serious challenge of our time just might be overcome by the realization of the unique experiences that have religious and ethnic groups. It can not mean that we must stop and stand still in the development achieved in the point. Quite the contrary, mutual enrichment of cultures - a completely natural process. But without careful attention to history and its lessons are too large may be a price to be paid for repeated mistakes [6].

A system of education that can instill respect for the people of religion and traditions of other peoples and nations, to the peculiarities of their life and character. For this to be used all the possibilities of mass media, cultural, social and religious organizations, the levers of executive power and resources of law enforcement. It is these goals and preaches most religious and charitable organizations, the United Kingdom.

British charities - this small support groups, and very strong financial and

international organizations, which employ hundreds of people. In the vast number of voluntary organizations in Great Britain today employs about 500,000 employees, and this sector is growing faster than many others. The range of their activities is wide, from the manifestations of social exclusion, political issues and challenges children to animal protection, cultural heritage and medical research in the UK and abroad [7].

British charities work in hot spots around the world, including Sudan, Iraq and Bangladesh. Here are some of the best known UK charities:

- «Oxfam» — focuses its activities on a number of issues that are vital to help the poor in self-improvement of their welfare
- «Amnesty International» — non-governmental organization that promotes worldwide humanitarian principles and human rights
- «Christian Aid» — Christian organization
- «Save the Children» — Foundation for Children
- «Mosaica's Center for Inter-Religious Cooperation» - non-profit organization founded in 2004 on the premise that an effective dialogue between Jews and Muslims is possible only in conditions of mutual trust in the sphere of religion. Centre aims to provide an innovative approach to conflict resolution and transformation, on the basis of universal and traditional Jewish values of mutual respect, harmony and justice [8].
- «The Adam Center for Dialogue between Civilizations» - is the promotion of interreligious dialogue in the Muslim world, to facilitate inter-faith dialogue between Muslims, Jews and Christians in the Middle East [9].
- «The Foundation for Relief and Reconciliation in the Middle East (FRRME)» - was founded in London in 2005 by Lord Carey Clifton and Canon Andrew White, with the aim of inter-religious reconciliation in the Middle East.

In the context of this article I would like to elaborate on the work of this organization is [10]...

FRRME a small British charity that works in one of the most dangerous countries in the world - Iraq. The focus of the organization - is to provide a

spiritual home, medical care and humanitarian assistance, as well as promoting reconciliation among different religious groups.

In Iraq, in the red zone of Baghdad's Haifa Street is the only Anglican church of St. George, built and operated under the auspices of Fundator FRRME Canonica, Andrew White, and the priest, the Rev. Faiz Jerjees, every week, welcomes hundreds of Iraqi Christians.

St George's Church in Baghdad is part of the Anglican Diocese of Cyprus and the Gulf, with sister churches in Kuwait, Oman, Bahrain, Abu Dhabi and the Northern Emirates of the UAE, Aden, Qatar and all over Cyprus.

Work at St George's is also supported by the Jerusalem and Middle East Church Association (JMECA), a registered UK charity, that supports the churches throughout the Province of Jerusalem and the Middle East.

In a country blighted by corruption, inefficiency and sectarian division, St George's seeks to serve others in a practical way. In offering services for no payment St George's clinic can bypass any opportunity for funds to be mishandled and people to be denied treatment for financial reasons.

The clinic at St George's is a place where people can receive all the medical care they need, completely free of charge.

The clinic is for all people; it turns nobody away.

- Around 2,000 patients come to the clinic every month at no cost.
- If a patient needs major surgery, St George's will try and find a way to pay for it.
- The clinic includes a dentist, a pharmacy and our own laboratory.
- The staff at the clinic include Christians and both Sunni and Shia Muslims.

It costs approximately £12,000 a month to keep the St George's clinic operating.

Our aim is for the clinic at St George's to be a beacon of medical excellence through unity as our medical team includes Christian, Sunni and Shia staff – all local Iraqis – who want to see their community reconciled. They serve side-by-side

to provide free care for everyone, equally.

Patients can see the doctor, a dentist, have lab tests and collect prescription medicine, all at one place on the same day. Even the local hospital now refers patients to us.

St George's Church runs an extensive food relief programme from the compound in central Baghdad. Here families can come and receive groceries and household items from the relative safety of the church grounds.

Every week more than 500 Iraqis flock to St George's to receive the food relief parcels, which support their wider families, many of whom are struggling with poverty, unemployment and hardship.

In its activities, FRRME specialise in forging reconciliation by engaging religious leaders in dialogue, and helping them use their influence to promote peace. Canon Andrew chairs Iraq's High Council of Religious Leaders (HCRLI) which includes some of Iraq's most influential religious and political figures.

That religion and politics are intimately linked in the Middle East, so a religious track is essential to a balanced peace process. When religion goes wrong, it goes very wrong. But if religion is part of the problem, it must form part of the solution – a wholly secular approach will not suffice.

The Clinic at St George's Church is also working to reconcile Iraqis at a grassroots level through its model of employing Sunni, Shia, Christian and Jewish staff.

The High Council for Religious Leaders in Iraq was first convened by FRRME in 2007.

It comprises around ten members and includes the Sunni and Shia religious leaders (or their representatives) who carry most influence in Iraq, together with Sadrists, Kurds and members of minority religious groups.

If funding is available, the HCRLI will meet quarterly for a series of roundtable meetings (HCRLI Full Meetings). These will enable them to work collaboratively and to use their considerable influence to persuade their people to refrain from violence, to engage politically and to support the rule of law.

At these Full Meetings, the HCRLI will identify spoilers to peace and economic regeneration in Iraq. They will then devise a strategy to use the weight and support of their networks to overcome those spoilers.

The indicator of success of each Full Meeting will be a signed agreement setting out a strategy for religious reconciliation, together with a signed action plan, detailing positive and tangible steps towards the implementation of that strategy.

Based on the foregoing, the following conclusions:

1. Intercultural communication occurs in two directions within the UK as a result of historical processes come from the Middle East bring the culture of England, their traditions and values, thereby transforming cultural values and norms of Britons, Muslim communities and other ethnic and religious groups who came to Britain and settled in this country, also take some of the traditions, norms and values of indigenous British, which is deposited in the reinvention of Muslim ancestral principles and adopt a new religion (in some cases) .

2. Social activity of representatives of the cultural and religious communities is manifested in a large number of private charitable organizations whose activity covers both the UK and far beyond ... Because historically, that Britain is the main player in settlement of relations in the Middle East (UK - colonial country for many centuries), the main range of interests of public organizations of religious and cultural lines is also in the Middle East (the settlement of inter-religious and inter-ethnic conflict in Israel, Iraq and other countries).

3. Since Muslim tradition, residents of the UK have already gone through some transformation, and more come to a more loyal relationship between members of different ethnic and religious groups, the only solution to the sectarian conflict, there is a path of reconciliation.

4. As in the Middle East religion and state are separate, the most effective work in the way of reconciliation in inter-religious conflicts belong

to public organizations with a strong religious ideology ... only the activities of such organizations can be considered as a model of mediation in resolving problems in the Middle East.

References

1. 1000 years of islam in Britain by Farrukh I.Younus - [Электронный ресурс]. / Новостной сайт Islam Online. Режим доступа:<http://www.islamonline.net/English/ArtCulture/2005/12/article04.shtml>.
2. The Times: Портрет мусульман Великобритании - [Электронный ресурс]. / Новостной сайт. - Islam.ru. - Режим доступа: http://www.islam.ru/pressclub/smi/eng_mus.
3. Ibid
4. Islamic Britain lures top people - [Электронный ресурс]. / Новостной сайт Times Online. - Режим доступа: <http://www.timesonline.co.uk/article/0,,2087-1010553,00.html>.
5. Reporting islam and muslim communities in Europe - [Электронный ресурс]. / Сайт организации British Council. - Режим доступа: <http://www.britishcouncil.org/az/brussels-europe-british-muslims-launch.htm>.
6. Muslim statistics. Religious discrimination - [Электронный ресурс]. / Сайт независимой организации Muslim voice UK: - Режим доступа: <http://www.mcb.org.uk/library/statistics.php#9>
7. Благотворительные общества и неправительственные организации - [Электронный ресурс]/ Сайт независимой организации UK in Russia: - Режим доступа: <http://ukinrussia.fco.gov.uk/ru/visiting-uk/about-uk/people-politics/035-political-legal-system/charities-voluntary-groups>
8. Официальный сайт общественной организации Mosaica's Center for Inter-Religious Cooperation: - Режим доступа: <http://www.mosaica-interreligious.org/?lat=en>
9. Официальный сайт независимой организации The Foundation for Relief and Reconciliation in the Middle East (FRRME). – Режим доступа: <http://frrme.org>

Пашко Станіслав Володимирович

здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти (6 курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: Данилюк Людмила Всеволодівна

канд. філ. наук, доцент, професор кафедри філології та

соціально гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

THE CONCEPT OF DISCOURSE. ARTISTIC DISCOURSE

The concept of discourse is one of the basic concepts of modern pragmatic linguistics and text linguistics. Modern ideas about discourse reflect the whole course of linguistic science. In the first half of the twentieth century, linguistics for a long time focused on the study of one of the two dialectically related aspects of language – the language system, but since the second half of the 60's, the focus of linguists shifted to the other side of this dialectical unity - speech activity and its product - discourse, the formal characteristics of which were obtained in 1952 by Z. Harris.

The theory of discourse as a pragmatized form of the text originates in the concept of E. Benvenist, who distinguished between the plan of discourse (discourses) - speech, which is appropriated by the person who speaks and the plan of the story (recit). Under the discourse E. Benvenist understands all sorts of statements that determine the presence of communicators: the addressee, the addressee, as well as the intentions of the addressee in some way to influence his interlocutor. In modern linguistics, the concept of discourse is interpreted ambiguously.

In the first approach, trying to define text through discourse or discourse through text leads to determining the primacy of the text / discourse. Thus, Zvegintsev understands discourse as an elementary unit of text, ie a complex whole or meaningful unity, which differs at the level of language and, as a rule, is

realized in the form of sentences connected by semantic connections. (Бацевич, 2004)

One of the noteworthy features of the text is that its interpretation is carried out through sentences, and sentences are considered as members of the discourse. The presence of a meaningful superstructure that can connect individual sentences into a single whole and leads to the formation of a coherent text or discourse. The semantic interpretation of the coherence of the discourse is the cause of the scheme of text development.

Discourse is interpreted as a complex communicative phenomenon that includes the social context, information about the participants of communication, knowledge of the production process and perception of texts (Чернявская, 2003).

Thus, analyzing all the above, we can draw the following conclusion: although the theory of discourse has long been developed and studied by linguists, a generally accepted approach and universal definition of "discourse" still does not exist. It (concept) is considered in terms of various aspects: as a communicative process, and as a text, and as a system, and as a communicative event. But, despite the fact that all these approaches are based on different features and characteristics, they are not mutually exclusive. Therefore, based on the above information, we consider it appropriate to try to give a generalized definition of discourse. Discourse is a communicative event that is determined by the relationship between the speaker and the listener and is predicted by the speech behavior of the latter.

Artistic discourse is combined with other types of discourses, but at the same time it differs from them. It, like other culturally marked discourses, is characterized by latent and real plans of existence / functioning, which manifests itself in particular as unfixed improvisation, writing a work, its implementation in collective or individual reading or acting. These plans determine the principles of artistic communication, which in turn determine the methods of subjective or objective direction in the creation of artistic reality, the instructions of the speaker, embodied in the "image of the author", the function and role of recipients and more. The subject of artistic communication exists in the conditionally real or

imaginary world of imagination of the author and his addressee. However, the fundamental difference between artistic discourse and domestic and other culturally defined discourses lies, firstly, in its purposeful secondaryness to the primary genres of speech and, secondly, in its fundamental ability to create a multilevel structure of meaning on the basis of vaporization of certain mechanisms of definition (Бацевич, 2004).

Artistic discourse is formed and functions in a continuous process of formation, where different forms and types of speech form value-labeled paradigms based on socially, culturally determined principles of choice, consolidation, stereotyping, destruction and restructuring of original stereotypes. In the usual domestic or socially, professionally specialized situation of communication, all its components play a predominantly typologically appropriate role. When there is a transition to artistic speech, these components acquire a new meaning, which is, firstly, a sign of the transition to another, non-domestic poetic dimension, and, secondly, becomes a carrier of new, initially uncharacteristic meanings (Чернявская, 2003).

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник/ Флорій Бацевич, К.: Академія, 2004.
2. Чернявская В. Е. От анализа текста к анализу дискурса : немецкая школа дискурсивного анализа. В. Е. Чернявская. Филологические науки. 2003. № 3.

Проценко Юлія Василівна

здобувач другого (магістерського) рівня

вищої освіти (2 курс) спеціальності «Германські мови та літератури (переклад включно)», Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: Кравченко Вікторія Леонідівна, канд. філол.

наук, доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ *ПРОСТІР* В АНГЛОМОВНОМУ ДЕТЕКТИВНОМУ ДИСКУРСІ

Дослідження концептів і особливостей їх вербалізації є домініанним в сучасній лінгвістиці впродовж останніх десятиліть. Розглядаються, як правило, концепти в мові, базові концепти в творчості окремих авторів або літературних творах. Існує також чимало досліджень, присвячених вивченню центральних і периферійних концептів різних дискурсивних жанрів.

Базові концепти конструюють, відповідно, визначають тип інституційного дискурсу. Так, в медичному дискурсі до таких концептів можна віднести «хвороба» і «лікар», в педагогічному дискурсі – «педагог» і «освіта», в юридичному – «закон», в політичному – «політик» і «влада».

У цьому дослідженні ми звернемося до периферійного концепту англійського детективного дискурсу – концепту *ПРОСТІР*, аналізу особливостей його репрезентації в мові, сполучуваних особливостей його вербалізованих ядерних і периферійних лексем.

Робота присвячена проблемі виявлення особливостей відтворення простору в класичних детективних романах, відображаючи не тільки елементи авторської концептуалізації та категоризації, а й відповідаючи вимогам жанру, та спрямована на відтворення конкретних смислів. Простір у

літературній творчості є складовою хронотопу, що визначає жанрові особливості твору.

Актуальність теми зумовлена зростанням в літературознавстві інтереса до розгляду та дослідження концептів, а саме концепту ПРОСТІР, який знаходить відображення в детективному жанрі, що має складну природу. Незважаючи на існуючі дослідження простору українськими науковцями, такими як Т.В. Врублевська, І.П. Довбня чи О.В. Кардащук, обраний концепт вимагає подальшого вивчення з урахуванням жанрових особливостей класичного детективу.

Ця робота пов'язана з терміном «концепт», який є стрижневим терміном понятійного апарату культурологічної та когнітивної лінгвістики. Його фундаментальне, багатоаспектне вивчення передбачає обов'язкове звернення вчених до аналізу різних рівнів та ярусів мови за допомогою застосування різних діагностичних методик. Пріоритетним визнається лексичний рівень мови, на якому найбільш очевидно фіксуються в знаковій формі факти матеріальної та, відповідно, духовної культури людини, в цілому відбиваються ціннісні орієнтації того чи іншого соціуму, система його моральних, етичних і естетичних уподобань, що ілюструє особливості менталітету конкретного лінгвокультурного співтовариства.

Поняття “простір” виникло як узагальнення поняття місця, яке включає як уявлення про положення будь-якого тіла щодо інших, так і уявлення про протяжність тіла, його розмір і т.д.

Простір зазвичай сприймається як об'єктивна реальність, форма існування матерії, має протяжність і обсяг. Це реальність, в якій визначається положення фізичних тіл, у якій відбувається механічний рух, геометричне переміщення різних фізичних тіл та об'єктів [2]. Простір відноситься до ключових категорій буття та досліджується такими дисциплінами, як фізика, природознавство, соціологія, філософія, психологія, філологія та іншими науками.

Зазначається, що простір у класичному детективі формується в

результаті розуміння його функцій щодо відображення взаємозв'язку між елементами, що формують сюжет детективної історії. Сюжет класичної детективної історії побудований навколо розгадки детективом таємниці якогось злочину, скоєного злочинцем. Опрацювання просторових елементів не є випадковим, це спосіб надати читачеві всю необхідну інформацію для власних логічних осмислень, і це характерно для класичної детективної літератури. Словесне зображення просторових описів та просторових відносин у текстах класичної детективної літератури служить активізації у свідомості читача ментальних структур, властивих цьому жанру.

Специфічною ознакою художнього простору є дискретність. Вона проявляється в тому, що простір переважно описується не дуже детально, а всього лише окреслюється за допомогою певних елементів, найбільш важливих для автора [1]. Ми вважаємо, що опис концепту ПРОСТІР в класичному детективі відбувається за рахунок відтворення взаємозв'язку основних концептів детективу, таких як ЗЛОЧИН, СИЩИК, ТАЄМНИЦЯ, ЗЛОЧИНЕЦЬ. У будь-якому художньому творі організація простору є організацією сюжету, а відправною точкою сюжету у класичному детективі слугує таємниця, яка визначає все, що має статися, та що є суттєвим [3].

Підсумувавши вищесказане, ми можемо зробити висновок, що опис простору як концепту у класичному детективі базується на традиційно-побутовому уявленні про простір, що підтверджується наступними ознаками концепту: опис простору, якщо це ландшафт або інтер'єр є переліком речей, що в ньому розміщуються, його зміст визначається речами; цей простір є дискретним, таким, що членується предметами, які його створюють; перевага надається топологічним, а не метричним ознакам об'єктів.

Список використаних джерел:

1. Есин А.Б. Время и место. Введение в литературоведение. М.: Энергоатомиздат, 2004. [Электронный ресурс]. URL: <https://bookucheba.com/teoriya-literaturyi-istoriya/esin-vremya-prostranstvo-17024.html>.

2. Кубрякова Е.С. О понятии места, предметах и просторах. Логический анализ речи. Языки просторов / отв. ред. Н.Д. Арутюнова, И.В. Леонтина. М.: Языки русской культуры. ЭПОП-С Я 3.
3. Лихачев Д.С. Логический анализ речи. Культурные концепты. М., 1991. С.280-287

Романюк Ірина Сергіївна

здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти (6 курс) спеціальності «Середня освіта (Мова та
література (англійська)»,
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.
Короленка

Науковий керівник: Кравченко Вікторія Леонідівна,

канд. філол. наук, доцент,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка

ДИСКУРС ЯК СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ

Вступ. Пізнавальна діяльність людини опосередкована мовою: через призму мови людина отримує можливість побачити реальне життя. Процеси пам'яті, уяви, мислення побудовані, головним чином, на основі мови, завдяки якій мовне спілкування людей у процесі комунікації відрізняється незвичайним багатством змісту, необмеженого в якісному та кількісному відношенні.

У першій половині ХХ століття мовознавство впродовж досить тривалого періоду було зосереджене на вивченні однієї з двох діалектично зв'язаних сторін мови – мовної системи, але, починаючи із другої половини 60-х років, у межах так званого «прагматичного повороту» в лінгвістиці,

центр уваги лінгвістів переноситься на інший бік цієї діалектичної єдності – мовленнєву діяльність та її продукт – дискурс [2].

Термін *дискурс* зародився понад дві тисячі років тому. Ним у ці часи в Римі називали бесіди, діалоги, мовлення вчених. Саме в цьому значенні слово увійшло в сучасні європейські мови: французьке *diskours* і англійське *dickourse* мають значення «діалог, міркування, лекція, доповідь».

Про зацікавленість науковців проблемами дискурсу свідчить велика кількість праць вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема Н. Арутюнової, Ф. Бацевича, О. Бессонової, А. Белової, В. Дем'янова, В. Карасика, Є. Кубрякової, М. Макарова, М. Полюжина, П. Серіо, А. Токарської, Дж. Філіпса, Дж. Фіске, Р. Ходжа, І. Шевченко, Дж. Юла та ін.

Основна частина. Поняття дискурс походить від латинського слова *diskursus*, що в перекладі означає «міркування», що є предметом вивчення комунікативної лінгвістики. Як термін він був уведений у науковий обіг німецьким філософом Є.В. Бондаренко, як «форма комунікації, що визначається аргументацією, форма, у якій домагання значущості, що стали проблематичними, стають темою обговорення» [3, с. 47]. На думку А.П. Мартинюк, дискурсом є спосіб діалогічно-аргументативного перевірення спірних домагань значущості стверджувальних та нормативних висловлювань (а також дій) з метою досягнення універсального (тобто значущого для всіх, хто здатний до розумної аргументації) консенсусу [5, с. 47]. Темою для обговорення в дискурсі є смисловий зміст мовних висловлювань і нормативний зміст оцінних вимог. А кінцевою метою є досягнення істинної згоди між партнерами в дискурсі.

В.І. Карасик виділяє три основні характеристики дискурсу: 1) у формальному відношенні – це одиниця мови, що перевищує за обсягом речення; 2) в плані змісту дискурс пов'язаний з використанням мови в соціальному контексті; 3) за своєю організацією дискурс є інтерактивним, тобто діалогічним [5, с.189].

Цікавим є охарактеризування поняття дискурсу науковцем П. Серіо,

який виділяє 8 значень терміну «дискурс»: 1) еквівалент поняття «мовлення»; 2) одиниця, що за розмірами перевищує фразу; 3) вплив висловлювання на його одержувача з врахуванням ситуації висловлювання; 4) бесіда, як основний тип висловлювання; 5) мовлення з позиції мовця на противагу оповіданню, яке таку позицію не враховує; 6) вживання мовних одиниць, їх мовленнєву актуалізацію; 7) соціально чи ідеологічно обмежений тип висловлювань (напр. політичний дискурс); 8) теоретичний конструкт, призначений для вивчення умов продукування тексту [4].

Що стосується зведення дискурсу до мовлення, І. Шевченко та О. Морозова під мовленням розуміють мовленнєву діяльність, а під дискурсом – мовлення у контексті соціальної та мисленнєвої діяльності і визначають дискурс як інтегральний феномен, як мисленнєво-комунікативну діяльність, яка протікає в широкому соціокультурному контексті, є сукупністю процесу та результату, характеризується континуальністю та діалогічністю [3].

Ф. С. Бацевич визначає дискурс як тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, паралінгвальну), відбувається у межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників; синтез когнітивних, мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних тощо) чинників, які визначаються конкретним колом «форм життя»; залежних від тематики спілкування, має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів [1, с. 138].

Незважаючи на різноманітність підходів вчених до дефініції поняття «дискурс», з наведених визначень можна зробити висновок, що вони не взаємовиключають, а скоріше доповнюють одне одного, розглядаючи поняття з різних ракурсів.

З позицій соціолінгвістики дискурс – це спілкування людей, яке розглядається з позицій їх приналежності до тієї чи іншої соціальної групи або стосовно тієї чи іншої типової мовно-поведінкової ситуації, наприклад, інституційний дискурс, політичний дискурс, релігійний дискурс [6].

Інакше кажучи, з точки зору соціолінгвістичного підходу дискурс – це спілкування людей, що розглядається з позицій їх приналежності до тієї чи іншої соціальної групи чи стосовно до тієї чи іншої типової мовленнєво-поведінкової ситуації.

Наглядно демонструє структуру дискурсу тривимірна модель Ферклоу (Fairclough), що її наводять Л.Дж. Філіпс та М.В. Йоргенсен (Louise Phillips, Marianne Jørgensen) (див. Рис. 1).

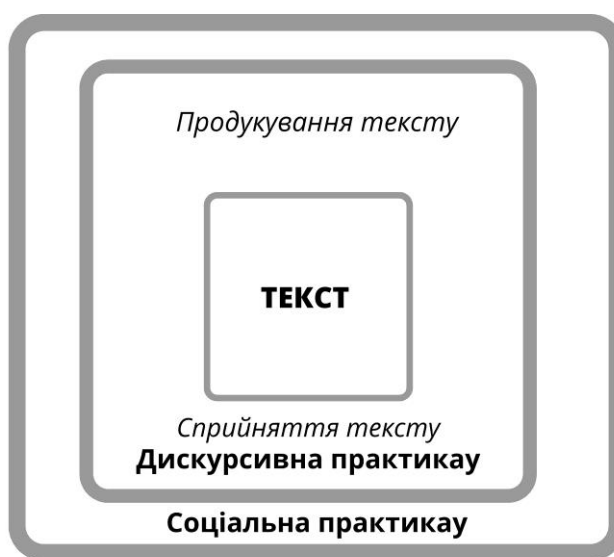

Рис. 1. Тривимірна модель дискурсу Ферклоу [7, с. 121]

Згідно такої моделі, дискурс складається з трьох вимірів: 1) текст (мовлення, письмо, візуальне зображення чи їх сполучення); 2) дискурсивна практика, що включає продукування та сприйняття текстів; 3) соціальна практика [9, с. 73].

Висновок. Отже, можна зробити висновок, що підходячи до аналізування дискурсу, слід враховувати як його динамічний бік (розгортання спілкування) так і його статичний бік (тексти), а також і соціальний контекст, в умовах якого відбувається спілкування (в нашому випадку – фахове).

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Бжанюк Л. Мовна критика і самовпевненість: впливи на статус мов в Україні. *Державність української мови і мовний досвід світу*. Матеріали Міжнар. конференції. К., 2000. С. 137.
3. Безугла Л. Р., Бондаренко Є. В., Донець П. М., Мартинюк А. П., Морозова О. І., Пасинок В. Г., Піхтовнікова Л. С., Солощук Л. В., Фролова І. Є., Швачко С. О., Шевченко І. С. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / Під загальн. ред.. Шевченко І. С.: Монографія. Харків: Константа, 2005. 356 с.
4. Карасик В.И. Язык социального статуса. М.: Ин-т языкознания РАН; Волгогр. гос. пед. ин-т, 1992. - 330 с.
5. Карасик В. И. О типах дискурса. Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: Сб. науч. тр. Волгоград: Перемена, 2000. С.5-20
6. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. [На матеріалах сучасної газетної публіцистики]: Монографія / За ред. В. Різуна. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2002. 392 с.
7. Филлипс Л. Дж., Йоргенсен М. В. Дискурс-анализ. Теория и метод / Пер. с англ. Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2004. 336 с.
8. Чернявська В. Є. Дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Текст та дискурс. Проблеми економічного дискурсу*: Зб. наук. тр. СПб: С.- Петерб. ун-ту економіки та фінансів, 2001. С.11-22.
9. Fairclough N. *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press. 1992. 259 p.

Чумаш Даяна Олександрівна

здобувачка

першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти (2 курс) спеціальності «Філологія»

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

Науковий керівник: Рябокінь Наталія Олександрівна

канд. філ. наук, доцент, зав. кафедри філології та
соціально гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ- ФІЛОЛОГА

Вступ. Проблема професійної підготовки філологів постає як одне з найбільш глобальних і актуальних питань сучасної педагогічної науки, від розв'язання якого суттєвою мірою залежить успішність реалізації програми духовно-етичного розвитку держави. Розроблення змісту освітніх програм професійної підготовки філологів, методів і технологій навчання вимагає детального аналізу порушення проблеми з узагальненням вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Однією з ключових тенденцій сучасної державної політики України є орієнтація на активне входження до європейської та світової спільноти, що потребує переходу вищої школи на нову концепцію підготовки педагогічних кадрів – кваліфікованих фахівців, здатних ефективно і творчо працювати на рівні світових та європейських стандартів, готових до постійного професійного розвитку, соціальної і професійної мобільності фахівця, який усвідомлює свою відповідальність, уміє визначати та успішно досягати поставлених собою цілей, є суб'єктом особистісного і професійного зростання, ключовою фігурою у формуванні життєвої компетентності учнів.

У сучасному світі переклад відіграє дуже важливу і поки що незамінну роль. Звичайно, глобалізація міжнародних відносин, фінансів, бізнесу і революція в комп'ютерному світі й світі телекомунікацій істотно впливає та змінює мови всіх народів світу.

Курс України на перехід до ринкових відносин та інтеграцію її в Європейську спільноту, інтеграційні процеси та зростаюча участь України в гуманітарних та миротворчих місіях ООН, різноманітні програми культурних та освітніх обмінів, значне розширення ділових контактів, викликали значний попит на професійних перекладачів. Фахівці з ґрунтовними знаннями іноземної мови і вмінням нею спілкуватися сьогодні потрібні як ніколи раніше.

Проблема професійної підготовки фахівців у галузі філології охоплює широкий спектр ряду питань, що є актуальною для вітчизняних та зарубіжних дослідників. Окремі аспекти професійної підготовки фахівця-перекладознавця поставали предметом самостійних досліджень науковців.

Освітні заклади, які готують майбутніх перекладачів, формують глибокі знання основної спеціальності і професійну компетенцію фахового перекладача, що дозволяє майбутнім фахівцям ефективно працювати, швидко орієнтуватися в динамічному середовищі, підвищувати свій професійний рівень. Якісна професійна підготовка перекладачів потребує постійного оновлення, розширення та удосконалення знань іноземних мов, та певної сфери діяльності, що ставить перед університетами нові завдання для підготовки кваліфікованих кадрів у сфері перекладу.

Навчальні програми включають основні компетенції, які формують комунікативну фахову підготовку особистості та її соціальну культуру: мовленнєву, соціокультурну і загально-навчальну компетенцію. Опанування студентами мовленнєвих умінь на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі – забезпечується такими дисциплінами як практика іноземної мови, теорія і практика перекладу,

термінознавство, перекладознавство. Вищі навчальні заклади готують фахівців різної спеціалізації: письмових перекладачів з певної галузі життєдіяльності, перекладачів-синхроністів, фахівців усного послідовного перекладу тощо.

Розуміючи певні переваги підготовки багатoproфільних перекладачів (наприклад, широка сфера працевлаштування), переконані, що така "універсальність" підходу не забезпечує всього комплексу знань, умінь та навичок (професійної компетенції) фахівця і в подальшому зумовлює необхідність додаткового вивчення специфіки перекладацької діяльності у тій чи іншій галузі. Саме тому я підтримую ідею спеціалізації перекладацької освіти. Для вітчизняної системи освіти вважаю за доцільне існування як загальнопрофільних, так і спеціалізованих освітньо-професійних перекладацьких програм, які б уможливили розвиток професійних якостей майбутніх фахівців з урахуванням специфіки окремих галузей людської діяльності. **Аналіз чинників, що знижують якість професійної підготовки перекладачів у вищих навчальних закладах України, здійснено В. Радчуком та Є. Бесєдіною.** Дослідниками визначено низку негативних факторів вітчизняної перекладацької освіти, а саме:

- низький рівень професійної спрямованості викладання соціально-гуманітарних дисциплін та іноземних мов;
- недосконалість освітніх програм, оскільки в них не завжди враховано потреби студентів-перекладачів щодо загальної освіти і професійної підготовки, їхні індивідуальні можливості, а також недостатня відповідність програм новим вимогам ринку перекладацьких послуг;
- відсутність необхідної матеріально-технічної бази (спеціально обладнаних кабінетів для синхронного перекладу, сучасного програмного забезпечення комп'ютерних класів і кабінетів для здійснення машинного перекладу, мережі Інтернет, супутникового телебачення тощо);
- застарілі методи і форми навчально-виховного процесу (інформаційний підхід, монологічний спосіб дидактичної взаємодії,

недостатність пошукових і проблемних ситуацій професійної спрямованості), відсутність стимулювання пізнавального і професійного інтересу студентів-перекладачів;

- відсутність нових освітніх технологій та активних способів організації виробничої практики, зокрема в перекладацьких бюро та агенціях;
- відсутність необхідних умов для забезпечення академічної мобільності студентів-перекладачів;
- непогодженість системи освіти майбутніх перекладачів з потенційними роботодавцями та з ринком праці.

Не менш вагомим фактором перекладацької діяльності є вміння фахівця синхронно орієнтуватися в перекладах. Тож, розгляньмо низку проблем із якими зштовхується філолог.

По-перше, це основні відмінності між роботою письмового і усного перекладача. Усний переклад за значенням і видом поділяється на послідовний і синхронний. Найважчою критерією у перекладацькій діяльності є синхронний переклад. Складність синхронного перекладу полягає у великій психологічній напрузі, в якій працює перекладач-синхроніст, що спричинене умовами його роботи, а саме: необхідністю слухати і говорити одночасно, неможливістю зупинити промовця чи перепитати якусь фразу, необхідністю миттєво віднайти еквівалентну одиницю в мові перекладу, дуже малою можливістю виправити помилку, яку допустив у перекладі, вимова мовця не завжди відповідає літературному стандарту тощо.

По-друге, відмінність відповідності оригіналу. Відповідність оригіналу в письмовому перекладі означає точну передачу авторського письмового тексту; а в усному перекладі вона означає перш за все правильну передачу сенсу, комунікативного наміру оратора.

По-третє, вміння скорочувати живу мову, одне з перших умінь у мистецтві синхронізму. Але, використовуючи короткі слова або опускаючи зайві, перекладач має кожного разу вирішувати, що насправді є зайвим і що

можна пропустити, щоб не спотворити думку оратора. Досить часто саме через скорочування, перекладач не доносить до слухачів сам зміст тексту, роблячи його не зрозумілим. **Наприклад:** «**Це було опубліковано на сторінці у Фейсбук**» не потрібно перекладати як «**This was published on the Facebook page**» в іншій ситуації набагато краще сказати «**This appeared on the Facebook**» що між іншим ще і коротше.

По-четверте, вміння застосовувати антонімічний переклад. Антонімічний переклад – заміна форми слова або словосполучення на протилежну із збереженням змісту мовної одиниці. Він дозволяє в разі потреби уникнути буквального перекладу. **Наприклад:** «**Там дуже непогано**» перекладається як «**It was great there**», а «**Ви повинні мовчати**» «**You mustn't say anything**». Антонімічна інверсія може виявитися особливо корисною для тих словосполук, які передають заперечення дієслівної дії. Із викладеного вище можна зробити висновок, що перекладач має у своєму арсеналі не тільки обов'язкові (тобто професійно необхідні), але ще й додаткові механізми (прийоми), які дозволяють здійснити адекватний переклад в утруднених умовах двомовної комунікації, додати собі «часової фори» при максимально обмеженому часі на обробку інформації особливо, якщо переклад здійснюється на англійську мову із, як правило, прямим порядком слів із мов, де порядок слів є більш-менш вільним.

Здійснивши порівняльно-педагогічний аналіз наукових праць з порушеної проблеми, а також змісту і форм організації навчання перекладачів в університетах України та США, дійшли висновку, що вищі навчальні заклади України повинні оперативнo адаптуватися до постійних змін у попиті на освітні послуги, щоб залишатися конкурентноздатними суб'єктами освітньої діяльності. Надання більшої самостійності ВНЗ у реалізації освітньої функції, на нашу думку, сприяло б зниженню рівня "консервативності" вищої освіти України, забезпеченню відповідності кваліфікаційних характеристик випускників вітчизняних зовнішнім стандартам якості освіти, збалансуванню попиту і пропозиції на державному

ринку праці. При цьому, вважаємо, кінцевий моніторинг і контроль якості освіти має залишатись державним пріоритетом.

Автономність вищих навчальних закладів в організації навчального процесу прискорила б модернізацію магістерської освіти нашої країни як важливої складової професійного зростання фахівця. Самостійність магістерських програм, як показує досвід США, сприятиме, передусім, мобільності студентів. Запровадження дистанційної магістерської освіти перекладачів (за умови її належної організації) дало б змогу здійснювати підготовку фахівців у цій сфері без відриву від виробництва.

Розроблення програм професійної підготовки перекладачів має здійснюватись фахівцями, безпосередньо задіяними як у педагогічній, так і у перекладацькій практиці. Організація навчального процесу та підбір навчального матеріалу мають відповідати специфіці галузі перекладацької діяльності. Після короткого періоду засвоєння загальноосвітніх дисциплін студенти повинні обрати сферу спеціалізації, яка б відповідала потребам ринку перекладацьких послуг та їхнім уподобанням, і продовжувати освіту відповідно до визначеного напрямку.

Велике значення для ефективності навчання має обсяг навчального матеріалу, що повинен максимально наближатися до реальних завдань професійного перекладача; при цьому, вважаємо, навчальний матеріал має поновлюватись кожні два роки. Важливим завданням у процесі формування перекладацької компетенції є також набуття навичок швидкого та якісного оформлення перекладацьких завдань, тобто навичок комп'ютерного набору, вмінь застосовувати сучасне програмне забезпечення та здійснювати пошук необхідної інформації в мережі Інтернет. Необхідною вимогою значної кількості навчальних програм має бути досвід проживання, навчання або перекладацької практики у країні, мова якої вивчається, оскільки організація практики є одним з необхідних елементів професійного становлення майбутнього перекладача.

Вирішенню проблем контролю за якістю освіти перекладачів та

невизнання дипломів українських фахівців за кордоном, на нашу думку, має сприяти активна інтеграція в європейське та світове освітнє середовище.

Як показує аналіз багатьох вітчизняних і зарубіжних науково-педагогічних джерел, концепція перекладацької освіти ґрунтується на компетентісному підході у навчанні майбутніх фахівців. Науковці погоджуються, що формування професійної компетенції перекладача повинно бути спрямоване на забезпечення ним таких основних функцій: письмової та (або) усної комунікації у різних (або певних) сферах суспільної діяльності; застосування сучасних методів збирання та оброблення інформації, використання глобальних інформаційних мереж, автоматизованих пошукових систем, електронних баз даних, глосаріїв та довідників; проведення наукових досліджень у сфері професійної діяльності. Важливими особистісними характеристиками фахівця педагога вважають такі: ерудованість, розвинену культуру мислення, вміння зрозуміло, чітко і логічно висловлюватись в усній та (або) письмовій формах, організаційні здібності, здатність до самонавчання, аналізу та критичного оцінювання досвіду професійної сфери тощо.

Вартими особливої уваги вважаємо дослідження О. Чередниченка, який пов'язує необхідні складові професійної компетенції усного і письмового перекладача із чотирма основними функціями перекладу в сучасному світі, а саме: як потужного засобу спілкування між людьми, народами і культурами; як засобу передавання знань (когнітивна функція); як засобу створення нового тексту, який входить у стилістичну систему іншої мови та іншої культури, а отже має враховувати її рецептивні можливості (креативна функція); як засобу захисту менш поширених мов від тиску однієї або декількох глобальних мов, які прагнуть захопити інформаційний простір (захисна функція) .

Для забезпечення всіх цих функцій і усний, і письмовий перекладач, на думку дослідника, має володіти мовною та культурною компетенціями у вихідних і цільових мовах, солідним когнітивним багажем та референційною

компетенцією у конкретній галузі, стилістичною компетенцією (володіння мовленнєвими жанрами та репертуарами виражальних засобів у межах окремого жанру), здатністю чинити опір надмірному іншомовному впливу, берегти національну культурну спадщину, розвивати і поширювати рідну мову.

В аспекті компетентнісного підходу, однаково актуального для професійної підготовки як багатопрофільних, так і спеціалізованих перекладачів, різниця полягає у визначенні номенклатури структурних компонентів професійної компетенції перекладача та пріоритетності окремих складових залежно від сфери його майбутньої професійної діяльності. Отже, навчальна діяльність майбутнього перекладача має бути зорієнтована на підготовку того чи іншого виду перекладу.

Як бачимо, специфіка галузевого перекладу зумовлює наявність у перекладача спеціальних (фонових) знань, умінь і навичок, необхідних для успішної професійної діяльності у певній сфері. Багато дослідників доходять висновку про важливість такої складової професійної компетентності вузькопрофільного перекладача, як предметна компетенція (*subject matter competence*) або тематична компетенція (*thematic competence*) (Е. Хеннесі, Г. Мірам, Д. Самуельссон-Браун, Д. Джайл, К. Вей). Зокрема, Д. Джайл наголошує на важливості отримання знань у сфері майбутньої професійної діяльності (*subject matter knowledge*), декларативних знань (*declarative knowledge*) – про ринок праці, вимоги клієнтів, норми поведінки та стосунки між перекладачем і клієнтом, джерела інформації, інструменти перекладу тощо, а також процесуальних знань (*procedural knowledge*) – про особливості професійного перекладу.

Висновки: Підводячи підсумок даної статті можна сказати, що аналіз педагогічних досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців показав, що проблеми професійної підготовки перекладачів залишаються актуальними на сучасному етапі розвитку освіти України, багатьох країн Європи та світу. Науковці ставлять за мету вдосконалення освітніх програм підготовки

фахівців у галузі перекладу з урахуванням динаміки тенденцій ринку перекладацьких послуг, потреб та індивідуальних можливостей студентів, стандартів якості освітніх послуг на європейському і світовому рівнях., Щоб не виникало проблем з підготовкою, справді кваліфікованих фахівців-філологів, керівництво освіти має розглянути низку перспективних напрямів, прогресивного розвитку системи перекладацької освіти.

Інтеграція української вищої освіти в європейський освітній простір вимагає узгодження національних програм підготовки фахівців з європейськими стандартами, потребує модернізації системи філологічної освіти та удосконалення професійної підготовки філологів, рівень знань яких має відповідати міжнародним вимогам. Результати дослідження, висновки і рекомендації можуть сприяти раціональній організації вітчизняної системи професійної підготовки філологів. Професійна мовно-літературна компетентність майбутнього вчителя філолога є інтегральною особистісною якістю, яка включає сукупність професійних компетенцій і об'єднує у собі знання, вміння, навички, досвід, особистісні якості й здібності, основа яких закладається у студентські роки під час навчання у вищому навчальному закладі, а подальший її рівень може зростати лише у процесі педагогічної діяльності із застосуванням інноваційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Гарбовський Н. К. Теория перевода: Учебник. М.: Изд-во Моск. ун-та, 2004. 544 с.
3. Базиль Л. О. Теоретичні і методичні засади розвитку літературознавчої компетентності майбутніх учителів української мови і літератури : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Л. О. Базиль; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2016. 40 с.
4. Волченко О. М. Формування комунікативної компетенції майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах : дис. ...

канд. пед. наук: 13.00.04. О. М. Волченко. К., 2006. 261 с.

5. 5. Фридман Л. Н. Наглядность и моделирование в обучении. Л. Н. Фридман. М.: Знание, 1984. 79 с.

6. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову. Вінниця: Нова книга, 2003. 608 с.

7. Ширяев А. Ф. Синхронный перевод: Деятельность синхронного переводчика и методика преподавания синхронного перевода. М.: Воениздат, 1979. 183 с.

8. 5. Чередниченко О. І. Про мову і переклад : мова в соціокультурному просторі, переклад як міжкультурна комунікація. О. І. Чередниченко. К., 2007. 247 с.

9. Тонконог. Технологія організації професійної діяльності вчителів іноземної мови. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>

10. Коваль В. О. Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх учителів-філологів у вищих педагогічних навчальних закладах : монографія. В. О. Коваль. Умань: ПП Жовтий О. О., 2013. 455 с

11. Бідюк Н. М. Концептуальні засади професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики у США. Н. М. Бідюк. Порівняльна професійна педагогіка. 2013. Вип. 2. С. 105-116.

Павленко (Герасименко) Софія Сергіївна

Герасименко Микола Миколайович,

здобувачі першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти (4 курс) спеціальності «Філологія»

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

Науковий керівник: Рябокінь Наталія Олександрівна

канд. філ. наук, доцент, завідувач кафедри філології та
соціально гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

THE USAGE OF ON-LINE RESOURCES IN TEACHING ESL TO YOUNGER LEARNERS

Mighty Education System (MES) is a network of sites for teachers especially useful for teaching ESL to younger learners (beginners and elementary). MES offers free ESL worksheets for download and printing. There are English grammar worksheets, custom worksheet makers, worksheets to print, printable templates, worksheets for grammar introduction, printable phonics e-books, writing worksheets and more.

www.mes-english.com This website provides resources for teachers of young learners. All of the resources are designed to be versatile and useful. They contain free flashcards, printable worksheets and handouts to match, phonics worksheets, printable ESL games, a printable project library, printable certificates, stickers and other activities.

It's no secret that young language learners as well as adults respond well to printable ESL games. MES-English contains 22 versatile communicative games for the classroom available for download and a list of 15 other games to play. These games were designed to be flexible and useful across a broad range of target language and great care was put into making them fun, interesting and student

centered (Big Town, High Town, Bombs Away, Treasure Island, the English Tycoon, UnScramble It, Spiders and Candy, Get Four, the Paper Game).

The goals of these games are not “perfect English wins the game”, but the students must use English in the target language to accomplish their goal and win the game. Each game's page contains more detailed information.

Website also has “The Language Resource Room”, the collection of references to other sites with actual content. It’s not just the usual collection of links to links. It’s designed in the form of the table and gives users the general idea about the content of the website. All the links are rated which is also very helpful in saving the user’s time.

www.toolsforeducators.com is an affiliate site of Mighty Education Systems. Using this website, the teacher can not only take some ready-made resources but also create his own worksheets. One can make printable dominoes, dice, and crisscross bingo boards, tracing worksheets, multiple choice spelling worksheets, board games and custom handouts.

The talking worksheets are designed to practice speaking. They use images for most of the language and therefore can be used with younger students who can't read yet or older students whose writing is behind their speaking.

In order to practice listening skills the teacher can use the resources from 123Listening.com. It contains free listening tests and listening exercises for language teachers. There are ready to print worksheets and also 5 different custom worksheet makers on the site. For each theme there are several downloadable audio files and varying levels of worksheets to mix and match, so the teacher can adjust difficulty.

Praising is an important part of communicative teaching and learning. Giving certificates for excellence in different tasks and skills is one of the best forms of praising younger learners. www.toolsforeducators.com provides the teacher with different printable award certificates with matching and holiday themed award certificates (Thanksgiving, Christmas and Halloween).

Another affiliate site 123Certificates.com contains over 500 free recognition

certificates with many themes available: school, sports, formal, reading. The teacher can reward the student of the month, the player of the game, the spelling bee champion or today's top winner.

Other form of rewarding younger learners is the usage of different stickers and charts. The teacher can simply buy them or make them with the help of StickersandCharts.com. This site contains more than 1000 of free printable stickers, sticker sheets, and sticker charts. The teacher can use them to encourage better behavior, homework completion, as an assessment or reward for any other success.

MES network can also be useful in organizing some extracurricular activities. The website <http://www.123printcards.com> offers printable greeting cards, printable party invitations, birthday cards, blank cards, preset designs and holiday cards to print. The user can customize all the text and create individual cards or invitation for each student.

References

1. [http:// www.123certificates.com](http://www.123certificates.com)
2. [http:// www.123listening.com](http://www.123listening.com).
3. <http://www.123printcards.com>
4. <http://www.mes-english.com>
5. <http://www.mightyeducationsystems.com>
6. [http:// www.toolsforeducators.com](http://www.toolsforeducators.com)
7. [http:// www.stickersandcharts.com](http://www.stickersandcharts.com).

Лісовець Марія Андріївна

здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти (4 курс) спеціальності «Філологія»

Полтавський інститут економіки і права

Університету «Україна»

Науковий керівник: **Данилюк Людмила Всеволодівна**

канд. філ. наук, доцент, професор кафедри філології та

соціально гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

Університету «Україна»

PECULIARITIES OF A FOREIGN LANGUAGE COURSE AT THE UNIVERSITY OF LAW

The communicative approach, which is currently leading in the teaching of a foreign language in a non-philological university, a separate law university, determines the specifics of the organization of the learning process, which simulates real communication, including professional. Problems of improving the results of the communicative approach in teaching a professionally oriented foreign language to scientists in many works (V. Alexandrova, L. Biloborodova, D. Demchenko, V. Shishkina, G. Panasenko, T. Hakobyan, S. Kirzhner, G. Savchenko, O. Metelkina, O. Yu. Iskandarova and others) [1-5].

However, the issue of methods of introducing a communicative approach to teaching a foreign language of professional orientation to law students still requires work, which determined the relevance of this work.

The purpose of this work is to identify the features of innovative approaches to a professionally oriented foreign language course for law students.

Higher legal educational institutions train specialists in various specialties in the field of law (jurisprudence, law enforcement, international law, forensic science, intellectual property, media law, etc.). By modeling real foreign language communication in foreign language classes, students develop speech skills and the

ability to use a foreign language as communication in future professional activities.

As you know, in modern higher education there is a process of updating the content of foreign language education in its professional orientation. According to researchers of professional foreign language competence of future lawyers, the change in the requirements for a modern law graduate is explained by "radical transformation processes in international relations and socio-economic structures, expansion of international cooperation in European economic and political globalization" [2, p.3].

Also in the structure of professional competence a component is foreign language professional competence. Increasing the requirements for knowledge of a foreign language within the framework of professional communication ensuring close cooperation in the international organization of criminal police "on the use of search and solution of criminal acts of Ukrainian citizens and services to clarify the actions of foreigners in our country" [2, p.3]. Changes in the objective reality affect the changes in the priorities of the organization of professional training of a lawyer in higher education, the need for qualified specialists who have professional foreign language competence.

From another point of view, professional orientation is one of the ways to increase the motivation of students to study a foreign language in a non-language university. As evidenced by the results of research and other sociolinguistic research of teaching methods, a significant number of law students are aware of the need to "implement foreign language knowledge in practical professional activities" [2, p.3], based on creating numerous opportunities in modern society to participate in joint international enterprises, law firms, interaction with foreign colleagues, etc.

Thus, the leading task of professional training of students in a higher educational institution of legal profile is to create conditions that stimulate independent, exploratory and creative activity of students, provide the opportunity for foreign language communication in the professional sphere.

Strategic training in foreign languages for future lawyers is the professional

readiness of law graduates for effective, full-fledged professional foreign language communication.

Researchers of the problems of teaching a foreign language in non-language universities note that it should be borne in mind that the professional-oriented training of future lawyers "is not limited to learning the language for special purposes. The specifics of the learning process ensures the integration of English with professional disciplines for students of professional knowledge and the formation of professionally significant qualities of the student's personality in the course of English "[3, p.14].

Professional language competence is formed in the process of professionally-oriented language training, based on systematic, personality-oriented and functional approaches [1]. Achieving the level of professional language training of a specialist ensuring the success of communicative activities, allowing to operate with special terminology and forming a culture of language behavior in future situations of professional activity [1, p. with. 14].

Thus, the above highlights the problem of forming a professional foreign language competence of future lawyers, finding ways to ensure the effectiveness of this process. In my opinion, in the light of the communicative approach to teaching, the role of foreign language competence in the implementation of dialogic speech is growing. Dialogic speech provides ample opportunities for the implementation of the communicative principle in the classroom. Dialogic speech is important for the subject of professional communication, as it occupies a significant place in the professional practice of customs officers, law enforcement officers, the penitentiary service and others.

Innovative technologies of teaching English involve the creation of problem situations in the classroom, conducting role-playing games on professional topics. Technologies such as "Brainstorming", "Microphone", "Incomplete sentences", etc. are used in the classes. It is necessary to practice exercises for learning "rap treatment", the purpose of which is to teach students to respond quickly and adequately to the given cue, as well as to produce an initiative cue [3].

It is important to emphasize the teacher's direction of educational communication so that the types of questions provoked the speech reaction of the interlocutor, stimulating professional actions, helping to solve cognitive professional tasks in the process of mastering foreign language behavior of the specialist. The formation of communicative competence is also facilitated by the use of reference schemes.

It is considered effective to use simulation modeling, which involves the construction of an appropriate professional model of foreign language learning that mimics the content and conditions of professional activity of future professionals. investigator and witness of the accident, etc. Exercises for the development of dialogue in these role-plays teach the future specialist and prepare him for real foreign language professional communication.

The teacher's task is to involve students in common activities when they work together, prepare materials for presentations, topics, discussions. The creation of a research project by a group of students, dramatization of a situation or case on a professional topic has a positive effect. Exercises are also used to master the ability to conduct a dialogue in solving a professional task to obtain information on a particular topic (filling in standard documentation with passport data, obtaining information to write the protocol of the witness interview, etc.).

In the process of applying interactive technologies, the speech behavior of future professionals is determined by the communicative tasks set by professional activities to be solved in situations of professional communication. The purpose of learning is to master foreign language speech behavior, ie the ability to coordinate tasks with a particular action. To do this, the student must learn to choose an adequate form for a given language context and determine the function of this statement in a given communicative situation.

Therefore, in the preparation of students in a foreign language it is necessary to take into account the professional skills required for professional activities and to organize training so that the student learns a foreign language in the process of this activity.

References

1. Vygotsky LS Speech development and thinking. Collection of essays: In 6 vols. M: Pedagogy, 1982. Vol. 2.
2. Demchenko DI Formation of professional foreign language competence of future lawyers in professional training: author's ref. dis. Cand. ped. N. Kharkiv, 2010. 22 p.
3. Metelkina OM Personal and activity development of a student-customs officer in the course of the discipline "Foreign language" Teaching languages in higher education at the present stage. Interdisciplinary links: Coll. Science. against KhNU them. VN Karazin. 2010.
4. Panasenko G., Hakobyan T. Features of professionally oriented teaching of foreign languages to students in non-language higher education institutions. Native school. 2010. № 1-2. P. 30-34.
5. Sura NA Methodical support and organization of training in the course of professionally oriented communication in a foreign (English) language at the university. Bulletin of the LDPU. TG Shevchenko. 2003. №7 (63). P. 205–207.

Пазуцян Анна Василівна

здобувач вищої освіти (II курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»,

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: Рябокінь Наталя Олександрівна,

канд. філол. наук, доцент,

доцент кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

**ЧЕРЕЗ ЗНАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І ЛІТЕРАТУР – ДО УСПІХУ
У ЖИТТІ !**

Світ стає дуже мобільним. Європа і Америка за останні 15 років стали дуже доступними. Людина в пошуках хорошої вакансії мігрує світом, але,

аби мати можливість бути успішним у будь-якій країні, необхідне перфектне володіння найпоширенішими іноземними мовами (ті ж англійська, французька, німецька). Тоді ти в будь-якій країні вже не людина другого сорту — швидко знайдеш себе і успішно реалізуєшся.

Виклад основного матеріалу: Стрімкий розвиток міжнародних відносин зумовлює високий попит на професії перекладацького профілю. З кожним роком попит на перекладачів зростає, а тому дедалі більше зростають і вимоги до професійної компетентності цих фахівців. [1, с. 73].

Філолог – це не просто знавець мов, це спеціаліст, який професійно займається перекладом та знає іноземну мову навіть краще, ніж свою рідну. На хвилі глобалізації та шаленого темпу розвитку сучасних технологій англійська мова стрімко підкорила весь світ. Жодна мова у світі не має такого глобального поширення, як англійська. Ця мова стала універсальним способом комунікації між різними культурами та народами. 80% всієї інформації, яка міститься у мережі Internet, розміщена саме цією мовою. Англійський філолог – це саме той спеціаліст, який надзвичайно затребуваний у сучасному суспільстві, тому актуальність професії не викликає жодних заперечень.

Англійський філолог – це спеціаліст, який не лише досконало володіє іноземною мовою, граматиною та стилістикою використання, а й знає культуру, усне мовлення та літературну творчість. Крім традиційних варіантів «кар'єри» вчителя, викладача, науковця чи перекладача, можливість працевлаштування англійського філолога є набагато ширшою та цікавішою.

Для англійського філолога важливо мати гарну вимову, досконало знати іноземну мову. Такий спеціаліст багато часу проводить за перекладами, тому важливими якостями є хороша пам'ять, вміння зосереджуватись та правильно планувати свій час. [2, с. 154].

Чимало людей чомусь переконані, що філологія наразі — галузь, яка не може приносити достойний заробіток. Склався стереотип, що випускники

вишів, маючи лінгвістичну освіту, або не працюватимуть за спеціальністю взагалі, або будуть підробляти репетиторами чи письмовими перекладачами, або просто будуть застосовувати набуті знання під час подорожей, або задля “ану переклади мені цю пісню/інструкцію/брошурку.” Але основною роботою цю спеціальність мало хто бачить. А дарма!

Англійська — мова міжнародного спілкування, одна з найлегших мов світу, ми чуємо її ледь не щодня. Здається, що її знають всі. Але чимало людей досі не можуть займатися улюбленою справою, бо у свій час так і не вивчили хоча б одну іноземну мову [3].

Висновки: Фаховий філолог — це найперше людина, яка вправно володіє словом в усному та писемному спілкуванні, вміє тонко, доречно й коректно використовувати всі його можливості. А таких людей потребують не тільки в освітній чи науковій галузях. Вони цілком успішні як економісти, бухгалтера, податківці, митники, журналісти, літературні редактори, перекладачі, видавці, контент-менеджери, копірайтери, літературні співробітники, прес-секретарі, працівники інформаційних, бібліотечних та інших установ, навіть як громадські діячі, політики, менеджери.

Регулярність та постійна підтримка тону, це необхідна умова вивчення іноземної мови. Розлінуєтесь — і все набуте чималими зусиллями поступово щезне. Саме тому дуже важливо пам’ятати, що вивчення мови — це безперервний процес, який вимагає терпіння та наполегливості.

Список використаних джерел

1. Рогульська О. О. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами сучасних інформаційних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / О. О. Рогульська. Вінниця, 2010. 73 с.
2. Власенко М. С. Мовні засоби втілення стильових рис текстів іншомовних законодавчих документів. Вісник Київського державного лінгвістичного університету. 2000. 2. 154 с.
3. Кереченко С. М., Баранова С. В. Використання фразеологізмів у

сучасному англomовному мас-медійному дискурсі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2020

Тіганова Ніна Юрївна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (1 курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»,

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: Рябокiнь Наталія Олександрівна,

завідувач кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського інституту економіки і права,

кандидат філологічних наук

Полтавський інститут економіки і права

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ- ФІЛОЛОГА: ПЕРЕКЛАДАЧА, НАУКОВЦЯ, ВЧИТЕЛЯ

Вступ. Визначено, що підготовки передбачають створення оптимальних умов для навчання мови, літератури, перекладу тощо; стимулювання мовленнєво-розумової активності студентів; розвитку їхнього критичного мислення, мовної особистості, множинного інтелекту, здатності до концептуального моделювання інформації; розширення знаннєвого простору з урахуванням індивідуальних стилів і навчальних стратегій студентів.

Зазначено, що в зарубіжному науковому дискурсі вчені концентрують увагу на проблемі підготовки фахівців інтегративного типу в галузі філології, яке можливе за умови науково обґрунтованої методології, що базована на вагомих здобутках філософії, психології, педагогіки, лінгво дидактики, соціолінгвістики й культурології, а також орієнтована на загальноєвропейські вимоги до мовної освіти, позитивний зарубіжний досвід і національні традиції. Ключові слова: майбутні

філологи, професійна підготовка, філологічна освіта, філологія, науковий дискурс. Постановка проблеми. Сучасним напрямом розвитку філологічної освіти є докорінне оновлення її змісту відповідно до вимог чинних стандартів, орієнтованих на підвищення якості підготовки філологів, які повинні мати ґрунтовні професійні знання, вміння поповнювати їх самостійно і бути конкурентоздатними на ринку філологічних послуг. Суспільство третього тисячоліття потребує фахівця-філолога нової генерації, здатного інтегрувати знання та динамічно перебудовувати зміст своєї професійної діяльності. Філолог може реалізовувати свої знання та уміння в науковій, літературно-видавничій та освітній галузях, засобах масової інформації, РЯ-технологіях, у різноманітних фондах, спілках, фундаціях гуманітарного спрямування, музеях, мистецьких і культурних центрах тощо. Зауважимо, що усталені моделі професійної підготовки майбутніх філологів мають яскраво виражений предметно-центрований характер і є малопродуктивними, оскільки орієнтовані переважно на педагогічну площину.

Мета статті – дослідити стан дослідженості проблеми професійної підготовки сучасних філологів. Аналіз останніх публікацій. Проблема професійної підготовки фахівців у галузі філології охоплює широке коло питань і є актуальною для вітчизняних та зарубіжних дослідників, відповідно поставала предметом багатьох сучасних досліджень. З метою детального аналізу порушеної проблеми здійснено систематизацію сучасних психолого-педагогічних, філософських, соціолінгвістичних досліджень за такими основними напрямками: - формування сучасної філософії освіти та її вплив на становлення та розвиток системи філологічної освіти, діалогу культур - загально психологічні аспекти формування філолога як професіонала та творчої мовної особистості, учасника суспільних відносин - організація освітнього процесу професійної підготовки філологів у зарубіжному досвіді.

Виклад основного змісту матеріалу. Система вищої філологічної

освіти України повинна відповідати сучасному рівню розвитку суспільних відносин, а тому потребує постійного вдосконалення. Прагнення України до євроінтеграції зумовлює необхідність розв'язання комплексу завдань, пов'язаних з підвищенням якості професійної підготовки фахівців для різноманітних сфер суспільної діяльності, зокрема філологічної. Розглядаючи проблему філологічної освіти в контексті філософського осмислення констатуємо той факт, що філософія протягом усієї своєї історії не тільки займалася теоретичними проблемами, а й перебувала в пошуках соціальної істини, прагнула знайти кращі шляхи облаштування суспільства, його морального вдосконалення. Водночас пошук сенсу й істини є метою літератури. Століттями філософія і література зберігали найкращі гуманістичні традиції. Відтак синтез філософії та філології набуває сьогодні особливої гостроти у зв'язку з небезпекою втрати основного сенсу “Слова” та його животворчої сили. Глибинний зміст слів кодується нашою підсвідомістю в певних системах образів. Вибір філософських координат для сучасної філологічної освіти не може бути похідним або абстрактним. Він повинен враховувати проблематику Східної та Європейської філософії, але першу чергу вітчизняної. Філософським стрижнем змісту філологічної освіти повинна бути домінанта духовності в усіх проявах, зокрема Ідеалу, Істини, Абсолютного. Саме це, на наш погляд, об'єднує філософію і мистецтво слова як два вчення про людину. Визначаючи цілі філологічної освіти, вважаємо за необхідне наголосити на доцільності ознайомлення студентів з класичними зразками світової словесної культури, що віддзеркалюють життєву правду, загальногуманістичні ідеали, виховують високі моральні цінності, почуття. Питання, які вирішуються філософами і художниками слова, мають багато спільного, однак те, як вони інтерпретуються конкретними вченими – філософами, письменниками, лінгвістами залежить від світогляду кожного з них. Зазначимо, що обидві науки – це форми суспільної свідомості, які за допомогою пізнання навколишнього світу

розкривають закони буття людини. Людина і буття – категорії, які є об'єктом пильної уваги філософії та філології. Формування світогляду як системи поглядів на життя, природу, суспільство передбачає усвідомлення людиною свого місця в навколишньому світі. Історія і теорія літератури, критика і публіцистика, лінгвістика, перекладознавство, стилістика, інтерпретація художнього твору – ці та інші дисципліни вивчаються студентами більш глибоко і усвідомлено за умови синтезування філософських, лінгвістичних і літературних знань. Науковець С. Аверинцев переконливо охарактеризував філологічний простір як співдружність гуманітарних дисциплін – лінгвістичної, літературознавчої, історичної та інших, що вивчають історію і сутність духовної культури людства через мовний і стилістичний аналіз писемних текстів. Дослідник указував, що “філологія вбирає у свій кругозір всю ширину і глибину людського буття, перш за все, буття духовного, допомагає зрозуміти іншу людину (іншу культуру, іншу епоху). Термін “філологічна освіта” вчений пояснює як систему підготовки фахівців з мов та літератур – лінгвістів, літературознавців, викладачів, учителів, перекладачів, метою якої є озброєння студентів систематичними спеціальними знаннями, практичними навичками й уміннями роботи з текстом. У педагогічній науці проблема мовної особистості виникла на концептуальному рівні, а далі почала досліджуватися вченими-лінгводидактами і поступово реалізовуватися у практиці вчителів філологічних спеціальностей та викладачів вищої школи. Підготовка вчителів філологічних спеціальностей, на думку М. Пентиліук, потребує нових підходів і стратегій, що відповідають запитам сучасного суспільства. Завдання вищої школи – надання можливості саморозвитку особистості, сприяння пошуку власної індивідуальності, самореалізації, що є головним у мовній освіті і професійній підготовці педагогічних кадрів. Сучасний навчально-виховний процес у середній та вищій школі ставить за мету опанувати вербальне спілкування, а предметна методика прагне визначити орієнтири, підходи, встановити

закономірності, методи, прийоми й засоби навчання мови [8, с. 1-16].

У лінгводидактиці розробляються технології, методи і прийоми навчання основних аспектів мови (особистісно орієнтованого, компетентнісного, когнітивно-комунікативного, діяльнісного) та видів мовленнєвої діяльності (рецептивного й продуктивного мовлення) тощо. Найбільш повний аналіз професійної підготовки філологів знаходимо в працях В. Семиченко, яка обґрунтовує правомірність розуміння її як: процесу професійного становлення майбутніх філологів; мети й результату освітньої діяльності ВНЗ; сенсу залучення студента до освітньої діяльності. Дослідниця стверджує, що вчитель - словесник - це насамперед психолог, який допомагає дитині засобами рідного слова розібратися у труднощах сьогодення, готує до вступу в життя суспільства, детермінує вагу ґрунтовних знань загальної, вікової, філологічної, когнітивної психології, лінгвопсихології, психології спілкування і стосунків, психології особистості, етнопсихології, умінь визначати рівень розвитку особистості, виховувати ціннісне ставлення до пізнавальної діяльності тощо. Відповідно дослідниця пропонує удосконалити технологічний компонент професійної підготовки майбутніх вчителів-словесників шляхом використання є особистісно зорієнтованих розвивальних технологій навчання. Низка науковців присвятили свої дослідження проблемі формування професійної компетентності, готовності майбутніх філологів до професійної діяльності, професійного самовдосконалення та розвитку, формуванню інтеграційних знань та прогностичних умінь.

Висновки. Філософські, психолого-педагогічні та соціолінгвістичні проєкції професійної підготовки майбутніх філологів, досліджені українськими та зарубіжними вченими, передбачають створення оптимальних умов для навчання мови, літератури, перекладу тощо; стимулювання мовленнєво-розумової активності студентів; розвитку їхнього критичного мислення, мовної особистості, множинного інтелекту, здатності до концептуального моделювання інформації; розширення знаннєвого

простору з урахуванням індивідуальних стилів і навчальних стратегій студентів. Водночас переважна більшість наукових розвідок в українському педагогічному дискурсі присвячена різним аспектам підготовки вчителів-філологів. У зарубіжному науковому дискурсі учені концентрують увагу на проблемі підготовки фахівців інтегративного типу в галузі філології. Переконані, що забезпечення якісної професійної підготовки майбутніх філологів можливе за умови науково обґрунтованої методології, що базована на вагомих здобутках філософії, психології, педагогіки, лінгводидактики, соціолінгвістики й культурології, а також орієнтована на загальноєвропейські вимоги до мовної освіти, позитивний зарубіжний досвід і національні традиції.

Список використаних джерел:

1. Аверинцев С. “Похвальное слово филологии”: филология и философия / С. Аверинцев [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://ru-philosophy.livejournal.com/1506151.html>.
2. Аверинцев С. Филология / С. Аверинцев // Краткая литературная энциклопедия. М. : Сов. энцикл., 1972. Т. 7. С. 973-979.
3. Бабенко Л. Сутність та зміст підготовки майбутнього вчителя-філолога до професійного / Л. Бабенко // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. Чернівці : Рута, 2005. Вип. 278. С. 13-20.
4. Бідюк Н. М. Концептуальні засади професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики у США / Н. М. Бідюк // Порівняльна професійна педагогіка. 2013. Вип. 2. С. 105-116.
5. Вовк О. І. Комунікативно-когнітивна компетентність майбутніх філологів: нова парадигма сучасної освіти / О. І. Вовк. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2013. 500 с.
6. Наумова Т. А. Синтез философии и литературы как принцип вузовского филологического образования / Т. А. Наумова // Современные проблемы науки и образования. 2006. № 1. С. 79-80.

7. Пентиліук М. І. Стратегічні орієнтири підготовки майбутнього вчителя-словесника / М. І. Пентиліук // Дивослово. 2014. № 11. С. 2-6.8.
8. Рябокiнь Н.О. Features of learning foreign languages at school under the conditions of inclusive education // Revista Tempos e Espaços em Educação v.13, n. 32, e-14964, jan. /dez. 2020.p.1-16. DOI: <https://doi.org/10.20952/revtee.v13i32.14964>

Савчук Катерина Володимирівна,

здобувачки другого (магістерського) рівня
вищої освіти (2 курс) спеціальності «Філологія»,

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

Науковий керівник: **Данилюк Людмила Всеволодівна,**

канд. філол. наук, доцент,

доцент кафедри філології

та соціально-гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

Університету «Україна»

ПРОБЛЕМИ ВЖИВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ДІЛОВИХ ЛИСТІВ

Вступ. Стаття присвячена особливостям перекладу ділових листів та виявленню найбільш часто вживаних перекладацьких трансформацій у процесі перекладу.

Проблемами перекладу ділових листів займався ряд вчених: Л. Васильєва, Є. А. Кутній, А. Д. Швейцер, Е. А. Баклі, Л. С. Бархударов, А. У. Федоров, В. Екк і багато інших.

Використання того чи іншого виду перекладацької трансформації є проблематичним для перекладача, оскільки не одразу можна визначити ту чи

іншу особливість в процесі перекладу. Лексичні та граматичні трансформації є найбільш поширеними в процесі перекладу.

Лексичні трансформації використовуються головним чином через те, що обсяг значень лексичних одиниць мови оригіналу та мови перекладу не співпадає.

Під час передачі значення слова в перекладі зазвичай доводиться вибирати між декількома можливостями перекладу. Проблема полягає у відсутності у мові перекладу словникових відповідників, які б відповідали іншому слову оригіналу, відповідність є неповною та наявні різні значення багатозначного слова оригіналу, коли йому відповідають різні слова в мові перекладу. При діловому листуванні проблематику складають різного роду кліше та сталі вирази, які потрібно перекладати такими ж відповідниками в мові перекладу, а правильний підбір еквівалентів не завжди легко знайти.

В рамках опису процесу перекладу, перекладацькі трансформації розглядаються як способи перекладу, які можуть бути використані перекладачем при перекладі різних текстів в тих випадках, коли словникова відповідність відсутня або не може бути використана за умовами контексту.

Як зазначає В. Н. Комісаров існують три типи лексичних трансформацій [1, с. 68]: транскрипція і транслітерація, калькування; лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція).

Звернемо увагу на те, що існує декілька класифікацій лексичних трансформацій. Наприклад, Я. І. Рецкер виділяє сім видів лексичних трансформацій [2, с. 43]: диференціація значень, конкретизація значень, генералізація значень, змістовий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення, компенсація втрат в процесі перекладу.

Однак в процесі перекладу, більшого використання набувають транскрипція і транслітерація, калькування, конкретизація, змістовий розвиток та додавання. Інші трансформації є менш поширеними.

А. Д. Швейцер класифікує граматичні трансформації таким чином [3, с. 180]:

1) *об'єднання речень* – спосіб перекладу, при якому синтаксична структура речення в оригіналі перетворюється шляхом з'єднання двох простих речень в одне складне;

2) *розчленування речення* – синтаксична структура речення в оригіналі перетворюється в дві або більше предикативні структури мови перекладу;

3) *додавання граматичних одиниць*;

4) *вилучення граматичних елементів*.

Під час використання граматичних трансформацій виникає проблема в правильному застосуванні тих трансформацій, які б якнайкраще відповідали тексту перекладу та точно передавали зміст, оскільки неправильне використання перекладацької трансформації може вплинути на сприйняття тексту в цілому.

Ще один фактор, який викликає певні проблеми – це переклад поштової адреси. В англійській мові, адреса подається у порядку елементів, зворотньому порядку елементів в українській адресі. Саме тому, при перекладі, слід змінювати порядок елементів адреси відповідно до норм, що існують у мові перекладу. Крім того, перекладачеві потрібно пам'ятати про особливості перекладу географічних назв, антропонімів та установ. Хоча, зараз стала поширеною тенденція, яка полягає в тому, щоб взагалі не перекладати поштову адресу, оскільки лист повинен доходити до адресата, а переклад адреси може зашкодити його доставці.

Висновки. Отже, під час перекладу ділових листів, слід зважати не тільки на правильне використання лексичних чи граматичних трансформацій, а й бути обізнаним в особливостях перекладу різного роду кліше та сталих виразах.

Список використаних джерел:

1. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). В. Н. Комиссаров. М.: Высшая школа, 2000. 253 с.
2. Рецкер Я. И. Пособие по переводу из английского языка на русский. Я. И. Рецкер. М. : Просвещение, 2010. 160 с.

3. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика: Статус, проблемы, аспекты. А. Д. Швейцер. М. : Наука 1988. 215 с.

Філонова Інна Борисівна,

магістрантка

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, м. Хмельницький

Науковий керівник: Долинський Євген Володимирович,

доктор пед. наук,

доцент кафедри іноземних мов

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, м. Хмельницький

ЕФЕКТИВНІ ПРИЙОМИ МНЕМОНІКИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Вступ. У сучасному трактуванні мнемоніка означає сукупність правил і прийомів, які полегшують запам'ятовування великої кількості іноземних слів шляхом створення асоціацій [5]. Цікаво, що перші згадки про мнемотехніку з'явилися ще у Стародавньому світі. Термін «мнемотехніка» вперше запропонував Піфагор на честь давньогрецької богині пам'яті Мнемозіни, яка була покровителькою мистецтв і наукових знань [2]. Важливий внесок у становлення методики швидкого запам'ятовування інформації зробили Є. Антошук [1-2], І Антошко, Н. Дерябіна [3], О. Васильєва [4-5].

Виклад основного матеріалу дослідження. Прийоми мнемоніки на уроках англійської мови передбачають, по-перше, підбір асоціацій до нових іноземних слів. По-друге, асоціації допомагають без зубріння запам'ятати вагомий обсяг інформації [3].

Розглянемо найбільш поширені прийоми мнемоніки.

1. *Метод асоціацій.* Згадуючи одне слово, учень автоматично згадує інше. Запам'ятовування інформації відбувається за допомогою знаходження яскравих незвичайних асоціацій [4].

2. *Метод римування.* Цей мнемонічний прийом передбачає створення ритмічних пар з метою запам'ятовування слів [5].

3. *Метод аналогій.* Наприклад: аналогія за кольором – an orange – апельсин (від orange – оранжевий) [6].

4. *Метод фонетичних асоціацій.* Це прийом, коли до англійського слова добирається співзвучне слово, що асоціативно пов'язується з перекладом або значенням цього слова. Наприклад: catch-caught-caught (щоб запам'ятати три форми дієслова «ловити», можна згадати про КОТа, що ловить мишей) [3].

5. *Метод абревіатур.* Створення асоціативного зв'язку з перших літер лексичних одиниць. Наприклад: порядок прикметників у реченні допоможе запам'ятати абревіатура OSASCOMP, в якій перша буква містить підказку визначення прикметника: O – opinion, S – size, A – age, S – shape, C – colour, O – origin, M – material, P – purpose [6].

6. *Метод Айвазовського.* Метод полягає в тому, що потрібно підібрати якомога більше слів, що описують предмет (форма предмета, колір, місце розташування тощо).

7. *Метод ритуалу.* Вивчити величезну кількість слів за допомогою щоденних тренувань [8].

Висновки. Таким чином, методи мнемоніки дозволяють запам'ятовувати учням великий масив іноземних слів. Однак, у сучасних умовах вчитель повинен уміло оперувати багатьма методиками, щоб заняття з англійської мови були цікаві та пізнавальні.

Список використаних джерел:

1. Антошук Є. В. Швидка педагогічна допомога - вчимося запам'ятовувати/За редакцією Є.В. Антошук. Ю КІМО; РУТА, 2001
2. Антошук Є. Знайомтеся, ваша пам'ять/Антошук Є.В. К.; Шкільний світ, 2010.
3. Антошко І., Дерябіна Н. Словник тренажер дієслів англійської мови. – Рівне: ПП ДМ, 2011. 200 с.

4. Васильева Е. Е., Васильев В. Ю. неправильных глагола с уникальной системой их запоминания/ Васильева Е. Е., Васильев В.Ю. АСТ- Астрель, ВКТ, 2010
5. Васильева Е. Е., Васильев В.Ю. Суперпамять для всех/ Васильева Е.Е., Васильев В.Ю. АСТАстрель: Хранитель, 2006
6. Гарибян С.А. Чудо-словарь Английский без английского (БЕ\Л)/ Гарибян С.А. - М.: ООО Самвел.ру: АС - Траст, 2008
7. Эрик В. Гуннемарк, Д. Спивак- Биретолитлот. Искусство изучать языки/Эрик В. Гуннемарк, Д. Спивак. Эксмо, 2007
8. Rawdon Wyatt, Check Your English Vocabulary for IELTS; All You Need to Pass Your Exams (Vocabulary Workbook). - A&C Black, London, 2009.

Хайменова Галина Сергіївна,

здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти (6 курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

Науковий керівник: Данилюк Людмила Всеволодівна

канд. філ. наук, доцент, професор кафедри філології та
соціально гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

PROFESSIONAL TRANSLATION COMPETENCE

Professional Translation Competence constitutes a set of sub-competences, including linguistic, cultural, textual, subject, research, and transfer competence, which contribute to the overall skill.

A Ukrainian translator's competence is measured by the knowledge and skill with which s/he conducts a Ukrainian translation. Because translation is defined as the communicative transaction executed within a social framework which involves

the reassignment of equivalent meaning from source text to target text, the competence possessed by a Ukrainian translator can be considered to be communicative competence. Professional Ukrainian translators generally have higher levels of communicative competence than those of the average communicator, possessing specific grammatical, sociolinguistic, discursive, and transfer skills.

The Grammatical Competence of a Translator

An ideal Ukrainian translator possesses particular grammatical skills, which include knowledge of the rules of Ukrainian and other language involved in the translation, vocabulary and word formation, pronunciation, spelling, and sentence structure. In short, an ideal Ukrainian translator should have the knowledge and skills required to comprehend and convey the exact meaning of a Ukrainian text.

The Sociolinguistic Competence of a Translator

Sociolinguistic competence is the knowledge of and ability to generate and understand utterances appropriately in situational context of the two cultures, a skill that an ideal Ukrainian translator should definitely possess. This includes but is not limited to the general socio-historical context, constraints marked by the cognitive context, the mode, field, tenor, the status of the participants, the purpose of the translation and cultural-specific codes.

Discursive Competence of a Translator

This form of communicative competence relates to the ability to combine form and meaning to achieve unified texts in different genres in Spanish and other languages involved in Spanish translation. This unity depends on organization in form (the way in which expressions are linked structurally to assist interpretation of the text) and coherence in meaning (the relationships among the different meanings in a text like literal meanings, communicative functions, intertextuality).

Transfer Competence of a Translator

Transfer competence includes the translator's mastery of communication strategies that facilitate transfer of meaning from the source language text to the target language text. This skill is helpful for improving communications, or for

avoiding breakdowns in the text that would typically be caused by restrictive factors in actual communication or insufficient competence in one or more of the other components of communicative competence.

References

1. Bell, R.T. Translation and Translating, London: Longman, 1999.
2. Campbell, S. Translation into the Second Language, London: Longman, 1998.
3. Hatim, B. & Mason, I. The translator as communicator. New York: Routledge, 2007.
4. Neubert, A. Competence in language, in languages and in translation, London: Longman, 2005.
5. Schaeffner C. Developing Translation Competence. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 2007.

Чуфістова Юлія Генадіївна,

здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти (2 курс) спеціальності «Філологія (Переклад)»,

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: **Рябокінь Наталія Олександрівна,**

канд. філол. наук, доцент,

доцент, завідувач кафедри філології

та соціально-гуманітарних дисциплін,

Полтавський інститут економіки і права

THE IMPACT OF NEW MEDIA ON EDUCATION

Each year we can see the growth of technology and it's development. It obviously impacts almost every field of activity of people, especially education. No generation is more at ease with online, collaborate technologies than today's young people, who have grown up in an immersive computing environment. And the next generations will be even more into it.

To say in short, the new media it's the internet. Yes, the world wide web

and its accessories and applications that let us use it are taking over the educational process. Just sitting at home students can easily find the information they need by using different forums, data bases, file trackers and so on. All this can make the education more proficient if used right. For example, there are numbers of web-sites that contain tons of useful information for people who study languages, and this info can definitely be efficient and help learn language in shorter terms. In other words the greater potential benefit of the new media in education is the expanded access to educational and reference resources that they provide.

Here are the most widespread media used in the internet nowadays:

- Online courses – provided by educational establishments and some communities paid online classes. Although if it's ran by communities we'd better call it simply "tutoring".
- Social networks – they are versatile: it is used not only for professional contacts, but also for friendships and romance.
- Wikis – it's a piece of server software that allows users to freely create and edit Web page content using any Web browser. Wiki supports hyperlinks and has a simple text syntax for creating new pages and crosslinks between internal pages on the fly.

Wiki is unusual among group communication mechanisms in that it allows the organization of contributions to be edited in addition to the content itself.

The most famous among Wikis is Wikipedia, a huge online encyclopedia.

- Collaboration software – allows text, voice and video chatting, both in groups and private.
- And many others (online dictionaries, blogs, video podcasts etc).

Now I would like to pay your attention on how do the new media and technology shape today's classrooms. More schools are getting their classes equipped with interactive blackboards, access to the internet, computers and laptops. In higher educational establishments there are even special online courses for those, who can't study on campus, and the popularity of such a way of technology is growing.

Thus, we can see that the role of online learning is expanding. There were a number of surveys about online learning topic. More than two thirds of those surveyed in countries of Europe and in the Usa from academic settings say their institutions offer online courses today. The specialization, customization and convenience that distance education affords has found an eager audience among students, working professionals and employers. It is considered that online learning can be reached by more people.

It's easy to predict that development of new media will definitely make the educational process easier. Though this topic has a lot of different other aspects that should be reviewed. For instance, there is a growing number of addicted to computer people that might reduce the physical potential of generations to come, as many experts claim, etc.

Шипко Майя Василівна

здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності «Філологія (Переклад)»,

Полтавський інститут економіки і права

Науковий керівник: Рябокінь Наталія Олександрівна,

канд. філолог. наук, доцент,

доцент кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін

Полтавський інститут економіки і права

ДИСКУРС ЯК МОВНИЙ МАТЕРІАЛ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС

Навіть у відносно стабільні періоди життя соціуму політична лексика постійно розвивається та поновлюється. Стрімкий розвиток економіки та міжнародна інтеграція зумовлюють інтенсивне зростання політичної термінології та необхідність її ґрунтовного дослідження.

Передумовою до вивчення політичної лексики в першій половині ХХ

ст. стали фундаментальні дослідження таких вчених, як В.В. Виноградов, В.М. Жирмунський, Є.Д. Поливанов, Б.О. Ларін, Л.П. Якубинський.

Різні питання політичного дискурсу, які досить гостро стоять у нашому сьогоденні у зв'язку з активною інтеграцією України в Європейський міжкультурний і освітній простір, вивчали такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як О.М.Баранов, Ф.С. Бацевич, А.В.Будаєв, В.І. Герасімов та М.В. Ільїн, В.І.Карасік, Н.В. Кондратенко, Дж. Лакофф, Г.Лассвелл, І.В. Лосєва, Д.С. Мацько, В.В. Петренко, Н.О. Рябокінь, С.Слебрук, М. Стаббс, Тьон ван Дейк, М.Фуко, Ю.Хабермас, К.Черрі, П. Чилтон, А.П. Чудинов, Є.Й. Шейгал, В.Шмідт та інші. Однак, до сьогодні дослідники так і не виробили єдиний підхід до розуміння понять «політична мова», «політичний дискурс». Саме тому мета дослідження – здійснити аналітичний огляд теоретичної спадщини щодо цієї проблематики.

Д. Місюров стверджує, що будь-який текст, присвячений політичному життю, можна вважати політичною мовою (звернення до народу, протоколи засідань, аналітичні статті, гасла, закони, конституції тощо) [4].

Тьон ван Дейк, вивчаючи проблеми функціонування політичної мови, приймає для визначення цього феномену термін «політичний дискурс» [7].

Взагалі поняття «дискурс» є досить багатозначним та багатоплановим мисленнєво-комунікативним феноменом, що знаходиться у центрі уваги сучасної науки у цілому і лінгвістики, зокрема. Крім багатьох наук, предметом вивчення яких є дискурс, він також вивчається різними напрямками сучасної лінгвістики та трактується неоднозначно [1, с. 17].

Л.В. Данилюк визначає дискурс як сукупність мовленнєво-мисленнєвих дій комунікантів, пов'язаних з пізнанням, презентацією світу мовцем та осмисленням мовної картини світу адресанта слухачем (адресатом) [1, с. 17]. Е. Бенвініст визначав дискурс як мову, яка присвоєна тим, хто нею говорить, а Дж. Фіске – як мову чи систему образів, яка сформована суспільством для поширення пов'язаного набору смислів з певної теми. Р. Барт розумів дискурс як «вираз», «значну єдність, незалежно

від того, є він словесним чи візуальним [2].

У «Лінгвістичному енциклопедичному словнику» дискурс – це: 1) зв'язковий текст у сукупності з екстралінгвістичними (прагматичними, соціокультурними та іншими факторами); 2) текст, взятий у подієвому аспекті; 3) мова, яка розглядається як цілеспрямована соціальна дія, як складова, яка бере участь у взаємодії людей та механізми їх свідомості (когнітивні процеси) [3].

Так само неоднозначно трактується і термін «політичний дискурс», який виникає у середині ХХ ст. у працях М.Фуко та Г. Маркузе.

Відомий лінгвіст Т.А. ван Дейк вважає, що дискурс є політичним у тому випадку, коли він супроводжує політичний акт у відповідній політичній обстановці; тобто, політичний дискурс, на його думку, формується в контексті функціонування політичних інститутів (сесії парламенту, засідання уряду, з'їздів партій) [7].

Деякі дослідники використовують терміни «політичний дискурс» та «політична мова» як синоніми, а дехто з науковців (А.Н. Баранов) розводять ці поняття.

Визначаючи сутність політичної мови, В. Бергедорф включає до її складу мову законодавства та адміністративно-правової термінології, адміністративну мову, мови переговорів, політичного виховання, політичної пропаганди; М. Еделман виділяє чотири різновиди політичної мови: мову умовлянь, мову закону, адміністративна мову та мову угод [2].

Серед основних характеристик політичної мови – використання мовних шаблонів і стереотипів, надання переваги загальним формулюванням, відсутність логічної стрункості, спрямованість на почуття.

Політична мова, на думку В.В. Петренко, виконує в суспільстві наступні функції: інформаційну, комунікативну, інтерпретаційно-оціночну, функцію формування політичної свідомості, функцію переконання і контролю, функцію маніпулювання [6].

Необхідно зазначити, що сьогодні у зв'язку із значними змінами у

суспільно-політичному житті в Україні, політична лексика також зазнає значних змін у всіх сферах свого функціонування. Крім того, політична лексика починає відігравати провідну роль у поширенні суспільно-політичних концепцій та формуванні соціальної свідомості населення. Сучасна політична комунікація здебільшого опосередкована дискурсом засобів масової інформації, що мінімізує можливості сучасних політиків прямого контакту з населенням. У дискурсі ЗМІ журналісти виступають як посередники між політиками й громадянським суспільством. Населення не має можливості безпосередньо спостерігати процес прийняття рішень урядовцями, журналісти стають оповідачами політичних новин і, відповідно, формують громадську думку щодо подій суспільно-політичного життя. Отже, засоби масової інформації стають практично єдиним засобом спілкування між політиками та масами [5, с.190].

Отже, політичний дискурс є складним і різноаспектним феноменом, який має багато проявів та особливостей, що унеможлиблює його однозначне розуміння. Існує чимало підходів до трактування поняття політичної мови та політичного дискурсу, що, значною мірою, пояснюється міждисциплінарним характером дослідження.

Список використаних джерел:

1. Данилюк Л.В. Дискурс у міжмовному та міжкультурному аспекті // Актуальні проблеми сучасного дискурсу в теоретичній та прикладній лінгвістиці: Матеріали IV Регіон. наук.-практ. конф., м. Полтава, 5 грудня 2019 р. Полтава : Полтавський інститут економіки і права Університету «Україна», 2019. С.17-21.
2. Др. Али А. Хади. К вопросу об определении понятий «политический язык» и «политический дискурс» в средствах массовой информации / Др. Али А. Хади // Al-Adab Journal – No. 129 (June). 2019. С.55-66.
3. Лингвистический энциклопедический словарь. М. : Советская Энциклопедия, 1990. 685 с.
4. Мисюров Д.А. Политическая символика: структура и функции / Д.А.

Мисюрів // Вестник Московского университета. Серия 12. Политические науки. 1999. № 1. С. 43–57.

5. Нарійчук М.Ф. Українські політичні реалії в англomовному політичному дискурсі / М. Нарійчук // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство. Луцьк, 2013. № 19. С. 190–193.

6. Петренко В.В. Політична мова як засіб маніпулятивного впливу: Автореф. дис. ... канд. політ, наук: 23.00.02 / Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2003. 17 с.

7. Рябокiнь Н.О. Особливості перекладу англomовних фразеологізмів у політичному дискурсі. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (філологічні науки). №7 (321). 2018. (жовтень). С.96-101.

8. Рябокiнь Н.О. Специфіка англomовного законодавчого дискурсу в аспекті перекладу // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (філологічні науки). №8 (321) . 2019. (квітень). С. 242-251.

9. Рябокiнь Н.О. Специфіка перекладу юридичної термінології на українську мову // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Theory, science and practice», 05-09 жовтня 2020р., Токіо, Японія. С.326-333.

ЗМІСТ

Анастасьєва О.А.	Комунікативний потенціал афоризму	3
Бабай Л.В. Аленіна І. С.	Комунікативна компетентність фахівців	6
Букій А.А.	Лінгводидактика як науковий дискурс: становлення галузі й формування метамови	10
Гладких І.О.	Denglisch: wie benutzt man englische Wörter im Deutschen?	12
Данилюк Л.В. Розумний О.І.	Learning english in the xxi century (personal experitnce)	15
Демченко Н.О.	Концепт як базове поняття сучасної наукової парадигми	17
Дроздова І.П.	Формування особистості сучасного фахівця за допомогою інформаційно- комунікативних технологій	19
Ємельянова Є.С.	Сучасні тенденції стандартизації іншомовних запозичень української терміносистеми аграрної сфери	23
Заїка В.М.	Трансактний аналіз комунікації як важлива складова гармонійного спілкування	26
Кірстен Дік	Advertising localization	30
Король Л.Л.	Роль спогадового дискурсу в реконструкції образу Івана Бабича	33
Кравченко В.Л.	Музичний дискурс як різновид комунікативного дискурсу	36
Маленко О.О.	Комунікативні <i>soft skills</i> у підготовці здобувачів вищої освіти	39
Матвієнко Л.Г.	Принципи стилістичного забарвлення в перекладі текстів іт сфери	43
Прохазка Г.А.	Тлумачення міжнародного договору (філологічно-правові проблеми)	48
Рева І.А.	Специфіка авторського монологічного мовлення в книзі «Роздуми про Крісту Т.» К. Вольф	51

Руденко С.М.	Особливості реалізації глутонічного дискурсу у «Жіночо-чоловічому тлумачному словнику»	55
Рябокінь Н.О.	Специфіка іспиту на рівень володіння державною мовою в Україні	58
Тагільцева Я.М. Савенкова О.О. Костенко В.Р.	Специфіка нового англомовного та німецькомовного сленгу в контексті спілкування у соцмережах	67
Сизоненко Н.М.	Структурні особливості назв кондитерських виробів ТМ PICHKAR	70
Sturgeon M.	L2 Vocabulary and Collocations Instructing	73
Бігмухаметов Д.С.	Махум Rylsky as a translator and theorizer	77
Бобирьова Л.Є.	Використання перекладацьких прийомів під час перекладу медичних термінів	80
Бобирьова Л.Є.	Основні проблеми перекладу медичних термінів	89
Бойко А.І.	Internet technologies in translation curriculum	96
Григоренко А.С.	Computer technologies in teaching english	98
Гусейінова А.В.	Der Kontrast als kompositorisch-architektonisches Mittel in der Publizistik	102
Івасенко Н.О.	Художня своєрідність роману К. Крахта «Faserland» у контексті німецької постмодерністської літератури	109
Клименко Д.С.	Проблеми підготовки сучасного фахівця-філолога: перекладача, науковця, викладача	112
Кононенко Ж.А.	Основні напрямки у вивченні гри слів і проблема її наукового визначення	115
Корінська О.О.	Гендер у художньому перекладі	124
Кравченко І.П.	Виникнення епітетів як стилістичних троп	
Кравченко І.П.	Епітет як об'єкт дослідження лінгвістики	132
Кузьменко Ю.В.	Переклад реалії, як одиниці з місткою фоновою семантикою	144

Материнко В.О.	Cross cultural approach to foreign language teaching	151
Матушкіна О.О.	Неологізми в англійській мові	153
Меньков Б.Л.	Комунікативний аспект мови	155
Павлова Т.О.	The role of british nongovernmental organizations in solving religious conflicts in the middle east	159
Пашко С.В.	The concept of discourse. Artistic discourse	166
Проценко Ю.В.	Вербалізація концепту <i>простір</i> в англомовному детективному дискурсі	169
Романюк І.С.	Дискурс як соціолінгвістичний феномен сучасного комунікативного простору	172
Чумаш Д.О.	Проблеми підготовки сучасного фахівця-філолога	176
Павленко (Герасименко) С.С. Герасименко М.М.	The usage of on-line resources in teaching esl to younger learners	187
Лісовець М.А.	Peculiarities of a foreign language course at the university of law	190
Пазуцян А.В.	Через знання іноземних мов і літератур – до успіху у житті!	194
Тіганова Н.Ю.	Проблеми підготовки сучасного фахівця-філолога: перекладача, науковця, вчителя	197
Савчук К.В.	Ефективні прийоми мнемоніки на уроках англійської мови	203
Філонова І.Б.	Professional translation competence	206
Хайменова Г.С.	The impact of new media on education	208
Чуфістова Ю.Г.	The impact of new media on education	210
Шипко М.В.	Дискурс як мовний матеріал лінгвістичних досліджень, політичний дискурс	212

